

LOVEC

Revija za lovstvo, lovsko kinologijo in varstvo narave
Letnik XCVI., št. 5
maj – veliki traven

Lovca je z odločbo Ministrstva za kulturo RS, št. 61510-129-2009/8, od 6. 7. 2011 vpisan v razvid medijev pod zap. št. 1633.

Glasilo izdaja

Lovska zveza Slovenije

Priloga in tisk
Tiskarna Schwarz Print, d. o. o.,
v Ljubljani
Poština je plačana pri pošti
1102 Ljubljana

UREDNIŠKI ODBOR:

Predsednik

Arpad Köves

Odgovorni urednik

Boris Leskovic

Bojan Avbar, Franc Černigoj,
Edvard Lenarčič, Boštjan Pokorny,
in Branko Vasa

Lektorica in korektorica

Marjetka Šivic

Tehnični urednik Milan Samar

Tajnica uredništva Eva Strajnar

Lovca izhaja praviloma vsak mesec.
Ta številka je izšla v 24.000 izvodih.
Po zakonu o DDV je glasilo LOVEC
obdavčeno po 8,5 % stopnji.

Besedila za objavo obvezno pošljite
po e-pošti v Wordovem formatu,
uradne dopise pa podpisane in žigo-
sane naknadno tudi po navadni pošti.
Fotografije sprejemamo v formatu
jpg, in sicer v nezmanjšani resoluciji
(velikost 1–2 MB; 300 dpi); lahko
tudi na CD. Pošiljatelj naj pripiše
tudi svojo telefonsko številko.

Uredništvo glasila Lovca
Župančičeva 9 – p. p. 505
1001 Ljubljana
e-naslov: lovca@lovska-zveza.si
Tel.: (01) 24-10-922
Faks: (01) 24-10-927
Predstavitvene strani LZS:
<http://www.lovska-zveza.si>

Cene malih oglasov:
do 15 besed 4 €, od 15 do 25 besed
5 €, od 25 do 30 besed 6 €.
Za vsako nadaljnjo besedo 0,2 €.
Male oglase je treba poslati pisno
in plačati vnaprej na transakcijski
račun Lovske zveze Slovenije,
Župančičeva 9, Ljubljana,
pri NLB, d. d., Ljubljana:
02010-0015687097.

Foto: M. Migas

IZ VSEBINE:

V. Kovačič:	Lovske vrste bomo lahko pomladili le sami!	228
IZ DNEVNEGA TISKA		
M. Hafner:	Varstveni ukrepi in skrb za življenjsko okolje divjadi	232
Skupina avtorjev:	Zgodbe volkov iz naših gozdov	237
B. Breitenberger:	Lovsko strelstvo na prepihu	243
PO LOVSKEM SVETU		
J. Mehle:	Na kratko iz tujega tiska	245
LOVSKO PRIPOVEDNIŠTVO		
V. Hrovatič:	Razdvojenost lovčeve duše	246
LOVSKA ORGANIZACIJA		
S. F. Kropce:	Ptiči ...	249
J. Samec:	Lisjak – novosti in dopolnitve	250
LZS:	Pokaži svojo lovsko izkanico!	251
M. Avbar:	Lovci težijo k znanju	252
M. Kramljak:	Lovska razstava v LD Podgorje	253
D. Senič:	So mladi zares zaželeni v lovskih vrstah?	254
J. Samec:	Dobrodelnost med lovci strelci še ni zamrla	254
L. Steinbacher:	Razstava in predavanje v Hočah	255
D. Vešner:	Organizirali smo tekmovanje v kartanju	256
B. Strmole:	Že 50 let in več člani LD Bled	257
B. Ačko:	Redni letni Občini zbor LD Slovenska Bistrica	258
J. Marhl:	Zbor v obnovljeni koči z novim prizidkom	259
R. M. Đorđ:	V LD Radvanje izreden odstrel zajca zunaj lovne dobe	259
M. Toš:	Lovcem in okolju prijazna zelena bratovščina	260
T. Srebrnič:	Družno obiskali lovski in ribiški sejem v Salzburgu	260
M. Gert:	V LD Gaj je bila ogromna škoda od divjih prašičev	261
MLADI IN LOVSTVO		
JUBILANTI		
LOVSKI OPRTNIK		
Skupina avtorjev:	S sodelovanjem med ameriški in slovenski strokovnjaki za boljše reševanje konfliktov z medvedi	264
G. Hodnik:	Bohinjski medved, končno ujet – s kamero	265
K. Svetina:	Pino ptič	265
M. Rihter:	Stričev smjak	266
R. Gašperšič:	Novo o lovski preteklosti pod Jelovico	267
J. Papež:	Drama iz kočevskega gozda	268
M. Pavčič:	Posebej za jubilara – pevca!	268
F. Svetec:	Bobri in vidra sredi Kostanjevice na Krki	268
B. Ložar:	Lov v spomin na Lipovcovega Lojzla	269
F. Rotar:	Maksovi spomini	270
V. Rutar:	Boj za orožne liste, lovsko orožje in naboje	273
V SPOMIN		
LOVSKA KINOLOGIJA		
J. Verčko:	Seminar za vodje kinoloških prireditev in delegate	276
M. Roter:	Druženje vodnikov psov in kinologov v LD Pesnica - Jarenina	277
KZS:	Predvidena legla lovskih psov	278

SLIKA NA NASLOVNICI:
Srnjak – (*Capreolus capreolus*)
Foto: L. Skvarča – Diana

LOVNE DOBE:

Ur. list, 101/17. 9. 2004

Srna

srnjak, lanščak:

1. 5.–31. 10.

srna, mladici obeh spolov:

1. 9.–31. 12.

mladica:

1. 5.–31. 12.

Navadni jelen

jelen:

16. 8.–31. 12.

košuta, teleta obeh spolov:

1. 9.–31. 12.

junica, lanščak:

1. 7.–31. 12.

Damjak

damjak:

16. 8.–31. 12.

košuta in teleta obeh spolov:

1. 9.–31. 12.

junica, lanščak:

1. 7.–31. 12.

Mufflon

oven, lanščaki obeh spolov in

jagnjeta obeh spolov:

1. 8.–28. 2.

ovca:

1. 8.–31. 12.

Gams

kozel, koza, kozlički obeh spolov,

enoletni obeh spolov:

1. 8.–31. 12.

Kozorog

kozel, koza, kozlički obeh spolov,

enoletni obeh spolov:

1. 8.–31. 12. a

Divji prašič

merjasec:

1. 4.–31. 1.

svinja:

1. 7.–31. 1.

ozimci in lanščaki obeh spolov:

1. 1.–31. 12.

Poljski zajec

1. 10.–15. 12.

Kuna belica, kuna zlatica

1. 11.–28. 2.

Jazbec

1. 8.–31. 12.

Lisica

1. 7.–15. 3.

Rakunasti pes (enok)

1. 8.–31. 3.

Navadni polh

1. 10.–30. 11.

Alpski svizec

1. 9.–30. 10.

Pižmovka

1. 8.–31. 3.

Nutrija

1. 1.–31. 12.

Fazan

1. 9.–15. 1.

Poljska jerebica (gojena)

1. 9.–15. 11.

Raca mlakarica

1. 9.–15. 1.

Šoja

20. 8.–28. 2.

Sraka

1. 8.–28. 2.

Siva vrana

10. 8.–28. 2.

Medved in volk

po Pravilniku o odvzemu osebkov vrst
rijava medveda (*Ursus arctos*) in volka
(*Canis lupus*) iz narave (Ur. list RS,
št. 28/2009; 12/2010; 76/2010).

Lovske vrste bomo lahko pomladili le sami!

Naslov bo marsikateri lovki/lovcu obudil spomine, kako so se odločali in naposled odločili uresničiti željo in vstopili v »zeleno bratovščino«. Kaj je bilo odločilno za ta korak?

Poznanstvo z lovcem v kraju, lovec v družini ali sorodstvu, morda še obisk lovca v vrtcu ali osnovni šoli, morda poznejša predstavitev lovskih aktivnosti in dejavnosti?

Na približno tako postavljena vprašanja je želela dobiti odgovore tudi skupina lovcev LZS, ki se je na pobudo predsednika LZS mag. Srečka Felixa Kropeta pred leti prvič sestala (še pod vodstvom Petra Cestnika) in se poimenovala v Delovno skupino LZS Mladi in lovstvo.

Žal anketni vprašalnik, posredovan vsem vodstvom LD, ni obrodil zelenega uspeha, saj je bilo premalo vrnjenih. Vprašanja so terjala odgovore, kako v LD skrbimo za pridobivanje novih članov, pomlajevanje lovskih vrst, kakšno je sodelovanje LD z območnimi vrtci in osnovnimi šolami ipd. Iz prejetih redkih odgovorov je bilo mogoče sklepati, da takšno sodelovanje marsikje vendarle obstaja. Kjer je zavest vodstva LD, je treba storiti korak naprej glede pomlajevanja in pridobivanja v naše vrste novih mlajših članov ter temu nameniti stalno skrb.

To področje je treba sistematično urediti, napraviti strateški načrt in ga postopoma tudi uresničevati! Prav s tem namenom je bila ustanovljena Delovna skupina LZS Mladi in lovstvo. Starostna sestava slovenskih lovčev in lovcev se nezadržno zvišuje, kar bo slej ko prej povzročilo težavo organiziranosti posameznih lovskih družin! Morda se vsi še ne zavedajo tega. Zato bi bilo neodgovorno in nepošteno prelagati to odgovornost na koga drugega! Takšnim težavam bo v prihodnje treba nameniti vse več pozornosti, in sicer na lokalnem področju, pa tudi v okviru vodstva LZS.

Naš predlog je, da bi bilo nujno treba vse aktivnosti v povezavi z lovsko vzgojo opravljati konkretno, neprisiljeno, usmerjena morajo biti dolgoročno, naše sodelovanje pa prilagojeno starostni sestavi otrok. Za takšen pristop morajo biti zadolženi tisti med nami, ki imajo predvsem voljo, primerno znanje, pa tudi pedagoški pristop za delo z mladimi!

Že v prejšnjem mandatu delovne skupine so bile sprejete in v posebni brošuri izdane izhodiščne teze za delo z mladimi v vrtcih, osnovnih šolah in lovskih družinah. Predlagamo, naj bi služile kot opomnik in pripomoček, kako pomagati še drugim našim članom, ki se bodo srečevali in ukvarjali s to tematiko v svojih okoljih! Naš namen ni bil, da bi s tem gradivom koga prisiljevali, veseli pa bi bili, če bodo vsi, ki ga bodo vzeli v roke, v njem našli vsaj del nasvetov, ki jim bodo pomagali pri reševanju te odgovorne in občutljive naloge. V tej smeri pričakujemo tudi širšo podporo starešin in UO vsake LD!

Ko smo predstavljali te teze na sedežih posameznih območnih lovskih zvez starešinam in drugim navzočim, smo opazili, da so jih dobro sprejeli in z veseljem. V razgovorih smo si izmenjali stališča in pozitivne poglede na celostno tematiko. Poudarki v tezah so predvsem na aktivnostih v vrtcih in osnovnih šolah, ki pa morajo biti naravnani dolgoročno in konkretno. Vsebinski poudarki naj izpostavljajo varstvo narave in skrb

za divjad v povezavi z elementi urejenega slovenskega lovstva kot celote.

S primernim pristopom do vodstva vrtca in osnovne šole lahko vrsto teh vsebin otroci in učenci spoznajo že v okviru rednega vzgojno-varstvenega izobraževalnega procesa. Če je le mogoče, naj te vsebine potekajo v loviščih, ob lovski preži, krmišču, solnici, krmni njivi, v lovski koči, kar bo še dodatno motiviralo zanimanje mladih za lepote narave, divjad, sobivanje ljudi z divjadjo in dejavnostjo lovstva.

Upravičeno smo hvaležni in ponosni na vse tiste, ki so nas pri delu podpirali in sodelovali z nami, da smo kot prva takšna delovna skupina lahko začeli resnično orati ledino in pripravljati vse za nadaljevanje naših aktivnosti na področju dela z mladimi!

Pomen in vlogo na področju dela z mladimi, povezano z vzgojo mladih in odgovornostjo lovcev na tem področju, je spoznal tudi UO LZS, ki je že lani januarja na svoji prvi seji novega mandata imenoval nove člane v devetčlansko delovno skupino Mladi in lovstvo. Že na prvi seji smo sprejeli enoletni

Foto: W. Nagel

operativni program z določenimi nosilci aktivnosti in z roki za izvedbo posameznih nalog ter ga tudi finančno ovrednotili. Zavedamo se namreč, da morajo vse naše prihodnje aktivnosti in delovanje potekati v skladu z naslovom tega uvodnika. Obenem nas veseli, da je tudi predsednik LZS v svojem uvodniku januarске številke Lovca izrazil priznanje delu naše skupine, ko je zapisal, da so se nekatere komisije in delovne skupine LZS sistemsko lotile svojih programov. Menim, da je imel v mislih prav našo komisijo, ki je pripravila tudi krajšo analizo, v kateri je predstavila prejšnje stanje, navedla želeno in nakazala pot proti pravemu cilju. Vse skupaj je več kot vzorno predstavil naš član mag. Marko Mali na lanskih Lovskih dnevih. Pohvale vredna ugotovitev in naša moralna zadolžitev za naprej! Z našim operativno sestavljenim in opredeljenim programom bomo z manjšimi dopolnili nadaljevali tudi letos.

V prvi vrsti bomo nadaljevali s predstavljanjem izhodiščnih tez v LZ/ZLD, kjer tega še nismo opravili, obiskovali bomo šole in druge vzgojno-izobraževalne ustanove s predstavitvijo Opomnika za morebitne obiske otrok v lovskih kočah. Pripravljali bomo spletno stran LZS za učence in lovce, elaborat z naslovom Lovski tabori (po vzoru tistih, ki jih je organizirala ZLD Prekmurje v LD Prosenjakovci). Organizirali bomo srečanja z mentorji, ki bodo izrazili zanimanje in voljo za delo z mladimi. Tesno bomo sodelovali s Komisijo LZS za izobraževanje, pod katero pristojnost spada tudi Delovna skupina Mladi in lovstvo, objavili bomo Literarni natečaj za učence tretje triade v osnovnih šolah, razpisali projekte za usposobljene članice in še bi lahko naštevali. Naše delovanje in aktivnosti želimo približati vsem, ki so že in bodo še uresničevali naše skupne napore za doseganje ciljev pomlajevanja v lovstvu, ki naj bo naša skupna in prednostna naloga!

Člani delovne skupine menimo, pravzaprav smo prepričani, da je ena izmed uspešnejših oblik predstavitve lovskih aktivnosti mladim prav dobra organizacija obiska lovske kočе. Seveda ob ustreznih programski predpripravi, ki mora temeljiti na konkretnih zadolžitvah, če je le mogoče ob predhodnem obisku in dogovoru v VVE ali OŠ, kjer otrokom povemo, kaj pomeni obisk lovske kočе, razstave, predstavitev lovskih psov in ob primerni pogostitvi med lovci.

Celostna predstavitev lovstva, primerna stopnji otrok, naj bo organiziran obisk po skupinah, ki si bodo ogledale nagačene živali, lovsko opremo, lovsko orožje. Ne pozabimo tudi na prisotnost lovskega psa. Prislunhimo pogostim vprašanjem in si pripravimo prepričljive odgovore na postavljena vprašanja otrok: Zakaj oz. čemu streljate živali? Zakaj krmitе divjad – zato, da jo lahko več postrelite? Čemu služijo visoke preže, solnice, kako poteka cepljenje lisic, zakaj imamo lovci zelena oblačila ipd. Precej navodil in napotkov lahko uporabimo tudi ob organizaciji dneva odprtih vrat za občane in druge zainteresirane, željne pravih odgovorov. Ena izmed odgovornejših in pomembnejših nalog za širšo lovsko in drugo javnost bo sodelovanje naše delovne skupine že na aprilskem mednarodnem sejmu LOV v Gornji Radgoni.

Ker se v delovni skupini Mladi in lovstvo zavedamo, da brez vašega sodelovanja in prizadevanja širšega članstva v LD – tudi ob podpori vodstva LZS in predstavljeni dolgoročni nalogi – člani delovne skupine ne bomo kos, še enkrat poudarjamo, da smo za pomlajevanje naših vrst v prvi vrsti odgovorni predvsem člani lovci sami!

Vlado Kovačič,
predsednik DS Mladi in lovstvo

MIRNOPEŠKI LOVCI IN KMETJE O ŠKODI OD DIVJADI

Dolenjski list, 28. 2. (J. A.) – V lovskem domu Globodol so se srečali predstavniki Lovske družine Mirna Peč in kmetje iz mirnopeške občine, ki jim je lani divjad povzročila škodo na posevkih. Z njimi je bil tudi lovski inšpektor iz Novega mesta **Borut Tavčar**, ki je pripravil krajše predavanje o preprečevanju škode in zakonskih obveznostih lovskih družin, pa tudi kmetov in države v primeru škode. Kot je povedal starešina mirnopeške lovske družine Karol Zagorc, so tovrstno srečanje pripravili prvič: »Škoda po divjadi se pojavlja vsako leto, lani je bila izjemno velika; zanjo smo plačali 4.500 evrov,« je dejal med drugim.

NA CERKNIŠKEM JEZERU POČIVA 57 ŽERJAVOV

Delo, 2. 3. (Dragica Jaksetič) – Tiste dni si je bilo še mogoče (od daleč in tiho) ogledati jato 57 žerjavov med postankom na svoji selitveni poti. »Jezero usiha po nekaj centimetров na dan, umikajoča voda pa razkriva travo in vodne zeli, zaradi katerih so se ptice odločile za pristanek na svoji poti z Iberskega polotoka v severne stepske predele Evrope,« je za Delo povedal Valentin Schein iz Notranjskega regijskega parka. Žerjave na Cerknškem jezeru opažajo zadnjih deset let, vedno pogosteje pa zadnja tri leta.

SODELOVANJE LOVCEV IN KP KOLPA

Dolenjski list, 7. 3. (Igor Grašak, Boris Grabrijan) – Z mehanizacijo, ki jo ima KP Kolpa, skupaj vzdržujemo pomembnejše poti, ki vodijo do Kolpe, naravnih vrednot, pomembne povezovalne poti ter do drugih pomembnih območij – tudi v gozd, na košenice in travnike. Ob vzdrževalnih delih se poskuša prisluhniti tudi lovcem, da se ob tem vzpostavijo krmne površine za divjad, saj je v nekaterih predelih parka zaraščanje izredno intenzivno.

Na občnem zboru LD Adlešiči sta predsednik Uroš Vranešič in tajnik Igor Grašak izpostavila dobro sodelovanje z Javnim zavodom

KP Kolpa, ki se odraža v številnih skupnih akcijah in medsebojni pomoči. V prihodnje načrtujejo tudi skupne aktivnosti pri nadzoru v zavarovanem območju.

Lani so za krmljenje divjih prašičev porabili 2.500 kg koruznega zrnja in opravili 1.400 ur prostovoljnega (biotehniškega) dela. Na občni zbor je zelena bratovščina povabila tudi predstavnike lovskih družin, s katerimi mejijo, in predstavnike društev ter edinega zavoda, ki delujejo v Adlešičih. Sestanek je bil v lovski koči na Gmajnici, ki je rezultat prostovoljnega dela in prispevkov.

ODSTREL VOLKOV OSTAJA

Delo, 2. 3. (D. J.) – Ustavno sodišče je zavrglo decembra lani oddano pobudo nevladnih organizacij Umanotere, Pravno-informacijskega centra nevladnih organizacij in Inštituta za ohranjanje naravne dediščine Lutra za presojo ustavnosti ter predlog za zadržanje izvršitve pravilnika o odvzemu rjavega medveda in volka iz narave. S pobudo ustavnemu sodišču so želeli njihovi predstavniki doseči razveljavitev odobrenega odstrela volkov. Sodišče je presodilo, da pobudniki niso izkazali, da bi izpodbijali pravilnik, s katerim je bil konec septembra lani dovoljen odstrel osmih volkov v enem letu.

SLOVENSKIM RISOM PRIHAJAJO NA POMOČ ŠVICARSKI

Nedelo, 3. 3. (Alenka Kociper) – Dramatično zmanjševanje populacije risa, ki mu v nekaj letih grozi ponovno izumrtje, bo Slovenija poskušala zaustaviti z nujnim uvozom (doselitvijo) štirih risov iz Švice. Tako bi slovenskemu risu zagotovili večjo genetsko pestrost in zmanjšali parjenje v ozkem sorodstvu. Švicarske rise bi v naše gozdove utegnili naseliti že prihodnjo pomlad.

ŠE EN VPLIV NA MOŽNOST DODATNEGA ZASLUŽKA?

Slovenske novice, 4. 3. (D. L.) – »Spremenjeni Zakon o zaščiti živali, ki je v torek prišel v parlament v potrditev, bo vplival na ekonomsko varnost vsaj 1.000 rejcev kuncev in 22.000 lovcev v

Sloveniji,« meni avtor prispevka in dodaja: »Le-ti si dodatno služijo kruh s prodajo kož in krzna domačih zajcev in drugih uplenjenih živali, s čimer se ohranja tudi naravno ravnovesje.«

PTICE IN LOV

Delo, 7. 3. (Dragica Jaksetič) – Lovska zveza Slovenije, Zavod za gozdove in Erico Velenje predlagajo, naj bi med lovne vrste uvrstili osem vrst ptic. Za tiste, ki so že lovne, naj bi s spremembno uredbo poenotili lovno dobo, lovna vrsta pa naj bi postala tudi šakal. Društvo za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije (DOPPS) se je na predlog vrst ptic, ki naj bi jih uvrstili med divjad, burno odzvalo, z njim pa ne soglašajo niti številni lovci. Argumente društva proti lovu iz užitka in za ekološki lov je pojasnil varstveni ornitolog Tomaž Mihelič. Med drugim je opozoril, da so najbolj ogrožene travniške vrste in ptice tradicionalne kmetijske krajine, sledijo pa jim ptice mokrišč. V naši generaciji je Slovenija izgubila južno postovko, sledila ji je zlatovranka, na meji preživetja pa so še srakoper, vrtni strnad in jerebica. (Več v Delu, 7. 3. 2013.)

PADLO BO 40.000 PTIC

Slovenske novice, 11. 3. (Jarošlav Jankovič) – Predsednica mladinske sekcije DOPPS Tanja Šumrada je ob protestni akciji na ploščadi Moderne galerije povedala: »Mladi menimo, da je lov na ptice etično nesprejemljiva oblika sproščanja in rekreacije posameznikov, ki ne spada v sodobno slovensko družbo.«

»Lovska puška ni v Sloveniji iztrebila nobene divjadi ali ptice. Zagotovo pa na kraju, kjer je zrasla avtocesta, ni več prostora za divjad, zato je treba za vse vrste prostoživečih živali ali ptic zagotoviti ustrezen življenjski prostor,« je povedal predstavnik lovcev Lado Bradač.

75 LET OD IZKOPA NEVELJSKEGA MAMUTA

Slovenske novice, 11. 3. (Vladimir Jerman) – Prirodoslovni muzej Slovenije, ki je najstarejša slovenska kulturna in znanstvena institucija, saj izvira iz leta 1821 ustanovljenega Deželnega muzeja, si je za svoj prepoznavni znak izbral mamuta, izkopanega

leta 1938 ob Nevljici ob vznožju Kamniških Alp. O svojem največjem razstavnem eksponatu so muzealci zapisali: »Na podlagi raziskav po izkopavanju so paleontologi sklepali, da je okostje ostanek samca, starega okrog 40 let. Živel je pred približno 20.000 leti. Vredno je poudariti, da je to eno najpopolnejših okostij mamuta v Evropi.«

Mamut je bil restavriran in pripravljen za ogled decembra 1941, ko je bila že vojna, Kamnik pa od Ljubljane ločen z državno mejo med dvema okupacijskima državama, Italijo in Nemčijo. A duh dogodkov izpred 75 let v Kamniku in Nevljah ni nikoli zamrl, pravi profesor Danijel Bezek z OŠ Frana Albrehta.

MAMUT NE SME V POZABO

Nedeljski, 20. 3. (Meta Černoga) – Ko je kraljevska banska uprava januarja 1938 začela regulirati potok Nevljica pri Kamniku in v okviru tega postavljati temelje za nov most, si nihče niti v sanjah ni predstavljal, na kakšno veliko zgodovinsko odkritje bodo naleteli. Poleg odkritja okostja izumrlega kopenskega sesalca so odkrili tudi lovski nožiček. Župan v tistem trenutku, bil je ponedeljek, 14. marca 1938, bržkone ni niti pomislil, da gre za največje odkritje mamutovega okostja.

Ob 75. obletnici odkritja mamuta se bo v Kamniku zvrstilo kar nekaj prireditev, med drugim tudi razstava likovnih del na to tematiko učencev iz Podružnične osnovne šole Nevlje. V dveh letih bo morda v bližini najdišča stal tudi kip mamuta v naravni velikosti.

OD PLIŠASTEGA PRIJATELJA DO KROVOSESA

Nedeljski, 13. 3. (Jošt Bukovec) – Minulo leto bi zagotovo lahko poimenovali medvedje leto, in sicer zaradi vse od bližnjih srečanj do napadov, poškodb in avgusta celo do odstrela vse medvedje družine v Primožih pri Kočevju. Slovenija ni Kanada ali Sibirija, kjer bi imeli na voljo širna prostranstva za preselitev. Mnogi od ulovljenih medvedov so se v manj kot desetih dneh vrnili, ker smo pač geografsko premajhni. »Medveda lahko iz Velikih Lašč preselimo nekam v Rog, vendar ga bo nagon v treh dneh pripeljal nazaj,« meni Marko Jonozovič,

Sloka – *Scolopax rusticola*

ki je na čelu oddelka za gozdne živali in lovstvo ter intervencijske skupine.

POZIV NA KRIVOLOV PRIPISALI NAPAKI

Delo, Dnevnik, NEDELO, 13., 14. in 17. 3. (Dragica Jaksetič, Vanja Alič, Jana Zupančič) – Agencija Pasat s sedežem v Ljubljani je vabila na lov na volkove v Liki na Hrvaškem. Po preverjanju, ali je mogoče, da res tržijo nezakoniti lov, je dr. Jože Ocvirk iz agencije v medijih pojasnil, da je bil za takšno vabilo kriv komunikacijski šum med njim in organizatorjem lova v Liki. »Volkovi so lačni, mrhovišča so polna, zato je ulov zagotovljen,« je obljubljal oglas, kot bi hotel reči: »Več lova na lastno pest.« Tak poziv so pozneje pripisali napaki.

ŽIDAN: KUPOVANJE DOMAČE HRANE JE PREDNOSTNO

Primorske novice, 15. 3. – Kandidat za novega ministra za kmetijstvo in okolje Dejan Židan, ki v tem sklicu DZ vodi odbor za kmetijstvo, si bo v primeru izvolitve na položaj ministra med drugim prizadeval za povečanje prehranske varnosti Slovenije. Nadaljevati namerava

tudi projekte, ki jih je začel odhajajoči kmetijski minister Franc Bogovič.

Dejan Židan meni, da je treba povečati zavedanje slovenskega potrošnika, da je kupovanje domače hrane prioriteta.

BODO RES POSTRELILI KAR 40.000 OGROŽENIH PTIC?

NEDELO, 17. 3. (Jaroslav Jankovič) – Predsednica mladinske sekcije DOPPS Tanja Šumrada nam je ob protestni akciji na ploščadi Moderne galerije povedala: »Mladi menimo, da je lov na ptice etično nesprejemljiva oblika sproščanja in rekreacije posameznikov, ki ne spada v sodobno slovensko družbo.« Lado Bradač pa v imenu lovcev odgovarja: »Lovska puška ni v Sloveniji doslej iztrebila nobene divjadi ali ptice.«

POD KOŠUTO VEČERJA OSEMDESET JELENOV

Slovenske novice, 23. 3. (Mirsko Kunšič) – V lovišču s posebnim namenom Zavoda za gojitev divjadi Kozorog - Kamnik imajo na površini 43.000 hektarov, od nadmorskih 400 m pa vse do 2.500 metrov, trinajst revirjev in prav toliko poklicnih revirnih lovcev. Brata Primožič, Zdenko in

Alojz, že leta skrbita za jelenjad na območju 7.500 hektarov, kjer imajo tri krmišča. Največ živali, tudi do osemdeset, prihaja na »večerje« na krmišče v Zalem potoku v revirju Košuta. »Letošnja izredno dolga zima, krmiti smo začeli že oktobra, bo dodobra izpraznila kašče s sladkorno peso in silažnimi balami krme,« je povedal Zdenko Primožič, ki skupaj z bratom Alojzom skrbita za jelenjad na območju 7.500 hektarov velikega lovišča, kjer imajo tri krmišča.

SPREMEMBE LOVSKEGA ZAKONA

Delo, 18. 3. (Jakob Smole). – »Nenavadno je, da k sodelovanju pri nastajanju predlogov Lovske zveze Slovenije (LZS) za spremembo seznama lovnih vrst in podaljšanja lovnih dob pri pticah ni bilo povabljen Društvo za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije (DOPPS),« meni Jakob Smole (6 Rue de l'Ouest, Luksemburg).

ŠAKALA BI STRELJALI NA PODLAGI DOMNEV

Dnevnik, 21. 3. (Vanja Alič) – Medtem ko bi lovci radi zavarovanega šakala uvrstili med lovno divjad, naravovarstveniki opozarjajo, da sploh ne vemo, koliko teh srednje velikih predstavnikov psov živi pri nas. Zato bi bilo kakršno koli poseganje v populacijo neodgovorno in nestrokovno. »Lov na šakala z namenom preprečevanja škode je nerazumen, dokler ne vemo, koliko škode vrsta dejansko povzroča in ali bi odstrel pri tem kakor koli pomagal,« je povedal dr. Miha Krofel, raziskovalec z Biotehniške fakultete.

TAKO MRZLO KONEC MARCA NI BILO ŽE PETDESET LET

Primorske novice, Slovenske novice, 25. 26. in 31. 3. (Jaroslav Jankovič, Saša Bojc) – Zaradi prodora mrzlega polarnega zraka so bile tiste dni po Sloveniji zimske razmere z nizkimi temperaturami. »Tako mrzlo konec marca ni bilo že petdeset let, na Primorskem so pomrzile breskve in oljke,« je dejal dežurni meteorolog Brane Gregorčič.

»Vreme štrajka, ptički pa se

vseeno trudijo in nam že ob zgodnjih urah kažejo pomen pozitivne energije,« je menila novinarka Saša Bojc (NEDELO, 31. 3.).

LETOS SE PTIČKI ŽENIJO TUDI V SNEGU

Slovenske novice, 26. 3. (Vane S. Fortič) – Čas, ko se ptice začnejo ženiti, ni odvisen od tega, ali se je začela pomlad oziroma toplejše vreme, tudi ne od snega ali brez njega, ampak zgolj od dolžine dneva. Daljši dan namreč sprošča hormone in ptice si poiščejo partnerja, s katerim bodo spletle gnezdo in poskrbele za nov zarod. Stržek je še posebno marljiv; vneto plete več gnezd po formuli, značilni za njegovo vrsto – več gnezd, več samic. Slovenci radi krmimo ptice, zelo smo povezani s ptičjim svetom, precej manj pa postavljamo ptičje gnezdilnice.

OBKOLJENI Z DIVJIMI PRAŠIČI

Jana, 26. 3. (Renata Učman) – Nedavno so v Brdu nad Ihanom pri Domžalah divji prašiči med iskanjem hrane kmetom razrili njive in se nevarno približali njihovim domovanjem. Srečko Žerjav, lovec in direktor strokovne službe pri Lovski zvezi Slovenije, pravi, da je divjih prašičev ne le v Sloveniji, temveč skoraj po vsej celinski Evropi čedalje več, zato po hrano prihajajo v vrtove brez ograj in na polja blizu naselij. Pri nas jih je trenutno največ na Primorskem, Goriškem, v Brdih, na Krasu, v Spodnji Soški in Savinjski dolini. Nič posebnega ni, če zlasti ponoči, ko se odpravljajo po hrano, nanje naletimo tudi na ljubljanskem Golovcu. Bomo morali res vso obdelovalno zemljo ograditi? Odžene jih lahko že ploskanje!

***

Časnik Delo je 19. 3. objavil pismo bralke Jane Kranjec Mena iz Ljubljane, ki je kritična do rezultatov posegov v tiolskih gozdovih. »Prosim, pojdite in si oglejte rezultate posegov, ki ste jih določili in izvedli,« piše odgovornim ustanovam. »Po mnenju dnevnih sprehajalcev in ljubiteljev krajinskega parka gre za pravo katastrofo. Poti so uničene, stezic ni več, število štorov, ostankov padlih dreves je neverjetno veliko ...«

Vzdrževanje travnišč s košnjo je pomemben ukrep njihovega ohranjanja, obenem pa ukrep pridobivanja krme za dopolnilno zimsko krmljenje.

Varstveni ukrepi in skrb za življenjsko okolje divjadi

Upravljalci lovišč in lovišč s posebnim namenom vsako leto opravijo številne aktivnosti varovanja in oblikovanja življenjskega okolja divjadi. Obenem z večino tovrstnih opravljenih del prispevajo tudi k varovanju in oblikovanju življenjskega okolja večjega števila drugih prostoživečih živalskih vrst. Vrsta, obseg in lokacije aktivnosti so načrtovane v letnih načrtih, razvrščamo pa jih v ukrepe varstva in spremljanja stanja (monitoringa) divjadi, biološki in biotehniški dela, gradnjo in vzdrževanje lovskih objektov ter ukrepe preprečevanja škode od divjadi in na njej. Tovrstna dela vsako leto obsegajo več kot 500.000 opravljenih delovnih ur. V prispevku podrobneje predstavljamo vrsto opravljenih ukrepov ter njihov obseg in trende v nekajletnem proučevanem obdobju.

Ukrepi za varstvo in spremljanje stanja divjadi

Upravljalci lovišč in lovišč s posebnim namenom vsako leto opravljajo nekatere aktivnosti s

področja varovanja in spremljanja stanja (monitoring) divjadi. V ta sklop uvrščamo tudi ukrepe varstva in spremljanja stanja njihovega življenjskega okolja. Praviloma upravljalci nižinskih lovišč namenjajo večjo pozornost spremljavi

številčnega in zdravstvenega stanja male poljske divjadi, varstvu ostankov naravne gozdne vegetacije, varovanju močvirnih habitatov, ohranjanju obvodne zarasti, sodelujejo z lastniki pri pridobivanju potrebnih površin za ureditev kritja za malo divjad, ozaveščajo lastnike, kakšen je način kmetovanja, ki je prijazen mali divjadi, opravljajo ukrepe zmanjševanja izgub zaradi košnje, opozarjajo lastnike psov, ki se zadržujejo v lovišču brez nadzorstva, opravljajo ukrepe za zmanjševanje izgub zaradi prometa ipd. Vodstva sredogorskih in visokogorskih lovišč namenjajo večjo pozornost ukrepom, s katerimi želijo zmanjšati obremenjenost prostora s strani najrazličnejših rekreativnih dejavnosti, spremljanju stanja in vplivov turističnih objektov in turističnih središč in tudi spremljavi številčnega in zdravstvenega stanja velike divjadi. Prav tako namenjajo večjo pozor-

nost varovanju kmetijskih površin v gozdnem prostoru in preprečevanju njihovega zaraščanja, varovanju kaluž in drugih vodnih virov, spremljanju stanja grmišč in gozdnega roba, sodelujejo z lastniki pri preprečevanju zaraščanja ipd. V obdobju od leta 2001 do 2010 so vsi upravljalci skupaj za te namene v povprečju na leto namenili 38.840 ur, dinamika porabe pa se je v desetletnem obdobju zelo spreminjala. Od leta 2001 do 2005 se obseg opravljenih ur ni pomembneje spreminjal in je znašal okrog 20.000 ur na leto, v naslednjih letih pa je bilo za tovrstne ukrepe opravljenih vedno več ur in jih je bilo v letu 2010 že skoraj 100.000 (indeks povečanja 5,0).

Vzdrževanje travnikov in pašnikov

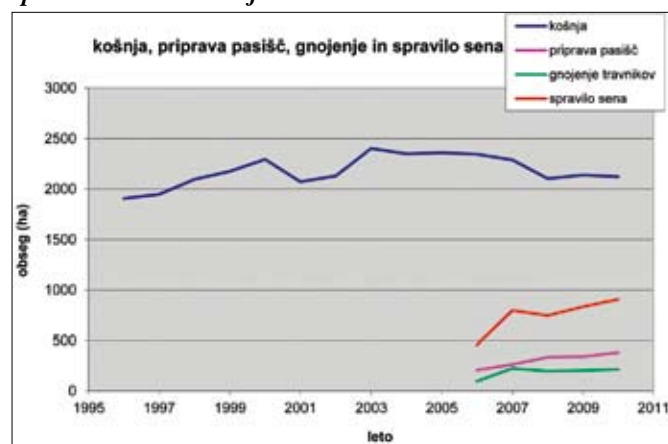
Med biomeliorativnimi ukrepi obsega vzdrževanje trav-

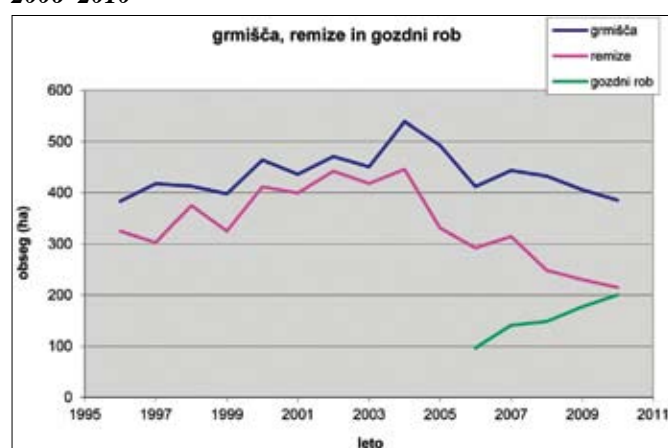
nikov in pašnikov največji delež, pri večini travnikov gre za njihovo vzdrževanje s košnjo. Obseg vzdrževanih travnišč je v obdobju od leta 1996 do 2010 znašal v povprečju 2.182 ha na leto. V začetku proučevanega obdobja, to je v letu 1996, je obsegal okrog 1900 ha, nato se je do leta 2003 večal na okrog 2.400 ha, v naslednjih letih pa je sledilo rahlo zmanjševanje na nekaj več kot 2.100 ha v letu 2010 (indeks povečanja 2010/1996 je bil 1,1) (*Grafikon 1*). Košnjo travnikov in pašnikov so opravljali ročno in tudi strojno. V letu 2011 je bilo košenih travnikov skupno 1.449 ha na 2.486 lokacijah. Ročna košnja je bila opravljena na 433 ha (961 objektov), za kar je bilo porabljenih 18.396 delovnih ur. Povprečna velikost objekta je bila torej 0,45 ha, poraba ur pa 42 ur na ha oziroma 19 ur na objekt. V istem letu je bila strojna košnja opravljena na 1.016 ha (1.525 lokacij), zanjo pa je bilo porabljenih 15.005 ur. Povprečna velikost objekta strojne košnje je bila 0,67 ha, poraba časa pa 15 ur na ha oziroma 10 ur na objekt.

Od leta 2006 ločeno spremljamo tudi dela pri urejanju pasišč (pašnih površin), gnojenju travnikov in spravilu sena. V povprečju je vsako leto na novo urejenih okrog 305 ha pasišč, trend v zadnjih petih letih pa je naraščajoč. V letu 2006 je bilo npr. urejenih 207 ha pasišč, v letu 2010 pa se je njihov obseg povečal na 380 ha (indeks 1,8). Če od leta 2006

Grafikon 1: Obseg vzdrževanja travnikov in pašnikov v obdobju 1996–2010 ter obseg priprave pasišč, gnojenja travnikov in spravila sena v obdobju 2006–2010

Grafikon 2: Obseg vzdrževanja grmišč in remiz v obdobju 1996–2010 ter obseg vzdrževanja gozdnega roba v obdobju 2006–2010

naprej prikažemo skupno površino košenih in urejenih travnikov in pašnikov, potem ugotovimo, da se skupni obseg giblje okrog 2.500 ha na leto. Ob domnevi, da je bil že v letu 1996 v podatke o košnji vključen tudi obseg urejenih

pasišč, znaša skupni indeks povečanja 2010/1996 okrog 1,3. V letu 2011 je bila priprava pasišč opravljena na 237 ha (379 lokacij), za kar je bilo porabljenih 7.714 ur. Povprečna lokacija pripravljene pasišča je bila velikosti 0,62 ha, za tovrstna dela pa je bilo porabljenih 32 ur na hektar oziroma 20 ur na povprečno lokacijo.

Povprečni letni obseg gnojenja travnikov je bil v petletnem obdobju 186 ha. V letu 2006 je bilo le-teh 96 ha, v naslednjih treh letih pa se je obseg povečal na okrog 200 ha in se v naslednjih letih ni pomembneje spreminjal. Indeks povečanja je bil 2,1. V letu 2011 je bilo gnojenja nekoliko manj, le na 148 ha, opravljeno je bilo na 224 lokacijah, zanj pa je bilo porabljenih 1.207 ur dela, kar je okrog 8 ur/ha. Veliko povečanje obsega je značilno tudi za spravilo sena. V povprečju je bilo seno v obdobju od

leta 2006 do 2010 spravljeno s površine 748 ha travnikov, leta 2006 s 456 ha, leta 2010 pa že z 907 ha (indeks 2,0). Obseg del in trendi so razvidni iz *grafikona 1*. V letu 2011 je bilo npr. seno spravljeno s 553 ha travnikov (750 lokacij), za dela pa je bilo porabljenih 11.511 ur, kar je 21 ur na ha oziroma 15 ur na posamezno lokacijo.

Grmišča, remize in gozdni rob

Pomembna biomeliorativna dela, namenjena veliki in tudi mali divjadi, so vzdrževanje grmišč, remiz in gozdnega roba. V obdobju od leta 1996 do 2010 so upravljavci lovišč in lovišč s posebnim namenom vsako leto v povprečju vzdrževali 436 ha grmišč. Do leta 2005 je bil trend vzdrževanja grmišč naraščajoč; v letu 1996 je namreč znašal 383 ha, v letu 2004 pa 539 ha (indeks 1,4). V naslednjih letih se je obseg postopno zmanjševal, tako da se je v letu 2010 zmanjšal na 385 ha in je bil podoben tistemu na začetku proučevanega obdobja (leta 1996). Tudi v letu 2011 je bilo zaznati zmanjševanje obsega, grmišča so bila vzdrževana le na površini 276 ha (540 lokacij), za tovrstna dela pa so lovci porabili 12.418 delovnih ur. Povprečna velikost vzdrževanega grmišča je bila 0,51 ha, povprečna poraba časa pa 45 ur na ha oziroma 23 ur na povprečno lokacijo.

Vzdrževanje remiz je bilo v povprečju opravljeno na 338 ha na leto, trend pa je bil – podobno kot pri vzdrževanju grmišč – naraščajoč vse do leta 2004, ko je dosegel 446 ha (indeks 1,3). V naslednjih letih je sledilo naglo zmanjševanje vzdrževanih površin, ki je bilo tudi hitrejšo kot pri vzdrževanju grmišč. V letu 2010 je bil tako obseg vzdrževanja remiz le še 215 ha, kar je 65 % obsega iz leta 1996. V letu 2011 je bilo vzdrževanih 202 ha remiz na 411 lokacijah, za ta dela pa je bilo porabljenih 8845 ur. Povprečna poraba časa je bila 44 ur na ha oziroma 21 ur na povprečno lokacijo, podobno kot pri vzdrževanju grmišč.

Vzdrževanje gozdnega roba se je začelo ločeno evidentirati

Foto: I. Pičulin

Vzdrževanje grmišč, remiz in gozdnega roba je namenjeno parkljesti divjadi, mali divjadi in tudi številnim drugim vrstam prostoživečih divjih živali. Po 32. členu ZDLov-1 je ta dela prepovedano opravljati v času gnezdenja ptic in poleganja mladičev – od 1. marca do 1. avgusta.

v letu 2006. Povprečni obseg teh del je bil v zadnjih petih letih (od leta 2006 do 2010) 152 ha, z naraščajočim trendom. V letu 2006 je bil gozdni rob vzdrževan na površini okrog 96 ha, v letu 2010 pa na 200 ha, indeks 2,1. V letu 2011 se je površina nekoliko zmanjšala, gozdni rob je bil vzdrževan na 170 ha (391 lokacij), za dela pa je bilo namenjenih 7.231 delovnih ur. Povprečna poraba časa je znašala 42 ur/ha in je primerljiva s porabo časa vzdrževanja grmišč in remiz. V minulem proučevanem obdobju skupni obseg vzdrževanega grmovnega sloja kaže rahlo večanje. Če je v letu 1996 obseg vzdrževanih grmišč in remiz znašal 708 ha, je v letu 2010 skupna površina vzdrževanih grmišč, remiz in gozdnega roba obsegala 800 ha (povečanje z indeksom 1,1). Obseg in trendi navedenih del so prikazani v **grafikonu 2**.

Sajenje sadik plodonosnega drevja in grmovja, vzdrževanje vodnih virov

Povprečni obseg sajenja sadik plodonosnega drevja in grmovja v obdobju od leta 1996 do 2010 je bil 5.672 sadik na leto. Velik obseg sajenja je bil značilen za dve obdobji, to je za leti 1998 in 2008, ko je bilo posajenih okrog 10.000 sadik, vzrok za tako povečan obseg pa ni znan. V preostalih letih je znašal obseg od 2.900 do 6.700 posajenih sadik. V letu 2011 je bilo posajenih 4.809 sadik na 238 lokacijah, skupna poraba časa pa je obsegala 2.851 ur. Povprečno število sadik na posamezno lokacijo je bilo 20, povprečna poraba časa pa 12 ur na lokacijo in 0,60 ure na posamezno sadiko.

Upravljalci lovišč so v povprečju vzdrževali 1.686 kaluž na leto, kar pa se v petnajstih letih ni pomembneje spremenjalo. V povprečju posamezni upravljalci vzdržujejo okrog štiri kaluže na leto, pri tem pa večji obseg opravil opravi upravljalci lovišč z večjimi gostotami jelenjadi in divjih prašičev ter upravljalci na območjih, kjer primanjkuje kaluž

in drugih vodnih virov (kraški svet). V letu 2011 je bilo izdelanih ali vzdrževanih nekaj manj, to je 1.229 kaluž, za dela pa so lovci porabili 6.332 ur, kar je okrog 5 ur/kalužo.

Poleg vzdrževalnih del pri kalužah upravljalci vsako leto opravijo tudi dela pri vzdrževanju večjih vodnih virov; povprečni letni obseg znaša 166 objektov. Vzdrževanje tovrstnih objektov je naraščajoče. V letu 2006 so upravljalci vzdrževali 58 objektov, v letu 2010 pa že 247 (indeks 4,3). V letu 2011 je bilo vzdrževanih 207 tovrstnih objektov, skupna poraba časa zanje pa je bila 3.249 ur (16 ur/objekt). Postavljanje in vzdrževanje gnezdnic za ptice duplarice je žal upadajoče. V letu 2006 je bilo postavljenih in vzdrževanih 564 gnezdnic, v letu 2010 pa le še 475 (indeks 0,84). V letu 2011 je bilo tega še manj, za postavitev in vzdrževanje 214 gnezdnic pa je bilo porab-

Plodonosno drevje in grmovje je treba saditi v skupinah, sadike pa v prvih letih zavarovati pred objedanjem.

ljenih 1.512 ur, kar je dobrih sedem ur na gnezdnico.

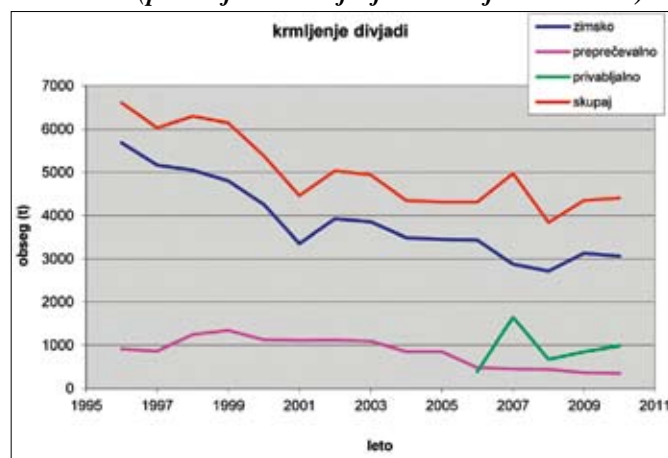
Krmljenje divjadi

Med biotehniškimi deli krmljenje divjadi zavzema največji obseg. V petnajstletnem

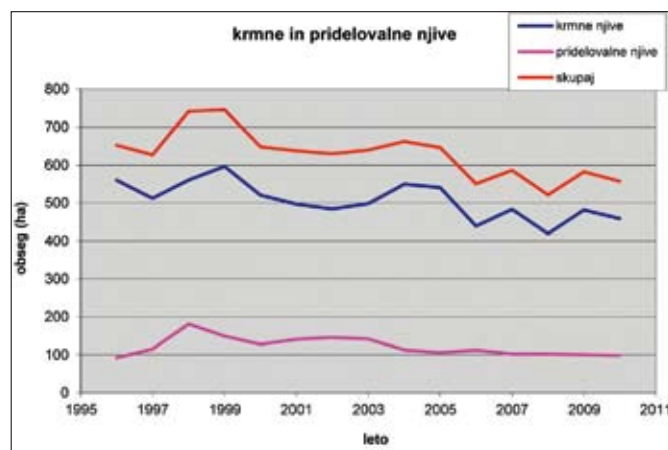
povprečju je bilo za krmljenje divjadi v vseh loviščih in loviščih s posebnim namenom skupaj namenjenih 5.029 ton krme na leto. Od tega je bilo za zimsko krmljenje namenjenih v povprečju 3.698 ton (73 %), za preprečevalno 421 ton (8 %) in privabljalno krmljenje pa 910 ton (19 %). Količine položene krme za zimsko krmljenje divjadi se zmanjšujejo: v letu 1996 je bilo za tovrsten namen položenih 5.688 ton, v letu 2010 pa le še 3.061 ton (indeks 0,54).

Zmanjšanje polaganja krme je značilno tudi pri preprečevalnem krmljenju. Od leta 1996 pa do leta 2003 je znašal tovrsten obseg okrog 1.100 ton na leto, v naslednjih letih pa se je zmanjšal, tako da smo v letu 2010 zabeležili le še 358 ton (indeks 0,33). Obenem se je z začetkom (ločenega) evidentiranja privabljalnega krmljenja od leta 2006 njegov obseg povečeval od okroglo 400 ton/leto v letu 2006 na okoli 990 ton v letu 2010 (indeks 2,5). Zmanjševanje preprečevalnega krmljenja je najverjetneje povezano z začetkom posebej evidentiranega privabljalnega krmljenja, verjetno pa je bilo že pred letom 2006 v sklop preprečevalnega krmljenja vključeno tudi privabljalno krmljenje. Če v celotnem proučevanem obdobju obravnavamo količine krme privabljalnega in preprečevalnega krmljenja skupaj, ugotovimo, da se med posameznimi leti količine pomemb-

Grafikon 3: Obseg količin položene krme divjadi v obdobju 1996–2010 (privabljalno krmljenje v obdobju 2006–2010)

Grafikon 4: Obseg krmnih in pridelovalnih njiv v obdobju 1996–2010

neje ne spreminjajo; po rahlem zmanjševanju v obdobju od leta 2004 do 2006 v zadnjih letih celo zaznavamo povečanje. Povprečni letni obseg obeh zvrsti krmljenja skupaj je bil v obdobju od leta 1996 do 2010 okrog 1.140 kg.

Trend skupnih količin položene krme vseh treh vrst krmljenja je v proučevanem petnajstletnem obdobju upadajoč. Če so upravljavci lovišč v letu 1996 za različne namene položili divjadi okoli 6600 ton krme, znaša količina v letu 2010 le še okoli 4400 ton (indeks 0,67). Zmanjševanje skupnih količin krme je verjetno povezano z urejanjem problematike krmišč in krmljenja, prepovedjo krmljenja nekaterih vrst rastlinojede parkljaste divjadi pa tudi z zmanjševanjem gostote male poljske divjadi (fazan, poljska jerebica) in s tem zmanjševanjem količin krme za njihovo krmljenje. Skupna poraba časa za zimsko krmljenje divjadi je v letu 2011 znašala 54.278 ur, za preprečevalno krmljenje 13.870 in za privabljalno krmljenje 49.282 ur, skupaj torej 117.430 ur, kar je okrog 27 ur/tono. Obseg in trendi položenih količin krme so prikazani v **grafikonu 3**.

Krmne in pridelovalne njive

Za namene dodatne prehranske ponudbe divjadi in tudi za namene pridobivanja krme upravljavci lovišč in lovišč s posebnim namenom obdelujejo krmne in pridelovalne njive. V petnajstletnem obdobju so v povprečju obdelovali 507 ha krmnih njiv in 122 ha pridelovalnih, skupno torej 629 ha. Obseg krmnih njiv se zmanjšuje; v letu 1996 so jih upravljavci obdelali še 560 ha, v letu 2010 le 459 ha (indeks 0,82). V letu 2011 je skupna površina krmnih njiv znašala 458 ha (1.750 lokacij), za vsa dela na njih pa je bilo porabljenih 28.800 delovnih ur. Povprečna velikost krmne njive znaša 0,26 ha, povprečna poraba časa pa 63 ur/ha oziroma 16 ur na posamezno lokacijo. Sestava kultur na krmnih njivah glede na površino (ha) je obsegala 68 % žit, 5 % okopavin in 27 % drugih kultur.

Podobne trende ugotavljamo za pridelovalne njive. Če so v letu 1996 upravljavci obdelali 92 ha njiv, se je v naslednjih letih njihov obseg povečeval in do leta 2003 dosegel okrog 140 ha. V zadnjem delu proučevanega obdobja pa se je

obseg zmanjšal na okoli 100 ha (indeks 2010/2003 okoli 0,70). V letu 2011 so pridelovalne njive obsegale 111 ha (281 lokacij), za dela pa je bilo porabljenih 7.886 delovnih ur. Povprečna poraba časa je znašala 71 ur/ha oziroma 28 ur/lokacijo, površina povprečne lokacije pa je bila 0,39 ha. Več kot 90 % površin pridelovalnih njiv je namenjenih pridelavi žit (koruza). Obseg

in dinamika površin krmnih in pridelovalnih njiv v petnajstletnem obdobju sta prikazana v **grafikonu 4**.

Lovski objekti

Po podatkih upravljavcev lovišč in lovišč s posebnim namenom upravljavci vsako leto vzdržujejo okoli 28.500 solnic. V zadnjem desetletnem obdobju (od leta 2001 do

Tretjina obsega vseh del v loviščih je namenjena krmiščem, pripravi krme in krmljenju divjadi.

Varovanje vodnih virov povečuje biotsko raznovrstnost v lovišču.

2010) se število vzdrževanih solnic zmanjšuje od okrog 31.500 solnic, kolikor jih je bilo evidentiranih v letu 2001, na okrog 25.500 v letu 2010 (indeks 0,8). Število solnic je v loviščih in loviščih s posebnim namenom večje, saj večine ne obnavljajo vsako leto. Tudi sicer je iz podatkov o številu solnic razvidno, naj bi bilo le-teh okrog 100.000. Po podatkih upravljavcev je bilo v solnice v letu 2011 položenih okrog 97 ton soli, v povprečju torej najverjetneje okoli 1 kg/solnico, za kar je bilo porabljenih okrog 39.500 delovnih ur. V letu 2011 je bilo npr. obnovljenih 26.030 solnic, na novo zgrajenih pa 2.156.

V loviščih in loviščih s posebnim namenom je postavljenih okrog 22.500 visokih prež. Upravljavci vsako leto v povprečju obnovijo ali zgradijo 4.012 visokih prež, kar je okrog 18 % njihovega

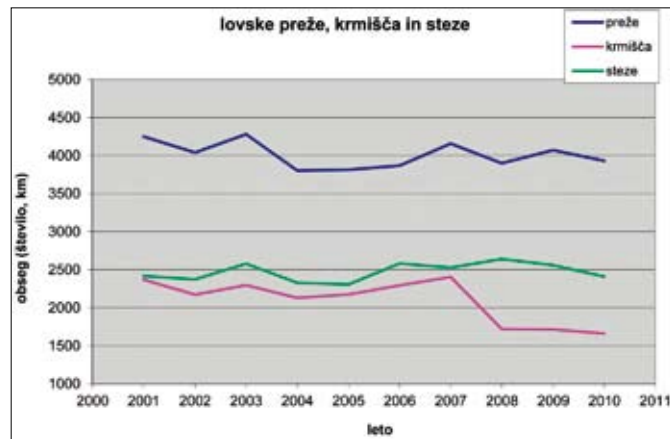

skupnega števila. V začetku desetletnega obdobja (od leta 2001 do 2010) je bilo število na leto zgrajenih ali obnovljenih prež okrog 4.250, kar se je v naslednjih letih zmanjšalo na okrog 4.000 prež in se nato ni pomembneje spreminjalo. Predlani (2011) je bilo število še nižje; obnovljenih je bilo 2.396 visokih prež, za kar je bilo porabljenih 38.737 ur ali povprečno šestnajst ur za visoko prežo. Poleg tega je bilo na novo zgrajenih 958 visokih prež, za kar so upravljavci porabili 55.571 ur ali povprečno 58 ur na novo prežo.

V loviščih in loviščih s posebnim namenom je zdaj okrog 9600 krmišč za krmljenje divjadi (mest krmljenja). Novogradnja in obnova krmišč sta se v povprečju izvajala na 2.093 krmiščih/leto, kar je 22 % glede na njihovo skupno število. V začetku proučevanega obdobja (leta 2001) je bilo obnovljenih in zgrajenih 2.370 krmišč, do leta 2010 pa je zaznaven trend zmanjševanja, tako da se je v letu 2010 število zmanjšalo na 1.660 krmišč (indeks 0,70). Zmanjševanje števila krmišč je povezano predvsem z urejanjem problematike upravičenosti krmljenja in urejanja krmišč, s prepovedjo krmljenja drugih rastlinojedih parkljarjev, razen jelenjadi, damjaka in muflona, ter z zmanjševanjem števila male divjadi. V letu 2011 je bilo npr. obnovljenih 1.304 krmišč, za kar je bilo porabljenih 7.800 ur, kar je šest ur na posamezno krmišče. Poleg tega je bilo novozgrajenih 273 krmišč, za kar je bilo porabljenih 5.052 ur, kar je osemnajst ur na posamezno krmišče.

V loviščih in loviščih s posebnim namenom je okrog 3.100 lovskih stez (lokacij). Obseg obnove in novogradnje stez se v minulem desetletnem obdobju ni pomembneje spreminjal, v povprečju pa je letni obseg znašal 2.472 km. V letu 2011 je bil obseg še nekoliko manjši; obnovljenih je bilo 2.123 km lovskih stez na 1.184 lokacijah, kar pomeni, da je bila povprečno obnovljena lovska steza dolga 1,8 km. Za obnovo lovskih stez je bilo v letu 2011 porabljenih 22.389

Grafikon 5: Obseg vzdrževanih in novozgrajenih lovskih prež, krmišč in stez v obdobju 2001–2010

Primerna lokacija krmne njive za divjega prašiča

ur, kar je 10 ur/km oziroma 19 ur/lokacijo. Poleg tega je bilo v istem letu zgrajenih še 25,3 km lovskih stez na 32 lokacijah, za kar je bilo porabljenih 913 ur. Podatki obnove in vzdrževanja visokih prež, krmišč in lovskih stez so prikazani v **grafikonu 5**.

Preprečevanje škode od divjadi in na njej

Upravljalci lovišč za preprečevanje škode od divjadi in na njej poleg drugih ukrepov opravljajo tudi neposredno zaščito objektov s tehničnimi in kemičnimi sredstvi. V

povprečju so v zadnjih desetih letih preprečevanje škode od divjadi in na njej opravljali na 1.312 objektih (lokacijah). Trend števila lokacij se zelo zmanjšuje. Na največ objektih je bila opravljena zaščita v letu 2002, in sicer na 1912 lokacijah, v letu 2010 pa se je število zmanjšalo na 872 (indeks 0,46).

Poleg vseh navedenih ukrepov varovanja in oblikovanja življenjskega okolja divjadi, s tem pa tudi življenjskega okolja drugih vrst prostoživečih divjih živali, upravljavci opravljajo tudi druga opravila, povezana z upravljanjem divjadi. Med najpomembnejša – tako glede ohranjanja dobrih

odnosov z lastniki gozdov in kmetijskih površin kot tudi obsega potrebnih del in opravil – sodijo vsekakor preprečevanje, ocenjevanje in odprava škode od divjadi na kmetijskih površinah in v gozdovih. Velik obseg dela zavzemajo tudi evidentiranja in ukrepi za zmanjševanje izgub divjadi, nadzorovanje v loviščih ipd. Pri varovanju in oblikovanju življenjskega okolja divjadi ter tudi pri drugih ukrepih upravljanja z divjadjo upravljavci sodelujejo še s številnimi uporabniki prostora, med katerimi

je največ lastnikov kmetijskih površin in gozdov. Sodelovanje z drugimi uporabniki prostora opredeljuje že Etični kodeks slovenskih lovcev, ki med drugim navaja, da mora biti sodelovanje z uporabniki naravnega prostora enakopravno ter oprto na načelo, da je lov sestavni del trajnostne rabe narave. V spornih zadevah pri tem lovci zagovarjamo varstvo narave in divjadi kot njenega neločljivega sestavnega dela.

Miran Hafner,
spec., univ. dipl. inž. gozd.
miran.hafner@zgs.gov.si

(Seznam virov je na voljo pri avtorju.)

Zgodbe volkov iz naših gozdov

V začetku julija 2012 se je končala druga od treh sezon spremljanja populacije volka v okviru projekta SloWolf. Vsaka od njih poteka od 30. junija do 1. julija naslednje leto. Na tak način se poskušamo izogniti vključevanju več generacij mladičev v posamezno vzorčno obdobje, kar je še posebno pomembno pri ocenjevanju velikosti populacije. Le-to spremljamo s pomočjo štirih metod, ki se med seboj dopolnjujejo: GPS-GSM-telemetrije, izzivanja oglašanja volkov s tuljenjem, sledenja v snegu in genetike. Poleg tega na Veterinarski fakulteti opravijo patoanatomske preglede vseh uplenjenih ali drugače poginulih volkov.

S telemetričnim spremljanjem posamezne živali posegamo na najbolj »osebno« raven. Tako dobimo podatke o aktivnosti volka, gibanju posameznega tropa, mejah njegovega teritorija in o razporejanju volčjih tropov v prostoru. S prepoznavanjem značilnih vzorcev gibanja metoda omogoča najti ostanke volčjega plena, brloge z mladiči in potrjevanje prisotnosti posameznih volkov na pašnikih, kjer nastanejo napadi na domače živali. Z izzivanjem oglašanja volkov, s tuljenjem, na nekem območju zaznavamo prisotnost teritorialnih tro-

pov, pri tem pa je še pomembneje, da lahko zaradi razlik v oglašanju odraslih in mladičev tekočega leta beležimo tudi v tistem letu skotena legla. Sledenje v snegu služi za pridobivanje informacij o velikosti tropov in njihovi razporejenosti v prostoru, ob tem pa zberemo tudi več neinvazivnih genetskih vzorcev, urina in iztrebkov ter podatke o plenjenju, vrsti plena in njegovi porabi. Poleg vzorcev urina in iztrebkov so tudi vzorci sline z ugriznih ran volčjega plena – bodisi z naravnega bodisi z domačih živali – vir dednine volkov in tako omogočajo njihovo

individualno prepoznavanje. Genetske metode pri spremljanju prostoživečih populacij živali postajajo vedno pomembnejše, v našem primeru pa delujejo kot nekakšno »lepilo«, saj dodobra povezujejo podatke in informacije, ki jih pridobimo s preostalimi metodami.

Vsaka od omenjenih metod torej razkrija delček mozaika iz življenja te karizmatične vrste. V tem prispevku povzemamo nekatere zgodbe volkov in njihovih tropov, kot smo jih uspeli spoznati v minulih treh letih. Tokrat nekoliko več pozornosti namenjammo genetiki.

Več sto genetskih vzorcev in nekaj deset volkov

Številni lovci, poklicni lovci in drugi delavci ZGS, prostovoljci raznih profilov in projektni sodelavci smo sredi leta 2010 pošteno zavihali rokave in se podali na »lov« za neinvazivnimi genetskimi vzorci. Tako smo v prvi sezoni zbrali 571 vzorcev: 145 vzorcev sline, 117 vzorcev urina in 309 vzorcev iztrebkov (od tega 53 iz Gorskega kotarja, HR). Analizirali smo 449 neinvazivnih genetskih vzorcev.

V drugi sezoni smo vse skupaj zbrali in analizirali 544 vzorcev: 191 vzorcev iz trebkov (od tega 28 iz Gorskega kotarja, HR), 96 vzorcev urina in 257 vzorcev slin. V analize smo vključili tudi tkivne vzorce volkov, katerih smrtnost smo zabeležili v času vzorčenja; dvanajst v času prve sezone in enajst v času druge.

Že takoj na začetku študije se je pokazalo, da je uspešnost pridobivanja DNK iz volčjih neinvazivnih vzorcev manjša od 60 %, kar je znatno manj, kot smo bili navajeni pri raziskavah medveda. Hkrati je »uporabnost« vzorcev še dodatno zmanjšala prisotnost drugih vrst iz družine psov, ki si z volkom delijo življenjski prostor, sledi njihove prisotnosti pa je mogoče zamenjati iz volčjimi. V prvi sezoni je bilo vzorcev z DNK psov, lisic ali so bili mešani (npr. DNK dveh volkov, psa in volka, psa in lisice) 96, v drugi pa 170. V vzorcih kljub pričakovanjem nismo zaznali šakalov. Možnost razločevanja psov, lisic, šakalov in volkov nudi tudi dodatno prednost, saj na škodnih primerih lahko prepoznamo vrsto povzročitelja – ampak to je že druga zgodba in o njej kdaj drugič.

V prvi sezoni smo posamezne volkove prepoznali v 151 vzorcih, v drugi pa v

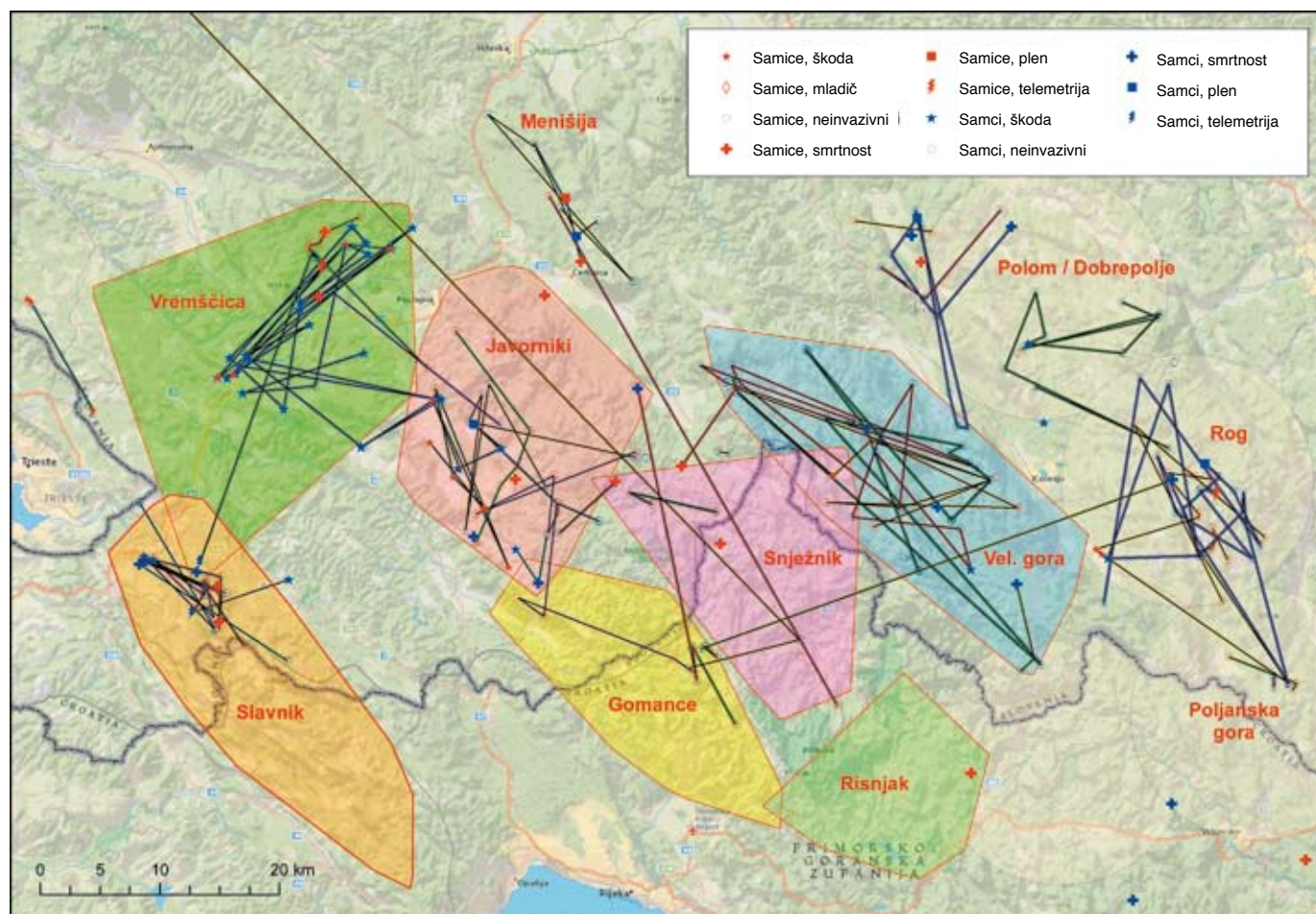
181. Pozneje smo pri analizi ugotovili, da genotipi iz prve sezone pripadajo 42 različnim volkovom, izmed katerih jih šestnajst živi v čezmejnih tropih. V povprečju smo vsakega volka genetsko »ujeli« 3,1-krat. V drugi sezoni smo prepoznali 44 različnih volkov, od katerih jih dvanajst pripada čezmejnimi tropom, vsak pa je bil v drugi sezoni v povprečju »ujet« 3,5-krat. Glede na tako visoko stopnjo ponovnega ulova lahko sklepamo, da se nam prav dosti volkov ni moglo izmuzniti, tako da ne bi dobili nobenega njihovega uporabnega vzorca.

Lani smo določili prvo oceno velikosti populacije, pridobljeno s pomočjo genetskih metod. Ocena v drugi sezoni dopolnjuje in potrjuje tisto iz prve. Vemo, da kljub visoki intenzivnosti vzorčenja in velikemu številu analiziranih vzorcev ne moremo pričakovati, da bi v vzorčenje zajeli prav vse volkove. Zato smo končno oceno številčnosti vseh volkov v Sloveniji pridobili s statističnim modeliranjem ulova in ponovnega ulova, s katerim smo ocenili, koliko osebkov smo »zgrešili« v vzorčenju.

Znotraj vsake od sezon zaradi dinamike v tropih, rodnosti v pomladnem času in smrtnosti volkov v vsem letu navajamo

dve oceni, dejansko in izpeljano. Dejanska ocena velja za oktober, ko je mladiče tekega leta zaradi njihove večje mobilnosti v populaciji že mogoče zaznati. Izpeljana ocena pa velja za marec, ko je končan odstrel volkov, ni pa še nove generacije mladičev. Kot smo že omenili, smo v analizo vključili tudi vzorce s hrvaškega Gorskega kotarja z območja tropov volkov s čezmejnimi teritoriji, kar je omogočilo izboljšanje ocene.

Oktober 2010 je bilo na območju Slovenije in Gorskega kotarja 49 volkov (43–58). V oklepajih je zapisan 95 % statistični interval zaupanja – s 95-odstotno gotovostjo lahko trdimo, da je dejansko število volkov znotraj tega intervala, pri tem pa je daleč najbolj verjetna številka, ki jo navajamo posebej. Glede na lokacije najdenih vzorcev posameznih živali ocenjujemo, da šestnajst izmed opaženih volkov živi v čezmejnih tropih; polovico teh volkov smo šteli k Sloveniji in polovico k Hrvaški in tako za potrebe upravljanja s populacijo v Sloveniji izpeljali oceno samo za območje Slovenije. Enako kot volkove, živeče v čezmejnih tropih, smo tudi izgube iz populacije šteli pol k Sloveniji in pol k Hrvaški. Tako ocenjujemo, da je v jeseni 2010 na območju

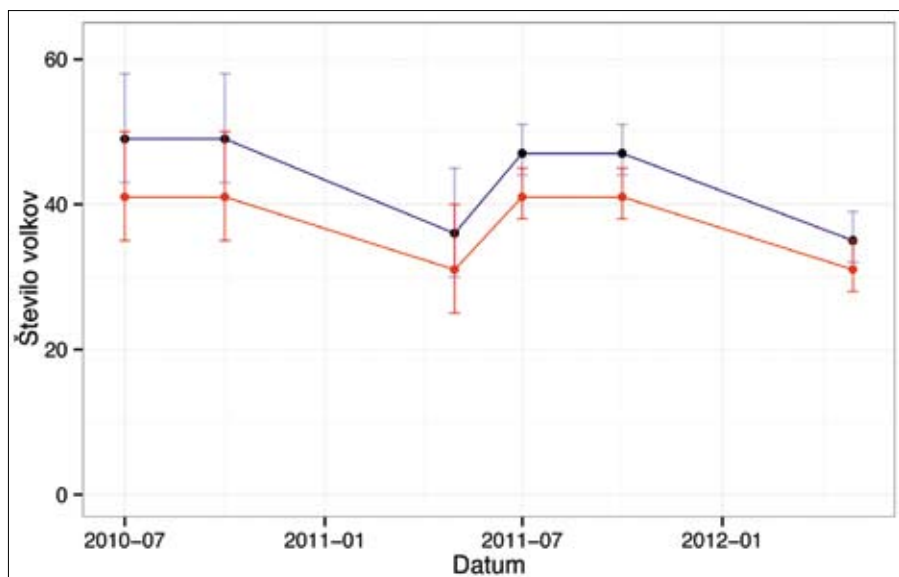

Pregledna karta območij (tropov) volkov v sezonah 2010/11 in 2011/12 v projektu SloWolf

Barvni poligoni: teritoriji volkov, spoznani z GPS-telemetrijo.

Slika 1: Pregledna karta območij (tropov) v prvih dveh sezonah trajanja projekta SloWolf. Modre točke označujejo najdene vzorce samcev, rdeče pa vzorce samic. Črte povezujejo vzorce istega volka. Obarvani poligoni označujejo znane teritorije telemetrično spremljanih volkov v Sloveniji in na Hrvaškem. (vir: SloWolf, Tomaž Skrbinšek)

Slika 2: Graf gibanja ocenjene številčnosti volkov. Rdeča linija prikazuje oceno številčnosti za Slovenijo, modra linija pa neposredno oceno za severozahodni del dinarske populacije (Slovenija in del Gorskega kotarja, v katerem živijo čezmejni tropi). (vir: SloWolf, Tomaž Skrbinšek)

Slovenije živelo **41 volkov** (35–50). Ko odštejemo zabeleženo smrtnost, kar je bilo v prvi sezoni spremljanja 13 volkov (12 Slovenija, en Gorski kotar), ugotovimo, da je bilo marca 2011 na celotnem vzorčenem območju 36 (30–45) volkov, samo v Sloveniji pa **31 volkov** (25–40).

Za drugo sezono smo na enak način ocenili, da je bilo oktobra 2011 na celotnem območju vzorčenja **47 volkov** (44–51), samo na območju Slovenije pa **41** (38–45). Po odštetih izgubah dvanajstih volkov (deset volkov v Sloveniji in eden na območju Gorskega kotarja, ena zaznana odselitev – volk Slavc) je bilo marca 2012 na celotnem območju vzorčenja **39 volkov**. (36 do 43), samo v Sloveniji **35** (32–39).

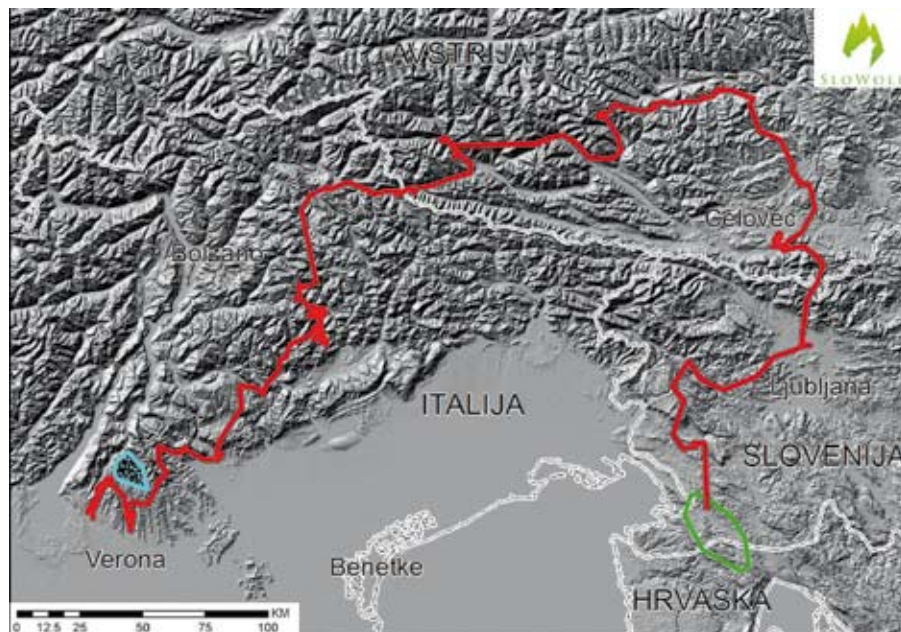
Kaj se je v zadnjih letih dogajalo v volčjih tropih pri nas?

Trope smo poimenovali kar po območjih, kjer je večji del teritorija posameznega tropa. V Sloveniji imamo **10 do 12 tropov**, od katerih si jih štiri do pet delimo s sosednjo Hrvaško. Njihova prostorska porazdelitev je prikazana na pregledni karti. Meje teritorijev smo spoznali prek spremljanja volkov z GPS-GSM-telemetrijo v kombinaciji z rezultati genetskih analiz.

Trop Slavnika

Spomladi 2010, ko smo se prvič podali na lov volkov, smo imeli takoj na začetku veliko srečo, saj se nam je že po desetih dneh terenskega dela ujel prvi volk, ki smo ga poimenovali Brin. Opremili smo ga s telemetrično ovratnico in kmalu se je na karti izrisal značilen zvezdast vzorec

gibanja. Odpravili smo se poiskati volčji brlog. V težko dostopnem kraškem terenu smo ga našli v okolici Slavnika, v katerem je bila le dva meseca stara poginula volkulja, ki jo je najverjetneje ubila lisica ali jazbec. Pozneje smo s pomočjo analize sorodnosti genetskih podatkov ugotovili, da je bila to Brinova nekaj let mlajša

Slika 3: Slavčeva več kot 1000 km dolga pot do njegovega novega teritorija v Regionalnem parku Lessinia v bližini Verone. (vir: SloWolf)

sestra. Poleg Brina smo z genetskimi metodami na območju Slavnika, kozinskega in podgorskega Krasa, Kraškega roba ter Čičarije zaznali še pet drugih volkov. Proti koncu poletja smo uspeli dobiti tudi odziv mladičev in tako potrdili preživetje nekaterih mladičev tega tropa. Konec oktobra 2010 je bil Brin odstreljen, zato smo drugo sezono spremljanja volkov spet začeli z

odlovom na tamkajšnjem območju. Junija smo uspeli odloviti in z ovratnico opremiti novega volka – Slavca. Tudi on je Brinov nekaj let mlajši brat. Poleg njega smo v vzorcih urina, iztrebkov in sline zaznali še tri volkove, ki smo jih poznali že iz prve sezone spremljanja, in še pet volkov, ki smo jih »ujeli« prvič. Poleti 2011 smo v tem tropu ponovno potrdili razmnoževanje (reprodukcijo). Trije volkovi so bili v drugi sezoni vzorčenja odstreljeni, Slavc pa je 19. decembra zapustil svoj rodni trop in v iskanju lastnega teritorija in svoje partnerke prehodil velik del Slovenije, Avstrije in Italije. Po več kot 1000 km dolgi poti je v bližini Verone v Regionalnem parku Lessinia srečal mlado volkuljo, ki so jo novinarji po znani Shakespearovi tragediji poimenovali Julija. Genetske analize so pokazale, da Slavčeva družica izhaja iz apeninske populacije volkov in je tako kot Slavc na tem območju prišlek. Skupaj sta osnovala teritorij, ki je zaradi visoke številčnosti parkljarjev v tamkajšnjem delu Italije precej manjši od teh, ki jih opažamo pri volkovih v Sloveniji, in obsega približno 15.000 hektarjev. Na območju Slavnika so ob koncu druge sezone, spomladi 2012, živeli vsaj štirje volkovi – trije samci in ena samica. Tudi v začetku tretje sezone spremljanja populacije smo na tem območju konec minulega avgusta dobili odziv mladičev.

Trop Vremščica - Nanos

V tropu Vremščica - Nanos smo v prvi sezoni spremljanja populacije spoznali tri volkove, dva samca in samico. Enega od samcev, Vojka, smo prvič srečali ob odlovu 6. maja 2011, tik pred začetkom druge sezone. Vojko je bil sicer ujet na območju teritorija slavniskega tropa, a se je pozneje zadrževal na območju od

Foto: M. Krofel

Kozine na jugu, prek Brkinov, Divače in Vremščice do Pivške kotline na vzhodu in prek avtoceste Ljubljana–Koper na Nanosu in Hrušici. Po odlovu ni več zahajal v slaviški teritorij. Za ta trop avtocesta ni bila prevelika ovira in so jo volkovi pogosto prehajali. Konec junija smo na Nanosu našli brlog, v katerem je bilo pet Vojkovih mlajših bratov in sester. Po slabih štirih mesecih spremljanja sta oba signala Vojkove ovratnice, VHF in GPS, izginila. Ugotovili smo, da je bil teritorij tega tropa v času njegovega spremljanja velik približno 55.000 hektarjev. V drugi sezoni spremljanja smo v tem tropu s pomočjo genetike spremljali osem volkov, od katerih smo tri poznali že iz prejšnje sezone. Analize starševstva so razkrile, da sta to vodilna volkova in Vojko, ki je v tej sezoni, kot rečeno, izginil. Kljub velikemu številu zbranih vzorcev na tem območju in večkratnim »ulovom« preostalih volkov nismo nikoli več zaznali neinvazivnih vzorcev volka Vojka. Od skupno osmih volkov je bilo v drugi sezoni še pet novih – ena od njih je bila tudi mlada samica, ki smo jo prvič spoznali kot mladiča v brlogu pod Nanosom, najdenim med terenskim delom junija 2011. Ta samica je bila v drugi sezoni spremljanja v februarju 2012 zakonito odstreljena v Bukovju. Enega

volka iz tega tropa smo prepoznali iz vzorca sline, odvzete na škodnem primeru v Karavankah, kar pomeni, da je zapustil svoj trop in jo, tako kot Slave, mahnil na pot, da si poišče svojo družico in svoj prostor pod soncem. Za razmnoževanje sposobno samico smo v maju 2012, tik pred koncem druge sezone, opremili z ovratnico in ji nadeli ime Tonka. V tistem času je imela pod Vremščico že novo leglo petih mladičev, ki so se v julijskih in avgustovskih nočeh odzivali na naše tuljenje. V prvih mesecih spremljanja se je Tonka gibala na približno 20.000 hektarjih, torej na precej manjšem območju kot Vojko, kar je bilo glede na to, da je imela mladiče, tudi pričakovano. Na žalost pa tudi Tonke nismo spremljali tako dolgo, da bi se izpraznile baterije njene ovratnice. Le-to so 18. septembra 2012 našli prerezano in odvrženo v bližini Pivke; očiten primer krivolova smo prijavili Policiji. Tudi izginotje signala Vojkove ovratnice pripisujemo krivolovu, saj je verjetnost, da bi prenehala delovati dva ločena sistema napajanja ovratnice, praktično nična.

Trop Javorniki

Na območju Javornikov je bil v letih 2009 in 2010 opravljen precej velik od-

strel. Vseeno smo v tem tropu poleti 2010 v bližini Palškega jezera dobili odziv mladičev. Tudi pozimi 2011 so bili na tem območju odstreljeni štirje volkovi. Poleg omenjenih štirih sta ostala samec in samica, ki se jima je pozneje pridružila še ena samica, ki je zapustila svoj rodni gomanški trop. Konec zime, 9. marca 2011, sta prostovoljca v Koritnicah na Pivškem na eni sledi našla vzorce urina dveh volkov: eden je pripadal samcu, drugi pa glede na to, da je bila v njem kri, samici v estrusu (gonja). V javorniškem tropu sta vodilni položaj prevzela nova volkova – priseljenka (imigrantka) z Gomanc in edini preživel samec. Poleti se je, ko smo spet dobili odziv mladičev, potrdila zimska zgodba o parjenju teh dveh volkov. Poleg novega vodilnega para in samice, ki smo jo poznali že iz prve sezone, smo v drugi sezoni na območju Javornikov dobili še »genetske prstne odtise« šestih novih volkov. Po končanem odstrelu jih je tu glede na razpoložljive genetske podatke ostalo sedem. Vsaj nekaj jih, glede na telemetrijske podatke, zelo verjetno pripada vremško-nanoškemu tropu, ki so mejo svojega teritorija pomaknili na zahodni del Javornikov. Kaj se zares dogaja na tem območju, bomo ugotovili v naslednjih mesecih, ko bomo končali analize sorodnosti še za drugo sezono. Poleti 2012 se je našemu tuljenju v mirnih in tihih avgustovskih nočeh odzivalo že tretje leglo mladičev zapored.

Trop Menišija

Na Menišiji je po starejših podatkih trop teritorialnih volkov izginil v sezoni 2006/2007 in potem nekaj časa tod ni bilo mogoče slediti teritorialnih volkov, razen mlade volkulje Tine iz javorniškega tropa, ki je nekajkrat prečkala to območje. Spomladi 2009 je iz gomanškega tropa na to območje prišla volkulja Tvigi, ki so jo prek telemetrične ovratnice od septembra 2008 do aprila 2009 spremljali hrvaški kolegi. Kmalu je bilo mogoče poleg mlade samice slediti in pridobiti tudi genetske vzorce njenega partnerja. Na območju Menišije in Logaške planote sta leta 2010 osnovala nov trop in konec poletja so njuni mladiči s tuljenjem že »pomagali« odganjati vsiljivce SloWolfovih prostovoljcev, ki so zavijali na njihovem teritoriju. Vendar pa mladičev tega tropa nismo nikoli dobili v neinvazivnih genetskih vzorcih in tudi naslednjo zimo smo vedno sledili največ dva volka, kar kaže na propad njunega prvega legla. Naslednjo zimo se je par ponovno paril, vendar je marca 2011 Tvigi na cesti med Cerknico in Begunjami povozil avto. Samec je ostal sam in zato poleti 2011, ko smo ponovno izzivali tuljenje volkov, nismo zaznali mladičev. Proti koncu druge sezone spremljanja populacije se je meniškemu

samcu pridružila nova samica, ki sicer izhaja iz tropa »Snježnik«.

Trop Gomance

V tem tropu, iz katerega je tudi volkulja Tvigi, katere zgodbo smo od aprila 2009 spremljali na območju Menišije, je nastal zanimiv zaplet. Poleti 2010 smo od hrvaških kolegov dobili vzorce šestih, med seboj sorodnih volkov, vse na pričakovanem območju gomanškega tropa. Potem pa so se ti volkovi naenkrat začeli pojavljati v vzorcih v Sloveniji: odstreljen razmnoževanja sposoben vodilni samec, odstreljen en mlajši volk, še enega je povozil vlak, pa neinvazivni vzorec mlajše samice na Javornikih ... Na podlagi rekonstrukcije rodovnikov smo ugotovili, da je bila samica, ki se je razmnoževala, samica tega tropa, ki smo jo poznali samo iz neinvazivnih vzorcev, že praprababica in tako stara več kot deset let. Ta volkulja je najverjetneje poginila (morda zaradi svoje visoke starosti), kar je v letu 2010

botrovalo razpadu topa, preostali volkovi pa so zapustili teritorij in se razpršili vsak v svojo smer. Vodilni samec, ki se je razmnoževal, je bil novembra 2010 zakonito odstreljen v LD Stari trg in je bil s 46 kilogrami v obdobju po zavarovanju volka leta 1990 eden najtežjih odstreljenih volkov v Sloveniji. Mlajšega samca iz tega tropa je oktobra 2010 povozil vlak pri Mostu na Soči, spet drugi je bil 17. 1. 2011 odstreljen v LPN Medved v Kočevskem rogu. Ena samica je odšla na Javornike in, kot omenjeno, tam skupaj s preživelim javorniški samcem osnovala nov trop. Na območju teritorija gomanškega tropa smo v drugi sezoni spremljanja populacije v neinvazivnih vzorcih zaznavali samo še eno samico. Sicer v nobeni od sezon z izzivanjem tuljenja nismo potrdili razmnoževanja, kar pa samo po sebi ne pomeni veliko, saj je velik del teritorija tega tropa na Hrvaškem, kjer nismo izvajali izzivanja tuljenja.

Slika 4: Komaj nekaj tednov stari mladiči volkulje Tonke v zavetju brloga (foto: dr. Hubert Potočnik)

Slika 5: Mlada volkulja Tia ob prebujanju iz anestezije ob odlovu v Kočevskem rogu (foto: dr. Miha Krofel)

Trop Gotenica

Poleti 2010 smo na območju Stojne potrdili prisotnost mladičev. V zimi 2010/2011 smo na območju Velike gore, Goteniške gore, Stojne in Travnne gore sledili petim volkovom, za katere smo uspeli pridobiti tudi neinvazivne genetske vzorce. Na tem območju je bil en volk, ki ga prej nismo poznali, odstreljen že oktobra, eden od znanih pa pozneje v februarju 2011. V drugi sezoni smo na tem območju ves čas zaznavali samo dva volka, od katerih je bila ena samica, ki smo jo poznali že iz prve sezone, in pa mlad samec, ki smo ga prvič spoznali šele ob odlovu. To je bil Luka, ki smo ga s telemetrično ovratnico opremili konec avgusta 2011. Gibal se je na območju, velikem približno 56.000 hektarjev, ki je zajemalo Veliko goro, Goteniško goro, Stojno, Travno goro, Gorski kotar, Dragarsko dolino, Racno goro, vse od roba Kolpske doline do roba Blok. Luka je bil mlad volk, ki je bil ob kocu spremljanja, maja 2012, star slabi dve leti. Tako kot Tvigi z Menišije je tudi njega povozil avto. Luka je sicer nesrečo preživel, slabše pa jo je odnesla njegova ovratnica, ki je tri tedne po nesreči prenehala delovati. Njegove vzorce in vzorce samice smo dobivali še v juniju 2012. Kaj se je zgodilo s preostalimi tremi volkovi, ki smo jih na tem območju spoznali s pomočjo genetskih metod, ni znano. Mogoče je, da so zapustili svoj rodni trop in jo mahnili s trebuhom za kruhom po svoj teritorij in partnerja, ki sega zunaj projektnega območja SloWolf in ni bilo več mogoče pridobiti njihovih vzorcev, ali so poginili naravne smrti, glede na izkušnje v drugih tropih pa tudi krivolova ne moremo povsem izključiti. V poletnih mesecih druge in tretje sezone spremljanja nismo zabeležili odziva mladičev. Zelo verjetno pa smo mladiče, vsaj v tretji sezoni, zgrešili, saj smo na območju Glažute konec maja 2012 odkrili aktiven volčji brlog, v katerem sicer v času njegovega opazovanja ni bilo več mladičev. Decembra smo prav tako prišli na sled več volkovom v Glažutarski dolini in pozneje v januarju 2013 tudi slišali tuljenje vsaj treh volkov. Glede na to, da smo pridobili tudi kar nekaj neinvazivnih genetskih vzorcev, bomo z malo sreče kmalu lahko razvozljali tudi to uganko.

Trop Rog

Na območju Kočevskega roga se je v prvi in drugi sezoni pojavljal volčji par. Oba, samca in samico, smo velikokrat prepoznali v neinvazivnih genetskih vzorcih. V drugi sezoni smo dobili še vzorec enega, novega samca (kar je lahko tudi kateri od tavajočih volkov v iskanju svojega teritorija). V nobeni od treh sezon pa na izzivanje tuljenja nismo dobili odgovora mladičev. Malo po končani drugi sezoni

smo 5. julija 2012 pri Golobinjeku v Kočevskem rogu odlovili in s telemetrično ovratnico opremili dveletno samico Tio. Njen teritorij je v treh mesecih, kolikor je trajalo njeno spremljanje, zajemal območje Kočevskega roga od Kočevja do Poloma in do Črnomlja ter Brezovice nad Kolpo. Žal tudi te volkulje nismo uspeli spremljati do konca delovanja oddajnika, saj je bila 22. 9. 2012 zakonito odstreljena na pašniku pri zaselku Rajhenav na območju Kočevskega roga.

Trop Poljanska gora in trop Snježnik

S teritorijev tropov Poljanska gora in Snježnik imamo manj podatkov, saj je njun večji del na območju Hrvaške. V neinvazivnih vzorcih smo v prvi sezoni na Poljanski gori prepoznali samca in samico. Slednjo smo dobili še v začetku druge sezone, medtem ko samca po končani prvi sezoni nismo več zaznali. Smo pa v prvih dveh sezonah izzivanja oglašanja volkov s tuljenjem potrdili razmnoževanje. V tropu Snježnik smo s pomočjo genetike v prvi sezoni spoznali štiri volkove, samca in tri samice. Ena samica je bila odstreljena, drugi dve pa sta izginili. Ostal je le samec, ki pa ga v naslednji sezoni tudi nismo več zaznali. V sezoni 2011–12 smo na tem območju dobili tri volkove: eno samico, ki je bila odstreljena, enega prej neznanega samca, ki je ostal na tem območju, in samico, ki je območje zapustila in se pridružila samcu na Menišiji. Trop Snježnik ima mladiče najverjetneje na Hrvaški strani in je zato malo verjetno, da bi z našimi izzivanji s tuljenjem lahko potrdili razmnoževanje.

Območje Poloma in Dobrepolja

V zimi 2011 smo volkove sledili tudi na območju Dobrepolja in Poloma. V prvi sezoni smo na območju Poloma v neinvazivnih genetskih vzorcih prepoznali enega samca. V drugi polovici druge sezone spremljanja volkov sta se na tem območju pojavila še dva, samica in samec. Na območju Dobrepolja sta bila v prvi sezoni samec in samica. Oba smo v neinvazivnih genetskih vzorcih spet prepoznali v naslednji zimi. Na omenjenem območju so se pojavili še trije volkovi, ki jih v prejšnji sezoni ni bilo tod, samec in samica, ki sta bila že odstreljena, in še en samec. Analize sorodnosti, ki so bile opravljene v prejšnjem letu, razkrivajo, da volkovi na omenjenih območjih niso sorodni in da gre verjetno za dva različna tropa. V nobenem od tropov še nismo potrdili razmnoževanja – v prvi sezoni na tem območju nismo opravljali izzivanja tuljenja. Genetske analize sorodnosti za drugo sezono, ki bodo lahko razkrile, ali so bili novi trije volkovi potomci prej znanega para, pa še niso končane.

Kako naprej?

Zdaj naše volkove poznamo bistveno bolje kot pred nekaj leti. O prav vsakem tropu smo se kar nekaj naučili, seveda pa vemo o nekaterih več in drugih malo manj. Zgodba ni končana, saj je pred nami še zadnja odlovna sezona za telemetrijo, pa tudi zbiranje neinvazivnih genetskih vzorcev je bilo v letošnji dolgi in dodobra zasneženi zimi še vedno v polnem teku. Ob koncu tretje sezone nas letos jeseni čakajo obsežne analize, s katerimi bomo

vse tri projektne sezone povezali v celoto, da bi bolje razumeli, kako deluje naša populacija volkov. Ocenili bomo rodnost in (tudi nezabeleženo) smrtnost, priseljevanje (imigracijo) in odseljevanje (emigracijo), poskusili pa bomo tudi bolje spoznati/razumeti učinke odstrela na socialno sestavo in delovanje tropov. Terenske in laboratorijske metode za spremljanje populacije smo vpeljali in testirali, ob dolgoročni uporabi pa jih verjetno čakajo še manjše spremembe in izboljšave. To je bil tudi en izmed pomembnih ciljev projekta SloWolf – vpeljati in testirati zanesljivo, izvedljivo in učinkovito dolgoročno spremljanje populacije volka pri nas. Pred zaključkom projekta SloWolf bomo proučili učinkovitost in dolgoročno izvedljivost uporabljenih metod in pripravili ustrezna priporočila. Na tak način si želimo postaviti temelje dolgoročnega spremljanja stanja te vrste, ki bi bili podlaga za ohranjanje in varovanje tega karizmatičnega plenilca pri nas.

Avtorji prispevka: Maja Jelenčič, Tomaž Skrbinšek, Miha Krofel, Hubert Potočnik, Nina Ražen, Franc Kljun, Rok Černe, Ivan Kos in Aleksandra Majić Skrbinšek

Lovsko strelstvo na prepihu

Po nekaj letih uporabe *Pravilnika o lovskem strelstvu LZS* (v nadaljevanju pravilnik) lahko ugotovimo, da se je v lovskih organizacijah kar dobro uveljavil. Pravilnik je usklajen z *Zakonom o orožju* (v nadaljevanju zakon) in podzakonskimi akti, ki so bili sprejeti na njegovi podlagi. Tako je lovska organizacija podrobno uredila področje lovskega strelstva, ki je specifično in ga zakon ureja le v poglavjih, ki so enotno urejena za vse imetnike orožja. Še posebej zakon lovsko strelstvo drugače obravnava v poglavju civilnih strelišč, kjer izrecno določa, da določbe ne veljajo za strelišča, ki jih lovske organizacije v okviru svojega lovišča uporabljajo po lovskih predpisih za pristrelitev in preskus lovskega orožja svojih članov. Na predpostavki teh določb je bil namreč sprejet lovski predpis – pravilnik, ki področje lovskega strelstva natančno ureja; vse od usposabljanja lovcev za varno ravnanje z orožjem pa do prirejanja lovskih strelskih tekmovanj na vseh ravneh.

Čeprav je kazalo, da je področje dokaj dobro urejeno in večjih pomanjkljivosti ob nadzorih inšpektorja Inšpektorata RS za notranje zadeve pri Ministrstvu za notranje zadeve, ki je obiskal nekaj lovskih strelskih tekmovanj, ni bilo zaznati, pa so se v zadnjem času začela vseeno pojavljati nekatera še nerešena vprašanja.

Pri inšpekcijskih nadzorih v nekaterih LD je inšpektor zastopal stališče, da izjeme, ki jih glede lovskih strelišč predvideva zakon, le ne veljajo, z obrazložitvijo, da ni lovskega predpisa, po katerem se izvaja lovsko strelstvo.

Vsekakor se lovci s tako razlago ne moremo strinjati, saj je LZS sprejela pravilnik, ki natančno ureja lovsko strelsko dejavnost. Če bi obveljalo tako stališče, niso pod vprašanjem le lovska strelska tekmovanja, ampak tudi vse naše vsakoletne obvezne pristrelitve lov-

skega orožja in usposabljanja pripravnikov za varno ravnanje z orožjem.

V povezavi z nastalo problematiko je bil na LZS sestanek, ki so se ga poleg predstavnikov LZS udeležili tudi odgovorni za to področje iz MNZ, predstavnik Ministrstva za kmetijstvo in okolje ter predstavnik Inšpektorata za notranje zadeve. Na sestanku smo bili pravzaprav enotnega mnenja, da je lovsko strelstvo specifično ter ga ne gre enačiti s športnim strelstvom. Vsekakor pa je treba dosledno upoštevati nekatera dejstva, ki izhajajo že iz določil pravilnika. Predvsem je treba izpostaviti dejstvo, da je **lovsko strelstvo namenjeno izključno lovcem**. To velja oziroma mora veljati prav za vsa področja, ki jih ureja pravilnik: od usposabljanja svojih članov do strelskih tekmovanj na vseh stopnjah.

Pa pogledimo po vrsti.

Najprej bi se dotaknil usposabljanja pripravnikov. Zakon v svojih določbah nikjer ne opredeljuje, da lovske organizacije same usposabljujejo svoje člane za varno ravnanje z orožjem, vendar določa, da se šteje, kot da ima opravljen preizkus znanja o ravnanju z orožjem

posameznik, ki je član lovske družine in drugi posamezniki z opravljenim lovskim izpitom. Taka določba ni prišla v zakon kar sama po sebi, ker bi morda država želela lovcem nekaj »podariti«, temveč kot plod dobro ocenjenega dosedanjega

odgovorno ravnati z orožjem in da je uporaba lovskega orožja nekaj svojstvenega, kar se nikakor ne more primerjati s športnim strelstvom. Pojavila so se celo razmišljanja, da bi lovci v okviru svojih usposabljanj lahko zaslužili kakšen evro. Vsekakor se moramo od takih razmišljanj vseeno ograditi. Za izvajanje tovrstnih usposabljanj podzakonski akt predpisuje natančno določene pogoje (ustrezna strelišča, zaposlene strokovne izvajalce, orožje, vodenje evidenc itd.), ki jih morajo izpolnjevati vsi izvajalci, ki jim je MNZ podelilo koncesijo za izvajanje tovrstnih usposabljanj. Usposabljanje lovcev pa je zaupano LZS. Sprašujem se, ali si res želimo zapraviti ugodnost, ki nam jo določa zakon, da bi lahko le nekaj posameznih, večjih izvajalcev tovrstnega usposabljanja, ki bi uspeli zagotoviti vse predpisane zahteve, zaslužilo nekaj evrov na leto!?

Druga pomembna strelska dejavnost, ki jo opravljamo

dela in zagotovljene obveznosti ob nastajanju zakona, da bo LZS kot krovna organizacija lovcev, ki ji je dano javno pooblastilo za opravljanje dolžnosti usposabljanja članstva, skrbela tudi za tovrstno usposabljanje. Prepričan sem, da take zakonske rešitve ne bi bili deležni, če ne bi že s svojo dolgoletno tradicijo v lovstvu dokazali, da znamo dejansko

lovci, so vsakoletne pristrelitve lovskega orožja in preskus strelskih sposobnosti naših članov. V največjem obsegu gre za lovske puške risanice večjih kalibrov, ki so v skladu s predpisi tudi ustrezne za izvajanje lova na divjad posameznih vrst. Vsekakor pa je treba omeniti tudi pristrelitve lovskih pušk s krogelnim izstrelkom za gladko cev, ki jih

nekateri uporabljajo za strele na blizu pri lovu na divje prašiče, preizkusno streljanje na leteče cilje (glinaste golobe) in nenazadnje pristrelitev kratkocevnega orožja za lovsko uporabo. Ker se občasno pojavljajo pomisleki glede obvezne vsakoletne pristrelitve orožja, je treba zelo jasno poudariti, da se pri pristrelitvi ne preizkuša le orožje, **temveč tudi in predvsem usposobljenost lovcev** za varno rokovanje z orožjem in doseganje pred-

pisanih rezultatov. Zato tudi uradno potrdilo puškarja, da je orožje tehnično neoporečno, ne more nadomestiti preskusa osebne pristrelitve orožja člana v LD. Ena od številnih nalog upravljavca lovišča je tudi, da svoje člane neprestano usposablja za pravilno ravnanje z orožjem, kar vsekakor sta vsakoletna prestrelitev lovskega orožja in družinsko tekmovanje v lovskem strelstvu! V podkrepitev tega dejstva želim opozoriti tudi na določilo 7. odstavka 54. člena Zakona o divjadi in lovstvu, ki določa, da za škodo, povzročeno z izvrševanjem lova s strelnim orožjem, odgovarja upravljavec lovišča ne glede na krivdo (objektivna odgovornost).

Glede na tako zakonsko določbo je oziroma mora biti LD kot upravljavka lovišča še kako zainteresirana, da so njeni člani kar najbolj usposobljeni za varno rokovanje z orožjem oziroma varno uporabo le-tega v lovišču.

Če za inšpekcijo že niso sporne vsakoletne pristrelitve lovskega orožja in izvajanje usposabljanja lovcev, ki ga lovci opravljamo po lovskih predpisih (po pravilniku), pa je nekoliko manj posluha pri

izvajanju tekmovanj v lovskih strelskih disciplinah. Glavni problem je pomanjkanje ustreznih strelišč, ki bi ustrezala vsem zakonskim zahtevam in za katere bi bila izdana vsa ustrezna dokumentacija. Zato lovska tekmovanja pogosto potekajo na improviziranih streliščih ali bolje rečeno na zemljiščih, kjer se streljanje izvaja. Nesporno je treba v vsakem primeru zagotoviti pred-

vsem varnost (smer streljanja, domet izstrelkov, varnostna ograja oziroma varnostni trakovi, opozorilne table ...), kar vse je podrobno urejeno tudi v našem pravilniku. Povsem razumljivo je, da se strelska dejavnost lahko opravlja izključno na zemljišču, ki je v lasti lovcev oziroma na zemljišču, za katerega imamo pisno soglasje lastnika.

Pogovori s predstavniki MNZ so potekali v smeri, da je mogoče tudi ta tekmovanja razumeti kod del lovskega strelstva, ki je interne narave in nekako rezultat – zaključek vsakoletnega usposabljanja lovcev za varno ravnanje z orožjem na vseh stopnjah; od LD pa vse do državnih tekmovanj. Da bodo te zadeve bolj razumljive, bomo v tej smeri vsekakor dopolnili tudi naš pravilnik. Vendar je treba zelo jasno opozoriti, da tako stališče

(ki pa še ni povsem 100 %) velja izključno s pogojem, da gre za tekmovanja, ki so internega značaja, namenjena izključno lovcem. Če so za strelska tekmovanja (in po njih morebitne veselice) dana javna obvestila – vabila in so na tekmovanja vabljeni tudi nelovci, gledalci, pa gre že za *javno prireditev*, za katero je zaradi uporabe strelnega orožja treba pridobiti že dovoljenje. Vsekakor ni bil namen pravilnika, da so tudi tovrstne prireditve uvrščene med lovske strelske prireditve, ki jih lovci opravljamo v pomenu usposabljanja članstva. Zato se želim od takih prireditev javno distancirati.

To seveda še zdaleč ne pomeni, da niso tudi take prireditve v prid promocije lovstva, za ustvarjanje dobrih odnosov med lovci in krajani na območju lovišča, za pridobivanje novih članov ipd. še kako pomembne, vendar se mora organizator zavedati, da gre v takem primeru dejansko za *javno prireditev*, za katero morajo biti pred pridobitvijo dovoljenja na upravni enoti izpolnjeni številni pogoji in zahteve.

Naj končam z upanjem, da bomo uspeli lovsko strelstvo obdržati vsaj v takem obsegu, kot ga določa zdaj veljavni pravilnik. Vsako zaostrovanje s strani države bi ob trenutnih pogojih zagotovo povzročilo zmanjševanje lovskih strelskih aktivnosti, kar pa vsekakor ne bi pozitivno vplivalo na varno uporabo lovskega orožja. Če bo potrebno, bomo pri ustreznih institucijah sprožili tudi aktivnosti za ustrezno spremembo zakonodaje. Strinjam se s tistimi nasprotniki orožja, ki trdijo, da je strelno orožje nevarno, vendar je treba dodati, da orožje nikakor ni nevarno samo po sebi, je pa nevarno v rokah tistega, ki za ravnanje z njim ni ustrezno usposobljen in nima dovolj izkušenj, ki pa jih lahko varno pridobi le z organizirano in nadzorovano uporabo na strelišču.

Bojan Breitenberger,
predsednik Komisije za
lovsko strelstvo in
lovsko orožje

Vse foto: I. Pičulin

Vse foto: I. Pičulin

Na kratko iz tujega tiska ...

Nemčija: Nemška lovska zveza (DJV) je objavila rezultate vsakoletnega štetja poljskih zajcev s pomočjo reflektorjev. Nočno štetje poljskih zajcev s pomočjo reflektorjev poteka vse od leta 2002, in sicer na 350 referenčnih območjih (spomladi in jeseni). Rezultat preštevanja iz leta 2012 je pokazal številko 10 zajcev/100 ha, kar je približno enako kot ob začetku tega štetja, torej leta 2002. Vmes se je številčnost poljskih zajcev večala in dosegla vrhunec s približno petnajstimi poljskimi zajci/100 ha med letoma 2004 in 2006. Po komentarjih strokovnjakov je zdajšnja gostota povsem v okviru sicer normalnih populacijskih nihanj za to vrsto, bo pa potrebno še nadaljnje natančno spremljanje stanja in trenda razvoja populacij. Kot glavno nevarnost za zmanjševanje številčnosti poljskega zajca in tudi nekaterih drugih živalskih vrst, ki so vezane na ta življenjski prostor, strokovnjaki sicer navajajo intenziviranje kmetijske proizvodnje pa tudi neprestano večanje izrazito monokulturne in velikopovršinske pridelave nekaterih kmetijskih kultur za proizvodnjo bioenergije. Na številčnost poljskega zajca najbolj vpliva prepletanje vremenskih dejavnikov z dejavniki okolja in tudi z vplivom številnih plenilskih vrst. Zato predstavniki nemške lovske zveze še posebej opozarjajo lovce na izvajanje intenzivnega lova na lovne vrste divjadi iz te skupine, tudi s pomočjo pasti, kar daje ob sočasnem opravljanju drugih ukrepov za izboljšanje življenjskega prostora še posebno dobre rezultate.

(WildundHund Internet, DJV Internet)

Norveška: V tej skandinavski državi so daleč najpomembnejši in tudi najnevarnejši povzročitelji prometnih nesreč (poleg človeka seveda) v losi (*Alcesalces*). Pri tem poleg velike materialne škode pogosto nastajajo tudi poškodbe in celo nesreče s smrtnim izidom za voznike. Tako so lani (2012) na Norveškem zabeležili 1.857 prometnih nesreč z losi. Po podatkih zavarovalnih združenj pri vsaki prometni nesreči z losi nastane povprečno škoda v višini okrog 20.000 evrov, kar na letni ravni pomeni 37 milijonov evrov. Po raziskavah univerze iz Hedmarka je največja nevarnost

Foto: M. Migos

V Nemčiji v referenčnih območjih vsako leto dvakrat opravijo nočno štetje poljskih zajcev s pomočjo reflektorjev.

za trk vozil z losi čas polne lune, ko so te živali najbolj aktivne. Pri tem ne igra nobene vloge dejstvo, ali je polna luna vidna ali zakrita za oblaki. Torej previdno pri naslednjem obisku Norveške v času polne lune ...

(JagenWeltweit Internet)

Velika Britanija: Raziskovalci londonske univerze Imperial College že vse od leta 1976 s svojimi raziskavami sodelujejo z ameriško zvezno državo Colorado. Tako so med drugim ugotovili, naj bi bili predstavniki tam živeče vrste svizcev (*Marmota flaviventris*) čedalje bolj debeli. Tamkaj živeči svizci so leta 1991 v povprečju tehtali 3 kg, leta 2006 pa 3,5 kg; torej se je povprečna telesna masa povečala za 0,5 kg. Raziskovalci si pojav razlagajo s segrevanjem ozračja, saj se je zaradi tega pojava skrajšalo obdobje zimskega spanja (hibernacije), posledično pa imajo svizci na voljo več časa za prehranjevanje, pa tudi pariyo se prej. Poleg naštetega se je številčnost svizcev precej povečala po letu 2010.

(JagenWeltweit Internet)

Češka, Slovaška: V prvi številki letošnje revije JagenWeltweit so objavili nekaj najmočnejših trofejnih delov divjadi, ki je bila uplenjena v letu 2012 v teh državah. Tako je bil na Češkem uplenjen osemletni muflon, ka-

terega rogovi so bili ocenjeni z 258,60 CIC-točke (doslej najmočnejši muflonji rogovi so bili ocenjeni z 252,45 CIC-točke). Na Slovaškem je bil uplenjen damjak z rogovjem, ocenjenim na 227,43 CIC-točke in z maso 5,37 kg. Najmočnejši čekani merjasca na Slovaškem iz leta 2012 so bili ocenjeni na 123,50 CIC-točke, najmočnejše srnjaje rogovje pa na 142,60 CIC-točke.

(JagenWeltweit, 1/2013)

Nemčija: Nenavadna je bila najdba nemških carinikov med kontrolo prtljage na letališču v Frankfurtu. Cariniki so namreč odkrili paket, ki je bil sicer iz Republike Kongo namenjen v Turčijo, v njem pa je bilo približno 10 kg slonove kosti, narezane na 190 manjših kock in obarvane rdečkasto. Pri tem gre seveda za nedovoljeno trgovino z zavarovanimi živalskimi vrstami ali njihovimi deli (CITES). Najbolj nenavadno pri vsej zgodbi pa je, da je bilo na deklaraciji vsebine paketa zapisano, da gre za les iz palisandrovine (znan tudi kot »rožni les«), ki je sicer rdečkaste barve. Tihotapci očitno niso vedeli, da je tudi les palisandra uvrščen na seznam zavarovanih vrst, s katerimi je prepovedano trgovati. V tem primeru torej cariniki niso imeli ravno najtežjega dela. V sodelovanju s turškimi kolegi so potem odkrili tudi na-

ročnika paketa, ki je slonovino sicer nameraval preoblikovati v nakit.

(JagenWeltweit, 1/2013)

ZDA: Nenavadna, komaj predstavljaliva nesreča, k sreči s srečnim koncem, se je zgodila v zvezni državi Pennsylvanija. Tam je lovec devetletno deklico, ki je bila sicer oblečena v črn plašč in črn klobuk z belim čopkom, zamenjal za ameriškega skunka (vrsta dihurja, črno-bele barve). Nesrečno deklico je ustrelil v rame in so jo morali prepeljati v 50 km oddaljeno kliniko v Pittsburg, kjer je ostala na zdravljenju. Po podatkih policije strelec ob nesrečnem dogodku ni bil pod vplivom alkohola.

(JagenWeltweit, 1/2013)

Rusija: Na Kavkazu je med vodenjem živine na pašo 56-letno žensko napadel volk in jo začel gristi po rokah in nogah. Po nekajminutnem boju je pogumna pastirica uspela zgrabiti palico, s katero je pokončala volka. Preden je napadena in poškodovana ženska odšepala do svoje vnukinje v vas, je pokončanega volka še fotografirala z mobilnim telefonom. Po zdravniških podatkih je volk žensko najprej podrl na tla in jo nato pogrizel po rokah in nogah.

(JagenWeltweit, 1/2013)

Pripravil: mag. Janko Mehle

Cez nebo je veter prinašal kopice temnih oblakov in pozno pomladanska ploha je visela v zraku. Sopara je cvrčanje bližnjega visokonapetostnega elektrovida tako stopnjevala, da je bilo že moteče za ušesa, še bolj pa za razdvojeno lovčev dušo, ki si jo je prišel hladiti pod večer na visoko prežo. Tisočletno idilo in spokojni mir je kljub nasprotovanju domačinov brezobzirno uničil atomski vod sodobnega časa. Pa kaj bi tarnal, saj je ravno on izbral to lokacijo na zapuščeni kmetiji razmetanega kozjanskega Obsotelja. Po strokovni presoji inšpekcije o neustreznosti preže na prejšnji lokaciji zaradi razvijajočega se turizma je lovstvo klonilo kot že mnogokrat dotlej. Prežo je bilo treba odstraniti in bil je glavni, da so težko leseno prežo z veliko muke in trpljenja prestavili sem pod gozdna Rudnico. Propadajočo kmetijo je zob časa neutrudno pehal v pogubo. Nasledniki so si beli kruh raje rezali

desetletje lovstva. Ni bil povsem prepričan, če bi se še enkrat podal na enako pot ... Nekako ni znal ali ni zmozel razumeti novih časov. Nespoštovanje temeljnih vrednot narave in ljudi ga je zelo begalo. Veliko stvari se je korenito spremenilo in lovstvo je šlo po njegovem »rakovo pot«.

Otroštvo je preživel na majhni kmetiji, očetov dohodek je bil povprečen. Niso trpeli revščine, vendar so ga starši vseeno učili, da se je treba za vsako rezino kruha venomer krepko boriti. V tistih časih je zaostalo Kozjansko kazalo zobe nerazvitosti. Da je moral vsak dan pred šolo napasti krave, se mu je takrat zdelo samoumevno. Pravzaprav mu je bilo všeč, da je lahko hkrati pretaknil grmovje, kjer je vedel za vsa nova gnezda. To je znal zadržati le zase v strahu, da mu gnezd z zalego ne bi kdo uničil. Očetu je o vsem poročal, če je nanek priložnost, da sta bila sama, saj ga včasih zaradi oddaljene službe ni videl tudi po več dni. Ko je staknil šojino gnezdo na mladi smreki,

ob petrolejki. Po vodo je moral hoditi v nekaj deset metrov oddaljeni studenec, ki je pozimi pogosto zamrznil. Da, pri hiši še leta pozneje, ko so končno dobili elektriko in zgradili ozko cesto in so napeljali skromen vaški vodovod, ni bilo televizije; le star tranzistor, ki je občasno igral, dokler se niso izpraznile baterije. Kako naj bi to razumeli vrstniki iz mesta? A življenje je teklo, ure samote, ki jih je preživel v naravi, pa so puščale globoke sledi v samorastniški otroški duši.

* * *

Sunek vetra je s seboj prinesel nekaj dežnih kapelj, ki so lenobno spolzele po zloščeni orehovini puške, prislonjene v kot preže. V dolini je srna objedala z robido obraščen zapuščen vinograd. Mladiča morata biti nekje blizu, je razmišljal, ko je s pogledom nehote zaval čez ostareli hlev. V bregu za debelo hruško, v visoki travi, ki ni bila košena že vrsto let, je zagledal rdečo liso – sr-

VLADIMIR HROVATIČ

Razdvojenost lovčeve duše

v tovarni bližnjega mesta, kot da bi na pol ročno obdelovali revno zemljo. Je pa res, da je bilo tam edino primeren mesto za prežo; na prelomnem robu, kjer je bil lep razgled na celotno dolino. Z zapuščenim vinogradom šmarnice in ravninskim delom njiv, na majhni planoti razdrapanega sveta, pa še del pašnika za hlevom je bil delno viden.

Prejšnjo jesen, ko je spodaj po grapi, zaraščeni s kostanji, stikal za srnami, je pred njim nenadoma odskočil srnjak. Čeprav le za hip, je večje lovčev oko opazilo rogovje čudnih oblik. Ves poznejši trud in nešteto zalazov mu ni naklonilo, da bi ga še kdaj videl. Mu je pa srnjak ostal v nepozabnem spominu in tudi zapisan pod vzdevkom »rogovilež« v skrbno vodeni beležki poleg zapiskov o vseh drugih srnjakih, ki jih je poznal v okolici.

Kot oblaki čez nebo so hitela leta in tudi sam si je na pleča nalagal četrto

bi z lahkoto pobral mladiče, pa jih ni; le Bog ve, zakaj? Čeprav je šoja veljala za veliko škodljivko, so se mu mladiči zdeli nedolžni. V mali otroški glavi že takrat ni znal razumeti pravega pomena »škodljivosti« nekaterih živali v naravi. Razpeljane mlade šoje pa so neutrudno praznile domačo zorečo češnjo; temu so že rekli škoda. Pregovoril je očeta, da je vzel iz omare lepo gravirano petlinko, ki je bila med vojno izmaknjena nemškemu oficirjem. Kljub materinem nerganju, da je delo pomembnejše, sta šla »na lov«. Ko je oče uplenil pisane ptiča, si je ponosno zataknil peresa za premajhni zeleni klobuček ter ponosno hodil z njim naokrog. Da, res ponosno! Njegov oče je lovec, v okraju je bilo lovcev le peščica, in to nekaj velja!

Vzgojen ob trdem delu, ki naj bi pomenilo osnovo preživetja, mu je bila šola nujno zlo, vendar mu ni povzročala posebnih težav. Le vedno težje mu je bilo pred vrstniki priznati, da doma nimajo elektrike in da naloge piše še

njad. Pogled skozi dvogled je presenetil umirjenega izkušenega lovca in mu hitreje pognal kri po žilah. Nedvomno, bil je »rogovilež« z zanimivo razvejanim rogovjem nepravilnih oblik. Tudi tisto leto je srnjaka krasilo podobno, kot ga je videl tistikrat. Zanj je bilo to veliko presenečenje. Po bežni oceni je bil starejši srnjak, vsekakor primeren za odstrel, a kaj ko dovolilnice za odstrel večletnih srnjakov razdelijo šele konec julija. V lovski družini je bil še vedno med prvimi za vsako delo in dovolilnica za odstrel srnjaka mu bo zagotovo pripadla, toda po prsku ga bo težko dobiti. Tega se je še predobro zavedal. Za mnogo presedenih dni na preži mu je bilo zdaj vseeno v utehu, da si ga je lahko končno natančno ogledal in v mislih koval taktiko lova na slednjih dni, morda mesecev ...

Ravno v nedeljo bi moral oditi na lovski posvet, pa ni šel. Raje je iskal samoto in spet odšel sedet na prežo. Prazno besedičenje in poslušanje izgo-

vorov mlajših lovcev za neopravljene aktivnosti iz letnega načrta je težko prenašal. Ni bil skregan z lovci, nasprotno. Včasih je rad zahajal v lovsko družbo in skupaj so se veselili vsake zgrajene preže, krmišča, očiščene poti, poseke in obdelane njive, vsake uplenitve zrelega

kje, kje so tisti stari časi!? Danes pa ... Vsak hiti po svoje, popolnoma smo se odtujili, pozabili na pravo tovarištvo, razžirata nas zavist in škodoželjnost ...

Z leti se je v njem notranje nezadovoljstvo le še poglobljalo in nikakor ni mogel doumeti, kam pelje ta svet. Ko

lovcev. Prihajajočim novim lovcem pa ni bilo za delo. Pa kaj za delo, mnogim še za lov ni šlo. Tako so ob delu tudi obvezni odstrel srn in mladičev morali opravljati le starejši člani, ki so se zavedali posledic neresnosti.

Kar nekaj zaporednih zgodnjih juter in poznih večerov je ponovno presedel na preži in tuhtal, kje se potika njegov »rogovilež«. Ko se je vračal s poznega lova, je srečal starešino in zavila sta na kozarček v bližnjo gostilno.

»Spet te ni bilo na lovski posvet,« so bile prve karajoče besede prvega v LD, ko sta sedla za mizo. »Nisem utegnil, saj veš, da vedno ne gre ...,« je iskal izgovor.

»Vem, kar povej, da ti ni bilo do sestanka. Pa saj te razumem, tudi sam mnogokrat najraje ne bi šel. Toda kot starešina moram, saj vidiš, da je z mladimi križ, razen redkih izjem. Veš, ni prav, ker se preveč obremenjuješ, s tem škoduješ le sebi; časi so se spremenili.«

Natakarica je postavila polič vina na mizo, nazdravila sta in obmolknila ob približno enakih mislih, kako so obema prehitro zbežala desetletja skupnega druženja v lovski družini.

»No, na posvetu smo razdelili dovolilnice za odstrel srnjakov; letos smo pohiteli, da ne bo težav z načrtom. Pa je bilo spet veliko prigovarjanja. Tisti, ki najmanj delajo, so bili najglasnejši, za srne v jeseni pa jim ni mar. Ti imaš srnjaka tudi letos, tako da veš, lahko ga jagaš.« »Kaj, srnjake ste že razdelili?« se mu je kar zavrtelo pred očmi.

»Prekleti bedak ...,« mu je kar ušla tiha kletvica, da ga je starešina začudeno pogledal.

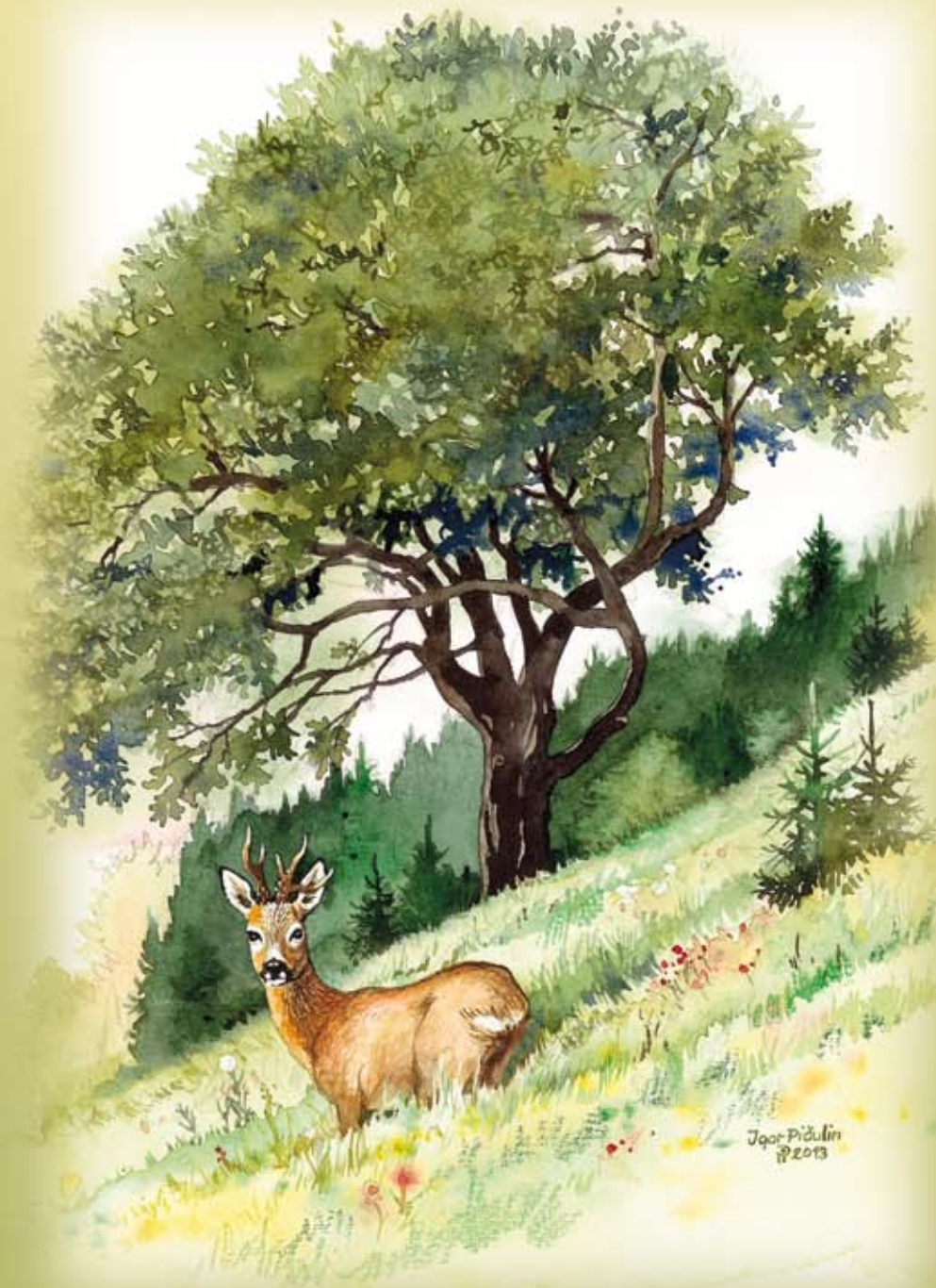
»Če bi to vedel, bi srnjaka že imel, in to kakšnega! Veš, 'rogovilež' ga imenujem,« je začel opisovati srnjaka starešini.

»Na desni veji se na vrhu bohotijo štirje parožki, na zamaknjeni poškodovani levi veji je prednji paroček precej daljši in se ovija prek desne veje, iz rože pa ob krajših paroških sili navzdol še en daljši paroček do očesa. Je starejši, a slabo izstopa, težko ga bo dobiti. Pa saj me dobro poznaš. Zdaj me žene ta ihta in pravi cilj... Po drugi strani pa cincam in mi bo morda žal,« je razpredal lovec. Ob koncu razgovora mu je starešina zaželel uspeh z iskrenim namigom, da mu ga privošči. Ob slovesu tudi ni pozabil dodati: »Le drži to zase, saj veš, fovšija je danes, za tako trofejo bo drugače kar gorelo na preži; tak dren bo na njej, če se izve.«

Še sam ni vedel, ali hodi na prežo zaradi srnjaka ali zaradi potrebe po

srnjaka brez zavisti, kdo je bil uplenitelj, ne nazadnje tudi vsakega gumbarja, ki je bil še potreben za izpolnitev obveznega načrta odstrela, pa divjega prašiča. Tudi čari jesenskih brakad in zaključkov po lovu v zidanicah so mu ostali v lepem spominu. Toda danes; o,

je vstopil v lovsko družino, so starejši lovci trdno držali vajeti v rokah. Brez prigovarjanja in pisanih pravil je bilo samoumevno, da gredo mladi v pogon, brakado, da gradijo preže in krmišča. Ob delu je bilo čutiti tudi medsebojno spoštovanje in notranje zadovoljstvo

samoti. Ritem vsakodnevnega življenja je bil namreč neizprosni. Opazovanje prostoživečih živali in ure, preživete v naravi, so mu polnile moči. Z leti se je vse težje odločal, kdaj ukriviti prst, čeravno se je dobro zavedal, da je tudi to najno potrebno. Pogled s preže na podirajočo se kmetijo mu je nehote vsiljeval razmišljanje o času, v katerem živimo. Bolj in globlje ko bredemo v bedo, bolj mačehovsko se obnašamo do narave. Mladina je prikovana na elektroniko, mnogi otroci sploh ne vedo več, od kje je izvor živil in kaj vse nam nudi narava. Je krivda morda tudi v nas samih? Smo mar napačno vzgajali otroke in jih nehote odtujili od narave? Smo res storili vse? Tudi hči se občasno zanima za lov, sicer je njej nekoliko lažje, narava ji je blizu že od malih nog, morda bo ... Tako so se prepletale misli. Starega sadnega drevja nihče več ne obreže, še tistega sadja, ki pade na vaško, pot ljudje ne poberejo, prej ga pohodijo, se je hudoval. Morda pa je to tudi prav, saj ga več ostane za divjad; kdo ve? Tudi tista sliva, ki jo je lani prelomil vihar, se je zelo razbohotila; treba bi jo bilo obrezati, saj zakriva pogled na pašnik v breg, k stari hruški. Jutri jo bom zagotovo obžagal, morda hodi rogovilež ravno tam zadaj na sadje, je tuhtal. Srnjaka pa ni bilo ne tisti dan in še velik naslednjih dni ...

»Ati, se ti izplača tolikokrat lesti za tistim srnjakom,« ga je vprašala hči, ko se je nekega popoldneva spet odpravljala na lov.

»Kolikokrat si pa že šel nadenj, če sploh veš?« »Vem, danes bo šestintrideseti od tiste nedelje, ko sem ti pravil, da sem ga zagledal. Veš, ti to težko razumeš, mladi lovci gredo samo zato, da bi kaj uplenili, takrat se zanje pravzaprav vse najprej konča. Sicer pa mladi gledate na svet popolnoma drugače; zgodnje vstajanje, neobremenjeno opazovanje narave, vztrajnost in čut za delo so vrednote, ki jih ne poznate.«

»Ati, pozabljaš, ti si odraščal v drugačnem svetu, kot ga danes živimo mi,« mu je hitro vrnila. »Odločila sem se, da bom tudi jaz šla med lovce, mi boš pomagal napisati prošnjo?« »Jaz, da bi ti jo pomagal napisati!? Saj si polnoletna in gimnazijo končuješ, mar vas v šoli še tega niso naučili? Sicer pa, se sploh zavedaš, kaj pomeni biti 'pravi' lovec?«

»No, no, le pojdi že, pozen boš, pa dober pogled. Pa ne pozabi, ti mi boš pomagal napisati prošnjo!«

Na kolovozno pot globoko spodaj je parkiral avto in hitel spet na isto prežo. Res je bil že malo pozen. Začenjalo se je obdobje prska in srnjad je postajala

nemirna in bolj se je gibala. Vedno je želel biti na preži prej, kot navadno izstopi divjad. Rad je bil v navidezni prednosti. Kar nekaj različnih srn je že spoznal ob tolikih čakanjih in prihajajoči prsk mu je vlival tiho, močno upanje, da se bo kateri od srn pridružil tudi »rogovilež«. Begalo ga je le dejstvo, da je občasno tu videval tudi dva mlajša srnjaka, zato ni bil več prepričan, da je »rogovilež« sploh še tu. Neka notranja volja in vztrajnost pa sta ga vedno znovala vlekl na to prežo. Izkušnje mnogih let so mu izklesale neutrudno voljo in pretanjen lovski občutek. Preživeta leta, njemu nerazumljiv slog življenja mladine je skušal primerjati z življenjem v naravi, kjer se divjad vsak čas bori za svoj obstoj. V boju za obstanek preživijo močnejši, pa vendar temu ni vedno tako. Svoje lahko opravita tudi previdnost in razum, nagoni ali priučen. Razum, moč in previdnost pa prevečkrat nerazumno klonejo v času svatovanja. Kako zapleteno in nepredvidljivo postane takrat življenje ...

Žarki zahajajočega sonca so božali pobočje in hruško, na kateri so zoreli prvi zgodnji plodovi. Dve vreščeci šoji sta se pripravili za posledek in misli so lovca spet zbežale v otroštvo. Če bi zdaj uplenil šoj, bi si tudi njegova otroka, kakor on nekoč, zataknila pisano perje za klobuk? Ali v gimnaziji in na fakulteti sploh upata povedati, da je njihov ata lovec ali le modro molčita, da ju kopica odtujenih mladcev od narave ne bi izločila iz svoje družbe? Je mar danes biti lovec res sramota? In kdo je kriv za ta narobe svet, so se ponovno podile nedorečene misli po lovčevi glavi, ko je zgoraj v bregu naenkrat zaslišal šum preloma suhe vejice. Samodejno mu je roka segla po dvogledu in v trenutku je bil lovčev svet spet enak kot nekoč. Z bežanjem časa se je napetost le še stopnjevala. Sonce je že zdrsnilo za obzorje, ko je na robu gozda neslišno izstopil srnjak. On, »rogovilež«, se je počasi in previdno napotil pobirat sladke sadeže hruške, verjetno znane tudi iz prejšnjih let. Lovčeve misli so obstale in z vajenimi kretnjami je puška našla primeren naslon. V farnem zvoniku se je prav tedaj oglasil večerni zvon. Srnjak je obstal in se zazrl v dolino. Groma strela verjetno ni niti slišal; omahnil je v staro travo, kamor se bo morda sesul tudi dotrajan hlev že v naslednji nevihti.

Narava se je res poigrala z normalno obliko srnjakovega rogovja; enkratna rogovilasta mojstrovina narave in verjetno leta starosti so naredile svoje. Ko

mu je lovec vtikal smrekov vršiček v gobček kot zadnji grizljaj, je v rokah spoštljivo podržal osivelo srnjakovo glavo. Vesel, razdvojen in hkrati žalosten se je ozrl navzdol na opuščeno domačijo in se zamislil o minljivosti vsega lepega; tudi časa. V mislih je preletel dneve in dolge tedne lova, ki so se pravzaprav pričakovano končali, pa vendar morda še prezgodaj. Zdaj je bil kljub veselju v njem priokus žalosti, da so se končala vsa pristno doživeta rosna jutra s ptičjim žvrgolenjem, ki so se svojstveno prebujala iz teme. Izgubili se bodo tudi vsi čari neponovljivih večerov in kakor bežni trenutki zbežali v prehitre noči. Kdo ve, bo tudi njegovo življenje minilo tako hitro? Le koliko takih juter in večerov mu je bilo ob poslanici usode položenih v zibel? Se mora res vse lepo enkrat končati?

Veseli je ob prevzemu izredne trofeje in zadovoljstvo ob ocenjenih letih srnjakove starosti so mu grenili nekakšni notranji očitki in razdvojenost – ali res delamo prav.

Pri iskanju lastne utehe je vsa naslednja opravila opravi umirjeno in se s srnjakom, oprtanim čez pleča, že v temi večje pretipal na kolovozno pot. Sovji skovik mu je delal družbo. Nenadoma se je počutil kot tat, ki je naravi utrgal cvet, čeprav že napol ovenel.

»Za božjo voljo, kje hodiš tako dolgo, večerja čaka,« ga je okarala žena, ko je stopil čez prag domače hiše. Brez besed je slekel suknjič, od računalnika je tedaj vstala tudi hči.

»O, glej, vejico ima za klobukom. Si ga končno dobil? Pokaži mi ga,« je zahtevala.

»Čudovito rogovje, res je pravi »rogovilež«, pa še star je videti; šele sedaj te razumem. Res se je izplačalo tolikokrat iti nadenj. Škoda, da nisem bila s tabo, pa si me tako pogosto vabil.«

Tradicija lovstva je spremljala njihovo hišo že več rodov, zato njegovim otrokom lov in običaji niso bili tuji.

»Lovski blagor. Oh kako ti ga bodo nevoščljivi!« mu je večje voščila.

Ob večerji je želela slišati še podroben opis lova, nato pa je odločno dodala: »Resno sem se odločila, da grem med lovce, mi boš pomagal napisati prošnjo?«

»No, pa bom, če tako želiš,« se je navidezno zaskrbljeno, a odločno vdal.

Ko ji je naslednji dan res pomagal sestavljati prošnjo za vstop v lovsko družino, je nekoliko zbežala miselna sivina iz njegove glave. In v lovčevo dušo je spet posijal svetel sončni žarek.

PRESEDNIKOVA BESEDA

Ptiči ...

Pa ne mislim na ptiče iz istoimenskega filma Alfreda Hitchcocka iz leta 1963. Vzrok strah vzbujajočega vedenja ptičev iz njegovega filma, ki je temeljil na resničnem dogodku iz leta 1961, naj bi bile zastrupljene morske alge, s katerimi so se hranili ptiči. V bistvu je bil film Hitchcockova uspešnica. Kako pa je z našimi ptiči? Bi rekli, da kar v redu! Nedavno sem v glasilu Lovec zasledil, da so nekatere naše lovske družine delile ptičje krmilnice in valilnice v otroških vrtcih. Otroci so hišice izdelovali celo sami, darovalci so prispevali tudi vreče hrane za ptice in vse skupaj podarili otroškim vrtcem. Konkretno se spomnim LD Fram, ki sem jim tudi sam priskrbel nekaj hrane za zunanje ptice. Na vikendu ženinih staršev imamo kar štiri ptičje krmilnice, v katerih je pozimi vedno hrana. Zato sem se toliko bolj zgrozil, ko sem v časopisu zasledil naslove, da smo lovci »pobijalci« ptic, da lovimo za zabavo in podobno. Besede v tem sestavku sem skrbno izbral, ker sem se skušal izogniti še bolj »začinjenim« besedam in izrazom, ki so jih uporabljali pisci v nekaterih medijih. Potem sem zasledil tudi razne neokusne plakate na Facebooku in podobno.

Kot veste, se je vse glede ptičje problematike začelo v medijih v marcu in nadaljevalo v aprilu in nisem prepričan, da bo neokusnih podtikanj in javnega blatenja lovecve že dovolj (prispevek pišem v aprilu, za majsko številko našega glasila). Skratka, na LZS in lovec se je zaradi nekega predloga, ki zadeva tudi nekatere ptice, »zlo veliko gnojnice«, čeprav vsaj lovci vemo, kako je treba ravnati z gnojnico od marca do avgusta!

Skladno z demokratičnimi normami naše družbe, ki pa v krogih absolutističnega »naravovarstva« očitno ne veljajo več, smo v dogovoru z MKO tudi z LZS podali pobudo (povsem legitimno!) za spremembo Uredbe o določitvi divjadi in njenih lovnih dobah. Sprememba uredbe je bila v programu dela MKO in kot zainteresirana organizacija smo na podlagi večletnih pobud, ki so prihajale iz lovskih organizacij, prispevali tudi svoj predlog. Le-ta se je nanašal na spremembo posameznih lovnih dob (npr. divji prašič - merjasec, jelen, muflon, nekatere vrste vranov ...) in je zajemal tudi predlog za uvrstitev posameznih vrst ptic, zdaj v Sloveniji nelovnih, med divjad (ki pa jih v številnih sosednjih in drugih evropskih državah lovijo!). Pa ne zgolj z edinim namenom – omogočiti lov teh vrst, kar očitno tako zelo moti nekritično javnost, temveč predvsem za omogočanje trajnostnega upravljanja z njihovimi populacijami pa tudi in predvsem z ohranjanjem njihovega značilnega življenjskega okolja. Naš predlog smo poslali resornemu ministrstvu in ga predstavili tudi na naših spletnih straneh. Poslali smo ga ob zavedanju, da mora MKO o vseh predlogih seznaniti še preostalo zainteresiranost strokovno in drugo javnost. V predlogu smo navedli nekaj argumentov, ki pa zagotovo niso bili dokončni. Za to tedaj tudi še ni bilo potrebe! Pričakovali smo namreč (in to še vedno pričakujemo!), kar je v normalnem demokratičnem svetu navada, da bomo svoje predloge lahko poglobljeno predstavili, ko bo za to čas oziroma, ko bo MKO izpeljalo ustrezne postopke usklajevanja vseh predlogov.

A smo pred kakršnim koli usklajevanjem dočakali in doživeli vse mogoče, celo tisto, kar v pluralni družbi ni sprejemljivo – napad na lovsko organizacijo. Na pobudo Društva za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije (DOPPS) smo morali zagovarjati svoje argumente prvi in javno. To sicer ne bi bilo nič narobe, če ne bi v javnosti nekdo želel ustvariti vtis, kot da le LZS in DOPPS usklajujeta predlog uredbe. In to kar prek medijev, drugi pa previdno in plašno čakajo rezultate tega uvoda ... Pa smo oboji le posamični udeleženci izmed številnih drugih, ki bodo morali oziroma bi morali sodelovati pri usklajevanju! Po navadi se takšno usklajevanje opravi najprej za mizo, s prisotnimi strokovnjaki, potem ali pa tudi med tem pa lahko prek medijev, kjer se javnosti predstavi različne argumente in mnenja. Kadar pa nekdo nima prav prepričljivih in zanesljivih argumentov za uveljavljanje svojih, zgolj lastnih interesov, mora pač staviti na brezobziren hiter napad in populizem, povezan z zavajanjem javnosti, demagogijo in brezobzirnim poskusom diskreditacije ...

Vse obsodbe na naš račun, prek nekaterih nekritičnih medijev, ki potekajo s pomočjo enostranskih novinarjev, pa niso osamljene in ne obravnavajo zgolj te problematike. Nedavno sem na spletnih straneh Zavoda RS za varstvo narave (ZRSVN; <http://www.zrsvn.si/sl/>) našel njihovo obvestilo, ki javnosti sporoča, da bo podalo pobudo MKO, naj ponovno prouči upravičenost statusa LZS kot društva, ki deluje v javnem interesu na področju ohranjanja narave. Po njihovem mnenju zaradi podanega predloga LZS »očitno ne predstavlja interesa ohranjanja narave«.

Utemeljitev ZRSVN (pripravil jo je verjetno neki visok državni uradnik, ki očitno ne razlikuje niti med navedbama »potrebno je dovoliti« in »dopustno je dovoliti«). Vsebuje tudi mnogo netočnosti in zavajajočih trditev, ki kažejo ali na popolno neznanje ali na malomarno opravljanje dela javnega uslužbenca (da, posamezni med njimi si žal res lahko marsikaj privoščijo!). Kakor koli že, toda če si že DOPPS kot društvo (ki je organizirano že kot pravo podjetje) za zaščito svojih lastnih interesov lahko privoščijo marsikaj, pa ZR SVN kot javni zavod ne bi smel delovati na takšen način, ne glede na vse sorodstvene povezave med obema organizacijama (pa ne v prenesenem pomenu, temveč prave, družinske!). Lahko bi rekli, da nas takšen odnos spominja že na neke minule čase, v katerih nisi smel povedati, kaj misliš, niti ne predlagati kaj novega; sicer te je čakala (seveda upravičena, mar ne?) kazen! Ali drugače povedano: Ker ste vi neuki in poredni otročki (beri: LZS, lovci, lovska organizacija) želeli nekaj, kar vam po našem zveličavnem mnenju (beri: kvazi-naravovarstvenikov) nikakor ne pripada (čeprav smo lovci le legitimno izrazili naš večinski interes), vam bomo zdaj vzeli bonbončke, ki si jih tako ali tako niste nikoli zaslužili (beri: vzeli vam bomo podeljeno pooblastilo, da delujete v javnem interesu). Upam (no, skoraj prepričan sem), da imamo v Sloveniji tudi javne uslužbenke in dejavnike odločanja drugačne vrste, ki bodo v tem (in podobnih) primeru znali razlikovati »zrnje od plevla« in se modro odločiti. Morda bodo nekoč v bližnji prihodnosti tudi zagotovili, da bodo prav vsi javni uslužbenci, ki delujejo na področju naravovarstva, delovali v interesu vseh državljanov in tako opravičili prejemanje svoje plače (kar nekaj je zdaj že takšnih, da ne bo pomote!), ne pa dragocenega časa zapravljali za podpiranje enostranskih interesov posameznikov, ki so z njimi tako ali drugače interesno ali – o, Diana ne daj –, tudi osebnostno povezani ...

Na naših spletnih straneh so objavljeni podatki članov Upravnega odbora in vseh drugih komisij ter teles LZS. Pa sem našel pripombo v sredstvih javnega obveščanja, da ima LZS tudi neki Strokovnoznanstveni svet, sestavljen iz devetih članov. Z neko čudno primerjavo je bil »ošvrknjen« ta naš svet, spet z zlonamerno pripombo, da so vsi člani »jagri« in zato so pač tudi takšni njihovi predlogi. Če bi avtor(ica) želel(a) zapisati pravilno, kar pa ni želel(a), in bi dobro pogledal(a), bi moral(a) zapisati, da pač trije med njimi vendarle niso »jagri«. In bi navedel(la) še, da je malo nevladnih organizacij, ki imajo v svojem Strokovnoznanstvenem svetu (če ga sploh kdo ima) kar tretjino zunanjih članov(?). Prav vsi po vrsti pa so ugledni strokovnjaki z doktoratom znanosti. Ne bom spraševal, kako je to v organih in telesih DOPPS-a, vem pa, da so bili iz posamezniki z njihovega področja, vsaj nekateri visoko izobraženi in razumni člani (tudi zelo priznani ornitologi v svetovnem merilu) v zadnjih letih postavljeni povsem na obrobje, saj njihovo strokovno mnenje in delovanje ni bilo več skladno zgolj s populistično in konzervativno ter tudi finančno politiko vodstva DOPPS. Po drugi strani pa menim, da so vsi člani Strokovnoznanstvenega sveta LZS ponosni, da jih je lovska organizacija prepoznala kot uveljavljene in cenjene strokovnjake na področju trajnostnega upravljanja z divjadjo; in obratno. Tudi LZS je ponosna, da so v takem organu omenjeni strokovnjaki sprejeli članstvo. Čeprav so lovci, še vedno delujejo skladno s svojimi strokovnimi, naravovarstvenimi in akademskimi znanji, načeli in referencami, po katerih so prepoznavni in uveljavljeni v širšem evropskem prostoru. Njihovo strokovno delo je povsem neodvisno od razmišljanja vodstva LZS, zaradi česar mi kot predsedniku lovske organizacije, vsaj občasno, povzročijo tudi kakšen siv las več, a se na koncu vendarle pokaže, da je njihovo mnenje dovolj strokovno pretehtano, utemeljeno in modro.

Ob branju vseh omenjenih člankov v dnevnem tisku in na spletu dobi človek »ošpice«, ko opazi, kako vidnejši član DOPPS poziva članice LZS z naslednjo vsebino: »Napišite javni poziv vodstvu LZS, naj odstopi in naj se pod njega podpišejo vsi lovci, ki kaj dajo na varstvo narave!«. Še ena izmed zelo »demokratičnih« manir posameznika neke druge »društvene« organizacije, ki si drzne pozivati članice druge društvene organizacije (katere član on ni), naj zamenja vodstvo zato, ker ima le-ta (verjetno pa tudi velika večina njenih članov) drugačno (pa čeprav povsem legitimno) mnenje in interese, kot jih imata on in njegova klika.

Kljub vsemu LZS v tej zgodbi ohranja pokončno držo in meni, da je za dozdajšnje stopnjo reševanja te zadeve dovolj argumentirano odgovarjala na vprašanja strokovne in laične javnosti ter novinarjev. Vsi bolj strokovni argumenti bodo lahko razgrnjeni na mizi ob dejanskem usklajevanju in zagovarjanju predlogov vseh udeležencev. Tam pač pričakujemo strpnost in konstruktivno razpravo.

Mag. Srečko Felix Kroppe

LISJAK - novosti in dopolnitve

Že kar nekaj časa ni bilo na temo spletne aplikacije *Lisjak* nič napisanega, kar še zdaleč ne pomeni, da smo zastali z razvojem ali dopolnitvami. Nasprotno, kar nekaj novosti se je nabralo. Pooblaščenec, ki upravlja aplikacijo, smo z novostmi seznanjali sproti.

Nov je modul **Lovska kultura**. Pripravo smo načrtovali že v letu 2011, vendar se je kar nekajkrat zataknilo. V nekem obdobju je bilo Komisiji LZS za lovsko kulturo pomembnejše kadrovanje in vodenje komisije, nato je Finančna komisija LZS drugače opredelila prednosti; skratka, cel sklop »pomembnih vzrokov«. Morda pa je bilo tako celo dobro, saj smo v tem obdobju lahko nekatere stvari še bolj dorekli in popolneje pripravili rešitve.

Z modulom smo želeli rešiti vsaj dve pomembni zadevi:

- vzpostaviti evidenco delovanja skupin LPZ in registrov na področju lovske kulture in

- urediti evidenco članov, ki se poleg lovskega udejstvovanja ukvarjajo tudi z ohranjanjem bogate kulturne dediščine na področju lovstva.

Pri vzpostavljanju evidenc želimo zajeti vse pevske (zbori, okteti ...) in druge glasbene skupine (rogisti, godbe ...). Podatke o skupinah je že pripravila komisija, njihovo sestavo pa bodo izpopolnile tiste lovske družine (LD), kjer skupine delujejo. To pristojnost bomo v začetni fazi dodelili vsem tajnikom LD in jo pozneje prilagajali le tistim, kjer skupine dejansko delujejo. Verjamem, da bodo to nalogo skrbno opravili v maju. **Podatki o aktivnostih skupin in posameznikov** (nastopi, revije, razstave ...) **bodo sproti objavljeni tudi na spletni strani LZS**, kjer bodo objavljeni tudi **podatki o skupinah** in njihovih **naslovih**.

O nekaterih novostih na področju **lovske kinologije** smo že pisali v reviji *Lovec*, 10/2012. Ker pa se še vedno pojavljajo nejasnosti ali nerazumevanja, na kratko še enkrat: po vsakem strelu na veliko divjad, ki ni padla v vidnem polju strelca, je treba organizirati **iskanje s psom**, ki ima opravljeno ustrezno **preizkušnjo**. Vodnik iskanje zabeleži v *Dnevnik vodnika krvosledca*. Kadar je vodnik iz druge LD, mora članu, ki je bil pri iskanju prisoten, **izročiti Zapisnik o iskanju**, ki je, prav tako kot *Dnevnik vodnika krvosledca*, **uraden dokument za vpis iskanja v aplikacijo Lisjak**. Pravico vnosa podatkov imajo tajnik, gospodar in informatik LD. Posamezni vodniki, ki na leto opravijo več iskanj (več kot dvajset), imajo v aplikaciji omogočen **svoj dostop** in iskanja lahko vnašajo sami za vsa lovišča, kjer so iskali. Zapiše je treba zaključevati **sproti**, sicer se podatki ne prenašajo v *preglednico IV Letnega načrta lovišča*, prav tako je oteženo sprotno spremljanje zapisov o iskanjih.

V modulu **Članstvo** je kar nekaj dopolnitev in pripravljenih poenostavitve.

- V evidenco člana je dodan prostor za vpis podatka o *podpisu Etičnega kodeksa*. Tajniki ali informatiki v LD bodo vpisali potrditev DA in datum podpisa oziroma le potrditev NE, če član ni podpisal EK. Ta rešitev je že aktivna, zato ni ovir, da te naloge pooblaščenec vpisniki ne bi opravili čim prej!

- **Skupinsko naročanje lovske izkaznice**, ki jih morajo člani zamenjati zaradi dopolnitve vseh prostorov za nalepke o letnem podaljševanju veljavnosti lovske izkaznice. Obrazci so že izpolnjeni s potrebnimi podatki, razen s tistimi, ki jih ne vodimo v evidenci člana.

- Člani lahko **po želji naslovijo revijo Lovec na drug naslov** ali na **naslov drugega prejemnika**, še zlasti, kadar posameznik prejema več izvodov revije (npr. v primeru dvojnega ali celo trojnega članstva). Sledilo smo željam nekaterih članov, ki so želeli odvečni izvod podariti knjižnici, osnovni šoli, vrtcu ...

- **Skrčili smo nabor podatkov o lovske gostih** na najmanjšo mogočo mero, pri tem pa vas moramo opozoriti, da pri obstoječih zapisih dopolnite obvezen podatek o državi, iz katere prihaja lovski gost.

- **Uredili smo obveščanje o povozih divjadi** prek ReCO112. Po obvestilu Ministrstva za obrambo, službe za zaščito in reševanje še vsaj trideset upravljavcev nima vpisanih *davčnih števil* pri predstavnikih lovišča, ki so določeni za pozivanje. To nalogo opravite nemudoma, sicer vas centri za obveščanje o povozih ne bodo mogli obveščati.

- **Vpis novih vseh članov** je treba opraviti v roku **30 dni** od spre-

jema, **prenehanja članstva** (izstopi, smrt, brisanje, izključitev) pa se urejajo v roku **pet dni**.

NAJPOGOSTEJŠE NAPAKE, ki jih storijo pooblaščenec:

- **Prevzem uporabniških imen in gesel za vstop v aplikacijo** od predhodnega pooblaščenca ali posredovanje teh podatkov nepooblaščenim članom. Vsak član, ki ga LD pooblasti za vnos podatkov v *Lisjaka*, pridobi, na zahtevo LD, svoj *osebni dostop* in podpiše *izjavo* o varstvu osebnih podatkov.

- **Pred odjavo člana iz evidence članstva** nekateri ne končajo aktivnih funkcij, ki so jih opravljali v organizaciji.

- **LZS ne obveščajo o prenehanju članstva člana**, ki je opravljal *pooblaščenost dolžnost lovskega čuvaja, vodstvo LD* pa ne poskrbi za *uradno vrnitev izkaznice in znaka LC*.

- **Zapisov o odvzemu divjadi ne zaključujejo sproti**, zato ni mogoč prikaz podatkov tekočega odvzema na spletni strani LZS.

Spletna stran LZS bo prenovljena še letos. Na obstoječi je v zavihku *Za člane LZS* dodan prostor za gradiva vseh vrst izobraževanj. Doslej so ga predavatelji prispevali le za nekatere zvrsti izobraževanja.

Dopolnitev je še več, zlasti na področju poizvedb o podatkih (pregledi, prednastavljeni izpisi), večina pa jih je nastala na vašo pobudo. Pobud bomo veseli tudi v prihodnje.

Podrobneje vas bomo seznanjali z letošnjimi novostmi in napakami na naših predavanjih. Predvidevamo, da jih bomo z ekipo inštruktorjev pripravili od 10 do 12; odvisno od zanimanja in želje po usposobljenih članicah.

Na koncu zapisa izpolnjujem še dolg o objavi tistih upravljavk lovišč, ki LNL za leti 2012 in 2013 niso zaključile pravočasno. **Z veseljem lahko zapišem, da so to pot res vse spoštovale določeni rok in da so bili tudi podatki pripravljeni kakovostno**. Želim si le, da pohvale ne bi negativno vplivale na podatke in prekoračitve rokov v naslednjih obdobjih.

Vsem pooblaščenecem želim uspešno delo!

Jože Samec

Tajnikom lovske družin

V aprilu smo vključili nov modul *Lovska kultura*, v katerem bodo članice LZS vodile **podatke o pevske in glasbenih skupinah, aktivnih na področju lovske kulture**. Glavne podatke smo že pridobili, na vas, spoštovani tajniki, pa je, da jih dopolnite še z manjkajočimi: vpišete popravke letu ustanovitve in člane skupine. V nadaljevanju boste ažurno vodili njihovo sestavo in sproti vodili aktivnosti skupine /nastopi, koncerti, prireditve .../, kar bo prikazano tudi na spletni strani LZS.

Še posebno vas prosimo za temeljne podatke o vaših članih – posameznikih /ID člana, priimek, ime, lovska družina/, ki se aktivno udeležujejo na področju lovske kulture kot: *likovni ustvarjalci, kiparji, rezbarji, literati, fotografi, snemalci*. Pričakujemo jih do konca maja 2013. Glavne vpise bomo opravili na nivoju LZS, vse nadaljnje aktivnosti pa boste vodili vi ali po dogovoru informatik vaše LD.

Dostop do modula vam bomo omogočili takoj po pridobitvi podatkov.

Z modulom *lovska kultura* bomo zagotovili temeljno bazo podatkov o delovanju članov lovske družin tudi na področju lovske kulture in strokovno in širšo javnost obvestili o negovanju tradicije bogate lovske kulturne dediščine.

Podatke lahko pošljete na e-naslov: info.lisjak@gmail.com ali pisno na LZS, Župančičeva ulica 9, 1000 Ljubljana.

Jože Samec, administrator LIS - Lisjaka pri LZS

OBVESTILO TAJNIKOM IN INFORMATIKOM LD

Tajnike in informatike prosimo, da **podatke o lovske gostih** (modul Članstvo>gost) dopolnite še s podatkom o **državi**, iz katere prihaja gost. Brez tega podatka zapisi odvzema od lovske gostov ne bodo več mogoči, iz dozdajšnjih zapisov pa sta oteženi priprava poročil in analiza odvzema, ki so ga v loviščih upravljavk opravili lovski gostje.

Pokaži svojo lovsko izkaznico!

Nadaljujemo z objavljanjem podjetij, ki so z LZS sklenila pogodbo, na podlagi katere bodo vsakemu članu LZS, ob predložitvi veljavne lovске izkaznice, omogočili nakup lovskih potrebščin in opreme (oz. uslug) z določenim popustom. Na tej strani bomo objavljali vsa nova **podjetja s sklenjeno pogodbo**, s spiska pa opuščali nekatera podjetja, ki so to storila že pred časom. Popoln spisek vseh podjetij je vsakomur dostopen na spletnih straneh LZS: <http://www.lovska-zveza.si>.

Popust naj ne bi bil manjši od 5 %, v Lovcu pa bomo objavljali spisek 25–30 zadnjih podjetij, ki so **pogodbo o sodelovanju** z 10 % ali višjim popustom za naše člane podpisala v zadnjem času. Prodajna mesta teh podjetij bodo označena z nalepko, ki jo vidite na fotografiji.

Ker želimo v akcijo pritegniti čim več podjetij, prosimo vse naše člane, da na elektronski naslov lzs@lovska-zveza.si sporočite imena novih podjetij, ki bi jih zanimala sklenitev take pogodbe.

Želimo si, da nam naša lovška izkaznica na tak način omogoči neposreden prihranek pri nakupih!

LZS

Stanje: 16. 4. 2013

POGODBE ZA POPUSTE

Podjetje	blago in storitve	% popusta
GOSTILNA AJDA, David Žunko, s. p., Ptujška c. 14, Gornja Radgona	Malice, kosila, jedi po naročilu, popust za skupine, nočitve in pijače	10
EUROSAN, d. o. o., Nove Fužine 49, LJUBLJANA	Popust za gotovino na vse blago – popusti se ne seštevajo	10
GORNIK, Mojca Mohorič, s. p., Gorenja vas - Reteče 36, Škofja Loka	Aktivno perilo, hlače, jakne, puloverji, jope, flisi, srajce in dodatki GORNIK	10
DOGMANIA, d. o. o., Bojanji Vrh 22, 1295 Ivančna Gorica	Oprema	15
	Kozmetika in insekticidi	12
	Hrana in poslastice	10
DB vrata, okna, zimski vrtovi, Damjan Brajnik, s. p., Nasipna ul. 2a, Benedikt	Notranja vrata	10
	PVC, ALU, LES – okna, vrata, zimski vrtovi, senčila	5
Frizerski salon Tina, Kraševac Martina, s. p., Tomišelj 1, 1292 Ig	Striženje las	5
LUR, Poslovno svetovanje, d. o. o., Peričeva 21, Ljubljana	Računovodske storitve, poslovno-svetovalne storitve	20
	Implementacija in podpora pri uporabi programa Pantheon	20
BIFE KREVS, Tomaž Krevs, s. p., Podgorska cesta 103, 2380 Slovenj Gradec	Pijača	10
JUPITRA, poslovni inženiring, d. o. o., Motnica 7a, 1236 Trzin	Izdelki za filtriranje vode v spletni trgovini www.moja-voda.si	10
	Rezervni deli za izdelke (filtirni vložki)	8
KONFIN, d. o. o., Ljubljanska 76, 1230 Domžale	Geodetske storitve	15
DJ STANE - STANE ČRVIČ, s. p., Bratuževa ulica 14, 5290 Šempeter	Vsa hrana in oprema za pse, razen znamk ORIJEN ACANA IN K9JULIIS,	10
Trgovina za male živali FENIX v Tolminu in Novi Gorici	za plačilo v gotovini	
USLUGA NOVO MESTO, d. o. o., Tržaška 10, 8000 Novo mesto	Kemično čiščenje, pranje in šiviljska popravila vseh lovskih oblačil in pripomočkov	10
TRGOVINA AVANTURA, Tomaž Inocente, s. p., Notranjska 4, 6230 Postojna	Optika (dvoledji, strelni daljnogledi, optične pike, spektivi) razen znamke Meopta	10
VZAJEMNA ZDRAVSTVENA ZAVAROVALNICA, d. v. z., Vošnjakova 2, Ljubljana	Celoletno zavarovanje z medicinsko asistenco v tujini Vzajemna Multitrip	10
VTE, d. o. o., Gradnikove brigade 4, 1000 Ljubljana	Izdelki blagovne znamke Voodoo Tactical	10
	Olight svetilke z dodatki	5
CREATIV, d. o. o., Mikloša Kuzmiča 7, Murska Sobota	Nogavice	10
	obutev Crocks in stekleničke bobble	5
KOVINOPLASTIKA, Štefan Pavlinjek, inž., s. p., Teminova ul. 4, Murska Sobota	Posoda za divjad in samokolnice	12
POT USPEHA, izobraževanje Željko Hohnjec, s. p., Občice 25, Dolenjske Toplice	Odvajanje od kajenja in alkohola in drugih odvisnosti	15
GRAD-ART, d. o. o., Podmilščakova 11, 1000 Ljubljana	Projektiranje novogradenj, rekonstrukcij in sanacij objektov	15
	Svetovanje, nadzor in inženiring v gradnji	10
GEOSET, d. o. o., Poslovna cona A 22, 4208 Šenčur	GARMIN ASTRO 320-DC 40 IN GARMIN DC-40 - ASTRO 220, 320	10
KARBO - Renata Kerec, s. p., Partizanska cesta 35, 2230 Lenart	Krovska in kleparska dela - prekrivanje streh in izdelava fasad s paneli	10
	Vsa gradbena in tesarska dela ter dobava in montaža stavbnega pohištva	10
VETERINARSKA POSTAJA BRESTANICA, d. o. o., Šolska cesta 15, 8280 Brestanica	Storitve v ambulantni	10
	Pregled in tetoviranje rodovniških legel ob cepljenju, mikročipiranju in registraciji	10
	Hrana za pse	5
PAMI, d. o. o., Nova Gorica, Vipavska cesta 50, Nova Gorica	Prodajni program PLANIKA TREKKING	10
DeCARNIS, d. o. o., Vipavska cesta 12, Nova Gorica	Pasja hrana adult, light, puppy in stone cricks plus	10
WEBO, d. o. o., Dragomelj 84, Domžale	HAIX lovski in gozdarski čevlji, HOLIK rokavice	10
	LED LENSER svetilke	5
ŠOLA VOŽNJE POGORELEC, Josip Pogorelec, s. p., Lendavske gorice 429/a LENDAVA	Vozniški izpit kategorije A in B	20
	Varno delo s traktorjem kat. F in trening varne vožnje	15
MIZARSTVO PRELOG, s. p., Sela pri Polskavi 51, 2331 Pragersko	Gradnja objektov na ključ in izdelava lesenih nadstreškov za avtomobile	10
	Adaptacije	8
	Izdelava KNAUF sistemov	5
MOJ VET, klinika za male živali, d. o. o., Celovška cesta 258, 1000 Ljubljana	Popust na maloprodajne cene storitev po veljavnem ceniku	15
BORIS TERČIČ, s. p., Mehanika in keramika, Zagomila 1, 5210 Deskle	Servis in popravila traktorjev	15
	Storitve s kmetijsko in gozdno mehanizacijo	10
	Olja in rezervni deli za traktorje	5
AHA MURA, Proizvodnja oblačil, d. o. o., Pleše 2, 9000 Murska Sobota	Lovski moški sako in lovске moške hlače	40
SILVAPRODUKT, d. o. o., Dolenjska cesta 42, 1000 Ljubljana	Silvanolin	15
KOMPAS HOTELI BLEDE, d. d., Cankarjeva 2, Bled	Nočitve z zajtrkom /redna dnevna cena	10

Foto: I. Ambrožič

Lovci težijo k znanju

Nekaj misli o lovskem izpitu

Znanje je zaklad, ki venomer spremlja svojega lastnika, je misel, ki se je trajno ukoreninila v slovensko lovsko izobraževalno prakso. Vsi ljudje po naravi težijo k znanju, je menil že **Aristotel**. Znanje je moč, je zapisal tudi **Francis Bacon**, ki je trdil, da je človekova suverenost v znanju. Izpitna komisija **Zveze lovskih druženj Novo mesto** je prepričana, da je polovično znanje nevarnejše od neznanja. Srečala se je s kritikami, da kandidati na lovskem izpitu bolj molčijo, kot odgovarjajo. Pa so kritiki pozabili, da so kandidatke in kandidati, ki prihajajo s podeželja in iz okolij, ki so usposobljena za praktično delovanje, izjemno nadarjeni za delo, manj pa za govorjenje. Že kitajski pregovor pravi, »da ne ve, kdor govori; kdor ve, molči«. In naredi, seveda! Zato med lovci ne potrebujemo filozofov, praktiki so najboljši. Kdor ni zvedel tega, kar sem jaz, naj mi ne daje nasvetov ...

Država je Lovsko zvezo Slovenije pooblastila za izobraževanje v lovstvu in opravljanje lovskih izpitov. Dandanes je lovski izpit iz prej le strokovnega društvenega izpita prerasel v državnega. Na podlagi šestega in sedmega

odstavka 61. člena *Zakona o divjadi in lovstvu* (Uradni list RS, št. 16/04) je tedanja ministrica za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano izdala *Pravilnik o pogojih za opravljanje lovskega izpita in obliki dokazila o opravljenem lovskem izpitu* (Uradni list RS, št. 3/2006 z dne 10. 1. 2006, ki je bil dopolnjen s *Pravilnikom o spremembah in dopolnitvah Pravilnika o pogojih za opravljanje lovskega izpita in obliki dokazila o opravljenem lovskem izpitu* (Uradni list RS, št. 37/2007 z dne 23. 4. 2007). Na podlagi 7. člena Pravilnika je UO Lovske zveze Slovenije po 18. členu Pravil LZS, od 21. 1. 2007 sprejel *Navodila za izvajanje praktičnega in teoretičnega dela lovskega izpita ter vodenje evidenc*. Navodila sta 7. 10. 2008 podpisala tedanji direktor ZGS in naš predsednik **LZS Srečko F. Kroppe**. Pravilnik o izobraževanju in lovskem izpitu lovskih pripravnikov določa način opravljanja lovskega izpita, način oblikovanja izpitnih komisij in obliko dokazila o opravljenem lovskem izpitu. Lovski izpit obsega praktični in teoretični del. Lovski pripravnik opravlja praktični del izpita v lovišču, teoretični del pa pri Lovski zvezi Slovenije oziroma pri izpitni komisiji, ki jo določi minister za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano.

S predpisom je izrecno določeno, da mora LD vsakemu lovskie-

mu pripravniku določiti mentorja in kakšen le-ta mora biti. **Vsaka LD** mora za pripravnika, skupaj z mentorjem, pripraviti **program praktičnega dela izpita v lovišču**, ki mora vsebovati vsebine, povezane z biotehniškimi deli v lovišču in upravljanjem z divjadjo, tako da pripravnik ob koncu pripravniške dobe obvlada praktična dela, ki jih terja trajnostno upravljanje z divjadjo. **Teoretične tečaje usposabljanja za pripravo na teoretični del lovskega izpita** organizira LZS, ki skupaj z ZGS in pedagoškimi ustanovami določi ustrezne predavatelje za posamezne teoretične vsebine in vodjo tečaja. LZS je lovске izpite zaupala svojim območnim lovskim zvezam, pri katerih so imenovani člani končne **izpitne komisije**. Predavatelj tečaja za teoretični del izpita je lahko oseba, ki ima višješolsko izobrazbo ali najmanj deset let praktičnih izkušenj glede na tematski sklop, ki ga predava. Podrobnejša navodila za izvajanje praktičnega in teoretičnega dela lovskega izpita in vodenje evidenc predpisuje LZS v sodelovanju z ZGS v okviru javnega pooblastila za organiziranje lovskih izpitov.

Teoretična izhodišča pravilnikov so jasna, v praksi pa strokovnjaki ugotavljajo, da nastajajo **težave pri imenovanju mentorjev**, ker se izkušeni lovci izogibajo, da bi mladim lovskim kandidatom namenili velik del svojega dragocenega časa, ki bi ga sicer

lahko porabili predvsem za lov. V praksi je naslednja resna težava pri **pripravi programa** za lovskega pripravnika. Bistveno je, da program določa ključne cilje praktičnega izobraževanja z namenom, da bo kandidat za lovski izpit dobro spoznal lovišče in njegove meje in se usposobil za vse potrebno v LD. Tega se zavedajo tudi na ZLD Novo mesto, ki bodo za mentorje LD in njihove lovske pripravnike, ki so jih letos sprejeli v svoje članstvo, že spomladi pripravili izobraževalne posvete z namenom, da bodo lovski kandidati spoznali bistvene sestavine izobraževalnega programa in vsebine, za katere pričakujejo, da jih bodo obvladali med praktičnim usposabljanjem. Zlasti pa se bo novomeška ZLD potrudila, da bodo dosledno pripravljene individualne načrte oziroma programi izobraževanja za vsakega kandidata posebej in da bodo **Dnevniki o delu lovskega pripravnika** napisani po enotni metodologiji.

Vsebine izobraževanja natančno predpisuje *Navodilo za izvajanje praktičnega in teoretičnega dela lovskega izpita ter vodenje evidenc*, ki navaja zahtevane standarde v svojih prilogah. **Obseg programa** praktičnega usposabljanja je predpisan v časovnem okviru 150 do 200 ur. V okviru praktičnega usposabljanja je treba opraviti tudi usposabljanje s preverjanjem ravnanja z lovskim dolgocevnim in tudi kratkocevnim orožjem, pri čemer v praksi vedno znova opozarjamo zlasti o varnem ravnanju s strelnim orožjem (po programu iz Priloge 2).

Tečaj teoretičnega usposabljanja kandidatov za lovski izpit je v Novem mestu kot vsa leta doslej potekal po predpisanem programu in postopku. Obsegal je tudi teme iz Priloge 3 Navodil, ki so zaradi razvoja lovske stroke in potreb LD pri izvajanju lovskih dejavnosti in izpolnjevanja letnih načrtov odvzema divjadi potrebne določenih popravkov. To velja zlasti za področje zakonodaje, ker LZS ne izobražuje zgolj lovskih pravnikov, temveč ljudi, ki bodo sonaravno upravljali z divjadjo, pri čemer potrebujejo znanje o bistvenih pravnih temeljih.

V letu 2013 je ZLD Novo mesto skrbno pripravila teoretično usposabljanje za kandidate za lovski izpit. Udeležilo se ga je **osemnajst** kandidatov, ki so z izobraževanjem začeli že 25. januarja 2012 in ga končali konec marca. Šestnajst kandidatov so na tečaj prijavile LD z območja ZLD Novo mesto, dva kandidata pa sta uporabila

pravico, ki določa, da kandidat za lovski izpit lahko svobodno izbira kraj udeležbe na tečaju za opravljanje teoretičnega dela izpita (3. odstavek 8. člena Navodil). Vodja tečaja je bil neutrudni tajnik ZLD Novo mesto **Stane Gabrijel**. Tudi to pot je vestno skrbel, da je tečaj potekal v skladu s pravili in da so bili tečajniki seznanjeni z vsemi potrebnimi učnimi gradivi, obvestili, dejstvi in okoliščinami, ki vplivajo na kakovost izobraževanja za mlade lovce. O udeležbi na tečaju je vodja tečaja vodil natančno evidenco, ki je pokazala visoko stopnjo resnosti in zavzetosti za tovrstno izobraževanje.

Foto: M. Avbar

Novi lovci (2013) iz lovskih družin, ki sodijo v območje ZLD Novo mesto.

Predavanja so potekala tudi med tednom. Kandidati so pokazali vrhunsko stopnjo pripravljenosti in odrekani, saj so morali uskladiti svoje službene in družinske obveznosti z zahtevami tečaja.

Na teoretičnem delu lovskega izpita v Novem mestu so predavali izkušeni predavatelji: **Brane Bec, Franc Jarc, Blaž Krže, Marjan Jenko, Franc Svetec, Stane Gabrijel, Martin Bele, Bojan Avbar, Hinko Maver, Matjaž Cizelj, Štefan Vesel** in izjemna **Darja Gros**, ki vedno znova dokazuje, da so tudi lovke izvrstne strokovnjakinje na področju lovstva. Izpitna komisija je natančno preverila pripravniške dnevnike. Ugotovila je, da so po uspešno opravljenem programu praktičnega usposabljanja mentorji lovskih kandidatov oddali dnevnike svojih pripravnikov tričlanski izpitni komisiji LD. Pred to komisijo LD so lovski kandidati najprej opravili preizkuse iz praktičnega znanja, šele nato so jih vodstva LD legalno in legitimno prijavila na teoretični del lovskega izpita, ki je potekal na sedežu ZLD v Novem mestu. Tečajniki so odšli tudi na ekskurzijo v LPN Medved in se seznanili z upravljanjem z

divjadjo v njem. Predavateljski aktiv je sklenil, da morajo vsi predavatelji po zaključku svojih predavanj preveriti pridobljeno teoretično znanje kandidatov. To so storili tako, da so vsi kandidati pri vseh predmetih pisali teste, pri čemer je bil uspešen preizkus znanja iz vseh predmetov pogoj za dovoljenje pristopa k teoretičnemu izpitu. Kandidati za lovski izpit, ki so uspešno opravili vse obveznosti, so pred **tričlansko izpitno komisijo** opravljali izpit iz biologije in ekologije divjadi, zakonodaje in upravljanja z divjadjo in loviščem. Vsi kandidati so uspešno opravili lovski izpit pred

trajalo intenzivno skoraj leto in pol. Kandidat po neuspešnem prvem preizkusu lahko praktični del lovskega izpita ponavlja še dvakrat, pri čemer lahko v tretjem poskusu zahteva, da izpit opravi pred drugo komisijo. Če izpita ne opravi tudi v tretjem poskusu, mora začeti opravljati pripravništvo znova. Zato smo in bomo ostro zavračali namige, ki so kot strupene puščice sikale iz slovenski medijev, da je lovski izpit najlažja pot do pridobitve nabavnega dovoljenja za nošenje orožja. Zavrniti je treba tudi zlonamerna podtikanja in obtožbe, da je lovski izpit najlažje opraviti tam nekje na južnem delu države, ki pa v gospodarskem pogledu pomeni polovico slovenskega izvoza. Tečajniki, ki so lovski izpit letos opravili v Novem mestu pri izpitni komisiji ZLD Novo mesto, so pokazali znanje in zavest, da je življenje na Zemlji neponovljivo; zato so obljubili, da bodo prizadevno skrbeli za živalstvo in rastlinstvo.

Kdor želi znanje, naj študira, kdor pa želi modrost, naj opazuje! To velja tudi za nove mlade lovce. Latinci so menili, da je ponavljanje mati znanja, zato bodo po moji oceni mladi lovci svoje znanje brusili v svojih loviščih. To, kar vemo, je kapljica, tisto, česar ne vemo, je morje (*Isaac Newton*), pa naj bo naše vodilo v prihodnje.

Matija Avbar

Lovska razstava v LD Podgorje

Lovska družina Podgorje pri Slovenj Gradcu je 24. marca 2013 pripravila bazensko razstavo lovskih trofejev, uplenjenih v letu 2012 na območju lovskogojit-

venega bazena Slovenj Gradec. Lovskogojitveni bazen Slovenj Gradec sestavljajo lovске družine (**LD**) **Slovenj Gradec, Gradišče, Golababuka, Mislinja, Dolič in Podgorje**. Razstave lovskih trofejev članov omenjenih LD so v našem lovskem bazenu že tradicionalne in je za njihovo prireditve vsako leto zadolžena druga LD. Pred odprtjem razstave je bil krajši strokovni program, v katerem so predstavili statistične podatke o gospodarjenju z lovišči in upravljanju divjadi v minulemu letu, ki jih je računalniško strokovno pripravil in predstavil **Samo Vončina**, ki je zadolžen za statistično spremljavo odzema divjadi v okviru Koroške lovske zveze. Zatem je povabljeni **Blaž Krže**, nekdanji strokovni delavec LZS, v zanimivem in strokovnem predavanju predstavil težave in način upravljanja z jelenjadjo, ki se vedno bolj številčno in prostorsko razširja in pojavlja tudi na območju naših lovišč. Poleg lovcev si takšne razstave ogleda tudi veliko drugih gledalcev, ki s samim lovstvom nimajo neposrednih povezav. Zato je pomembno, da znamo lovci vsem obiskovalcem pravilno in strokovno pojasniti pravi namen lovstva, pomen javnega razstavljanja trofejev in predstavitev opravljenega dela naše organizacije v korist divjadi, ki je prvenstveno namenjeno ohranjanju in izboljševanju naravnih razmer, pomembnih tudi za obstoj drugega živalstva v naravi. Takšno delovanje, posebno še ob dobrem sodelovanju s kmeti, je za obstoj divjadi zelo pomembno, zato v našem bazenu lovci temu namenimo vedno več pozornosti. Zato bi radi poudarili, da je zelo pomembna pravilna razlaga o pravem poslanstvu lovstva zlasti za najmlajše obiskovalce, saj se jih veliko prav na takšnih razstavah

Foto: M. Kramljak

Letošnjo razstavo lovskih trofejev je pripravila LD Podgorje.

Otroci so bili najbolj navdušeni nad predstavitvijo nagačenih divjih živalih v posebnem razstavnem kotu.

prvič seznanj z življenjem divjadi v naših gozdovih in naravi ter z delom lovcev. Tako smo poskrbeli tudi za primerno strokovno razlago in vodenje po njej. Seveda so bili najmlajši najbolj navdušeni nad nagačenimi preparati živali, saj so si lahko ogledali skoraj vso divjad, ki živi na našem območju v njeni naravni velikosti.

Zato smo posebno veseli, da so na ogled razstave prišli v velikem številu starši z otroki. Razstava je bila uspešno končana v torek, 26. marca, popoldne. Za dobro sodelovanje, izvedbo in postavitev se zahvaljujemo tudi vsem LD našega bazena.

Maks Kramljak
LD Podgorje

Dobrodelnost med lovci strelci še ni zamrla

*Tisti, ki jemlje,
po navadi ni srečen,
srečen je tisti, ki daje.*

Charles H. Burr

Novembra lani smo z grozo opazovali divjanje narave udobno nameščeni pred TV-ekrani, morda pred računalniki. Voda in samo voda, nenormalno visoka, podivjana, je brisala vse pred seboj, povzročala grozo in škodo ljudem in naravi. Ubogi ljudje, katerih pridne roke so desetletja ustvarjale in gradile svoje domove, so le v nekaj minutah izgubljali dobesedno vse ...

Na posnetku, ki ga je pripravil novinar za TV-poročila, prepoznam hišo, ki jo obkroža voda skoraj do strehe, in se zdrzнем, stisne me pri srcu. V središču te ujme, ob sotočju rek Drave in Meže, je tudi moj in naš prijatelj **Dani Kordež** iz LD Libeliče. Dani je član LD 41 let in več kot 35 let zaprisežen strelec, reden udeleženec streških

tekmovalj širom po Sloveniji, tudi izbran tekmovalec - veteran za Koroško lovsko zvezo in še bi lahko našteval. Vse, kar je ustvaril v aktivnih letih za družino in zase, priznanja in pokali, ki jih je bilo veliko več kot 200, je vodna ujma v bore pol ure večino odplaknila v strugo Meže, mu uničila dom in vero v dostojno in mirno življenje.

Prijatelju je potrebna pomoč, to je bila moja prva misel ob gledanju posnetkov. Dobri ljudje in humanitarne organizacije so nemudoma priskočili na pomoč. Sam sem se napotil k njemu po nekaj dneh. S tesnobo in tisoč vprašanji v mislih, saj ob takih trenutkih človeku besede zastanejo. Vse so mi povedali pogledi, v katerih sta se odražala obup in nemoč, povsod blato in naplavine, ki so jih pridni prostovoljci počasi odstranjevali. Dani mi je pojasnil, da je od lovske opreme, revij, knjig ostalo bore malo, le puške so izkopali izpod debele plasti mulja v njegovi lovski sobi. Razložil sem mu svoj namen organiziranja zbiranja solidarnostnih prispevkov in izvedbe dobrodelne strelske tekme,

PISMA BRALCEV

So mladi zares zaželeni v lovskih vrstah?

Kipisanju me je spodbudil dogodek v eni izmed LD, v katero sem včlanjen že skoraj petindvajset let. V lovski družini pa nisem član samo jaz, pred tremi leti se je včlanila tudi moja žena, ki je imela že precej časa željo postati lovka. Lahko trdim, da prav tako skrbi za ohranjanje narave in divjadi ter v duhu gojenja lovske kulture vzgajava tudi najina otroka. In tu se začne zgodba.

Letos je poslal vlogo za sprejem v članstvo v LD starejši sin, ki je letos dopolnil **sedemnajst let**. Od starešine sem takoj dobil odgovor, da v skladu s pravili LD in poslovníkom ne izpolnjuje pogojev za vstop v članstvo, ker še ni star osemnajst let. Hkrati mi je razložil, da mora za prejem orožne listine med drugim izpolnjevati tudi pogoj – polnoletnost. Povedal sem mu, da ne potrebuje orožne listine, le član društva bi želel postati in v njem delovati v skladu s pripravniško dobo. Glede na to, da je bil izpostavljen kot edini razlog neizpolnjevanja že omenjeni pogoj naših dveh notranjih aktov, ki sta zastarela in bi morala biti že zdavnaj usklajena

v skladu z določili veljavnega *Zakona o društvih*, sem predlagal, naj bi se določeni členi spremenili. Pozanimal sem se tudi na Lovski zvezi Slovenije in Upravni enoti, kjer so mi povedali, da Zakon o društvih, v skladu s katerim morajo biti pripravljena in sprejeta Pravila LD (včasih imenovani Statut), opredeljuje, kdo lahko postane član društva. Član lahko postane vsaka fizična oseba, ki je dopolnila šestnajst let in izpolnjuje še druge pogoje, ki morajo biti opredeljeni v pravilih. Na podlagi tega sem prenesel informacije do starešine in ga seznanil, da je na spletni strani Lovske zveze Slovenije tudi vzorec Pravil lovske družine, hkrati pa sem mu predlagal, da se lahko, če je seveda interes LD, na občnem zboru sprejme sprememba že omenjenih aktov LD. Da ne bi bil preveč zahteven do članov upravnega odbora, saj se zavedam, da gre v društvu za prostovoljno delo, sem predlagal, da lahko žena pripravi predlog sprememb, kar je tudi storila. Spremembe je pripravila mesec pred sejo upravnega odbora. Za sejo upravnega odbora pa je sledilo povabilo na občni zbor v marcu. Ženo sva prejela vsak svoje vabilo, sin pa dopis, naj (zaradi neizpolnjevanja pogoja) počaka z vstopom v LD še eno leto.

Zavedam se, da je upravni

odbor društva ravnal v skladu z notranjimi akti (a roko na srce; ti niso usklajeni s krovnim zakonom), vendar: ali se LD zaveda, kaj izgublja s takim pristopom? Če pogledamo povprečno starost v naši LD, ki jo ocenjujem na 56 let, ali drugače rečeno, je polovica članov starih več kot 60 let, bi se morali zavedati, koliko delovno aktivnih članov je sploh še v LD. Pojasniti želim to delovno aktivnost v lovski družini. Člani, starejši od 60 let, imajo namreč vse pravice in obveznosti rednih članov, opravičeni pa so obveznih fizičnih del. Zaenkrat je ta starost primerljiva z upokojitveno starostjo. Na koga potem pade večina delovnih aktivnosti v LD, ki, kot sami veste, niso tako zanemarljive!? Tako se po kmečki logiki vprašam o tehtnosti razmerja pravic in obveznosti posameznih članov, pri katerih, v primeru starosti več kot 60 let, postanejo pravice nad obveznostmi (seveda pa ne v pravnem smislu). Ogromno je prostovoljnih fizičnih ur, ki jih lovci moramo opraviti (ne zgolj lov). Konec koncev ima LD poleg organizacije lovov, upravljaljskih nalog v povezavi z divjadjo, velike načrte in ambicije tudi z drugimi društvenimi aktivnostmi.

V lovskih družinah je veliko slišati o relativno visoki starostni sestavi članov in kako pritegniti in motivirati mlade v lovske vrste

(o tem je pisal tudi predsednik LZS). Ko pa mladi želijo vstopiti v naše vrste, tega (vsaj ponekod) ne sprejememo in ne dopustimo. Česa se vendar bojimo? Razmislite sami, kako je z mladim človekom, ko enkrat prejme tako zavrnitev. Strinjam se s tistimi, ki bodo rekli: »Tudi tega se bodo morali privaditi v življenju.« Pa vendar je treba tehtno razmisliti, kdaj take zavrnitve delujejo pozitivno in kdaj negativno, komu so v korist in kaj s takšnim dejanjem sporočamo mladim. Vem, da je v konkretnem primeru sin prizadet, čeravno tega noče pokazati; priznam, da sem prizadet tudi sam.

Pismo pišem – in sem ga poslal uredništvu Lovca – v razmislek tudi drugim LD, da ne bi ponavljale podobnih napak (ne s pravnega stališča), kot jih je v tem primeru storila lovška družina. Pa nikar se ne sprašujte, ali morebiti za tem stojijo kakršne koli višje ambicije; je le iskrena želja **postati član lovske družine in delovati v skladu z njenimi cilji in nalogami**. Zavedajte se, da je v družbi, v kateri živimo danes in ki je zelo materialistično naravnana, prostovoljstvo še kako dobrodošlo. Prostovoljstvo pa se najbolj kaže z delom posameznih zanesenjakov, ki delujemo v različnih društvih. S prostovoljstvom se tako radi v javnosti pohvalimo tudi lovci.

Darko Senič

vsa sredstva pa bomo namenili za obnovo njegovega doma ali nakup nove najnujnejše lovske opreme. Cilj je bil jasen: Dani mora preživeti silvestrski večer s svojimi najdražjimi v prenovljenem, opremljenem in toplem domu.

Že isti dan so stekle vse aktivnosti. Najprej posvet s prijatelji in lovskimi tovarišema **Marijanom**, ki bo vodil informacijski del akcije na Forumu-LOV, ter **Perom**, ki sem ga kar določil za izvedbo strelske tekme. Odrli smo poseben račun za zbiranje sredstev, spisali in objavili sestavke na portalu Forum-LOV in omogočili komunikacijo tudi prek Tweeterja in Facebooka. Že

Strelci so se januarske dobrodelne strelske tekme udeležili v velikem številu kljub slabemu vremenu in ponovno dokazali svojo solidarnost s prizadetim lovskim tovarišem.

na z lovskimi potrebščinami, je podarila nov strelni daljnogled, več darovalcev pa skoraj tisoč trap nabojev. Dani je zmogel izreči le iskreno zahvalo vsem, prepričan pa sem, da smo tudi vsi udeleženci čutili z njim in v tistem trenutku bi bile vse besede odveč.

Brez večjih darovalcev in vas, preostali spoštovani darovalci, solidarnostna akcija ne bi uspela tako, kot je. Posebno se želim zahvaliti: **LD Železniki** za znaten prispevek, prav tako **Koroški lovski zvezi**, **Zvezi strelskih društev Koroške**, trgovini **Optik - trade** za darovani strelni daljnogled, **Štefanu** za čudovito sliko, **Forumu - LOV** za informacijsko podporo, **Strelcem Šmarnice**, **Robertu Brolihu**, **Mlinarstvu in pekarnstvu Murska Sobota**, podjetju **Dvigala Domink - Štaleker**, **Marin-Nord Grosuplje**, **Gregorju in Urški Smonkar**, **SD Franc Lešnik VUK**, **Lovcu - Grosuplje**, **LD Dolič**, **LD Prežihovo** in **LD Škofja Loka**.

Čudovit je občutek, ko prijatelj lahko priskoči na pomoč, čudoviti so občutki ob zavedanju, da je še kako živa solidarnost med lovci ob vodenju take plemenite akcije z lovskimi tovariši Marijanom, Perom, Francem, Vitom in še mnogimi drugimi. Skupaj z vsemi udeleženi strelci smo bili kot ekipa na stojišču, ki je rezultatsko odvisna od slehernega strelca, ki želi pomagati in prispevati, da bi si Dani in družina opomogla in da bi se nam Dani spomladi ponovno pridružil; na stojišču, na strelski tekmi, kjer koli že bo.

Tudi tokrat solidarnost ni zatajila. Dokazali smo, da zmoremo in tudi naš prispevek je pripomogel, da danes Dani že lahko biva v svojem domu. Srečen je ob spoznanju, da ima veliko prijateljev in vsakemu posebej bi rad tudi osebnostno izrekel iskreno zahvalo.

Jože Samec

ZAPRISEGA SLOVENSKEGA LOVCA

Poziv za vnos podatkov v Lisjak

Kot smo lahko prebrali v članku **Jožeta Samca**, administratorja LIS Lisjak, je *Lovski informacijski sistem - Lisjak* nadgrajen in od 5. 2. 2013 omogoča v modulu **Članstvo** tudi vnos podatkov o datumu podpisa **Zaprisege slovenskega lovca**, ki jo slovenski lovci že od leta 1999 podpisujemo v skladu z določbami našega **Etičnega kodeksa**.

Pravico za vnos podatka imata le tajnik in informatik v LD.

Odbor Etičnega kodeksa poziva vodstva LD, naj v Lisjaka za vse svoje člane vnesejo podatke o podpisu zaprisege čim prej oz. najpozneje do 30. 5. 2013!

Zbrani podatki bodo podlaga za nadaljnje aktivnosti OEK v prizadevanjih, da Zaprisega slovenskega lovca uveljavimo kot pomembno sporočilo o predanosti slovenskih lovcev moralno-etičnim vrednotam lova, odnosu do narave, pa tudi zavezanosti moralno-etičnim vrednotam v medsebojnih odnosih članov slovenske lovske organizacije. Prav zaradi take sporočilnosti *Zaprisega slovenskega lovca* ni le stvar posameznika. Hkrati je pomemben del javne podobe Lovske zveze Slovenije in članov vseh njenih članic.

*Predsednik OEK
Niko Šuštarčič, univ. dipl. pravnik*

Foto: S. Vesel

nekaj ur po objavi so se oglasili prvi darovalci, v naslednjih dneh pa se je nabralo kar nekaj sredstev. Še največ dela je imel »perfekcionista«
Pero, ki je v nekaj dneh postoril in organiziral vse, kar je potrebno za izvedbo strelske tekme. Člani LD Dolič so brezplačno zagotovili uporabo lovske kočice in strelišča, darovani so bili glinasti golobi, priznanja, pokali in za vsakega udeleženca je bila zagotovljena brezplačna malica. Za vse smo poskrbeli, pozabili pa na letni čas in 8. decembra smo bili deležni obilne pošiljke snega že v jutranjih urah. Kaj vse smo doživeli tistega dne, ve le okrog 60 strelcev: od ročnega potiskanja avtomobilov, mraza, streljanja v pravi snežni metež, vendar z obilico dobre volje, smeha, a ob zavedanju namena tekme. Mnogi se na prizorišče preprosto niso uspeli prebiti zaradi zametov snega, zato je padla odločitev, da bomo tekmo nadaljevali še v januarju 2013 in prav tako zbiranje sredstev.

Vreme nam je bilo 5. januarja res naklonjeno. Strelci, ki so se tekme udeležili v velikem številu, so ponovno dokazali svojo solidarnost, mnogi so poleg pristopnin darovali še posebne denarne prispevke. Čeprav je bil v ospredju predvsem namen strelske tekme, je Pero s svojo ekipo suvereno vodil tekmo in tudi hitro izračunal rezultate. Zmagovalci smo bili vsi, najboljši pa so prejeli pokale in vsak udeleženec čudovito pisno priznanje, ki jih je izpisal Vito.

Glanjiv je bil zaključek prireditve, ki jo je Dani ves dan aktivno spremljal in si priboril tudi prvi pokal po poplavih. Z nagovorom in krajšim opisom poteka celotne solidarnostne akcije smo mu izročili vsa zbrana sredstva. Darovalci so mu namenili več kot 2.700 evrov, strelci s prijavi 2.720 evrov, Optik trade, trgovina

Razstava in predavanje v Hočah

Lovska zveza Maribor je v začetku februarja v kulturnem domu v Hočah pripravila vsakoletno pregledno razstavo trofejnih delov uplenjene divjadi v loviščih lovskih družin mariborskega dela **Pohorskega lovsko-upravljaljskega območja** (LUO) in predavanje *Koncesija v lovstvu*. Da je vse potekalo, kot je treba, so poskrbeli člani **LD Hoče** in njihov starešina **Miran Bergauer**.

V uvodu je starešina predstavil delovanje LD Hoče, v nadaljevanju pa opisal nekaj primerov, ki ovirajo delo LD v lovišču, saj gre za območje Pohorja, namenjeno tudi rekreacijsko-turistični dejavnosti, ki pa jo nekateri zlorabljajo in kršijo zakonska določila. Zato so v preteklosti v sodelovanju s Policijo in inšpektorjem za lovstvo organizirali kar nekaj preventivnih dejavnosti in tiste, ki so jih organi pregona ujeli pri kršitvi predpisov, tudi oglobili.

Pred predavanjem *Koncesija v lovstvu* lovskega inšpektorja **Draga Križana** je **Zdravko Brezovšek**, predsednik komisije za kategorizacijo odstrela in drugega odvzema divjadi, za Pohorsko lovsko upravljavsko območje predstavil analizo kategorizacije uplenjene divjadi za leto 2012. Povedal je, da je komisija pri svojem delu (na zahtevo lovskega inšpektorja) namenila poseben poudarek pregledu spolnega razmerja pri odstrelu 2- in večletne srnjadi. Letni načrt nalaga lovskim družinam 80 % odstrel srnjakov 2+. Večina lovskih družin je to zahtevo iz letnega načrta uresničila, pod povprečjem pa so bili rezultati odstrela v lovskih LD Vurmat (21 %), Remšnik (79 %), Hoče (76 %), Radlje (79 %) Fram (69 %) in Ruše (53 %).

Brezovšek je tudi povedal, da so v lovskih družinah evidence vzorno vodene in da se ujemajo z računalniško aplikacijo *Lisjak*. V vseh LD namenljajo vse večji pomen tudi oceni starosti odstreljene divjadi. Tako je komisija za minulo obdobje opazila veliko manj napak. Poudaril je, da se je komisija Pohorskega LUO pri svojem delu osredotočila le na mejne popravke, ki tudi spremeni kategorizacijo divjadi. Pohvalil je vodstva LD Kapla, Fram in Smartno na Pohorju, ki so pripravila oceno brez napak in je komisija v celoti upoštevala njihovo oceno za leto 2012.

Tudi pri predložitvi dokazil za preostali odvzem divjadi LD v večini upoštevali navodila komisije in IO Pohorskega OZUL. V nekaj primerih so predložile samo zapisnik ali fotografijo, iz katere nista bila jasno razvidna čas in datum odvzema. Zato je komisija opozorila, da v prihodnje takšnih dokazil ne bo več upoštevala. Nadalje je omenil tudi opazno povečanje odstrela divjih prašičev, predvsem v lovskih družinah kozjaškega območja in kakovostno zmanjšanje trofejno močnih in zrelih jelenov. Na celotnem območju Pohorskega LUO so bili

uplenjeni trije jeleni, ki so ocenjeni po ocenjevalnem sistemu CIC s točkami, ki jih uvrščajo za kandidate – prejemnike medalj.

Pri pregledu odvzema jelenjadi v lovski družini Ruše je komisija naletela na strokovno zanimiv primer. Pri odstrelu jelenjadi ženskega spola (EŠ 89) je košuta, uplenjena 6. 9. 2012, v času uplenitve v maternici nosila zarodek. Družinska komisija je starost košute ocenila na dve leti, komisija za kategorizacijo odstrela in drugega odvzema divjadi za Pohorsko LUO pa je po posvetu z lovskim strokovnjakom in piscem knjige *Jelenjad Miranom Hafnerjem* ocenjeno starost popravila na eno leto. Iz priložene

Foto: L. Steinbacher

Lovski inšpektor Drago Križan je priporočil več izobraževanja v lovskih družinah.

Obiskovalci so si z zanimanjem ogledali razstavljene trofeje divjadi LD Puščava.

čeljusti je razvidno, da sta P2 in P3 v menjav, P3 je še tridelen, M3 pa na pol dorašel, kar sicer ni značilno za enoletno jelenjad.

Zanimivo je bilo predavanje lovskega inšpektorja **Draga Križana** *Koncesija v lovstvu*. Ko je pojasnil vsebino Uredbe o dodeljevanju koncesij, je opozoril na njen pomen, saj gre za trajnostno upravljanje z divjadjo. Koncesijo je treba izvajati v skladu s koncesijsko pogodbo, drugimi programi, z vidika lovstva pa skladno s sprejetimi načrti upravljanja z divjadjo. Lovci morajo skrbeti za varstvo okolja in ohranjanje narave ter zaščito prostoživečih živali. Za izvajanje teh nalog imamo v lovskih družinah sprejete upravljavske načrte odvzema divjadi, organizirana pa mora biti tudi lovskočuvajska služba. Da bi bili pri izvajanju nalog čim uspešnejši, se morajo člani lovske organizacije nenehno izobraževati. Opozoril je, da pravice do lova ne gre enačiti z upravljanjem lovišč in upravljanjem z divjadjo. Zato se je predavatelj dlje časa zadržal pri

pojasnjevanju vloge in položaja LD v pogojih upravljanja lovišč po koncesijski pogodbi ter pri vlogi in nalogah slehernega člana lovske družine po koncesijski pogodbi. Nekaj besed je namenil tudi prizadevanjem nekaterih lobijev za spremembo zdajšnje zakonodaje o divjadi in lovstvu.

Svoje predavanje je velikokrat popestril s primeri iz svoje dolgoletne prakse pri uresničevanju nalog lovskega inšpektorja.

Ladislav Steinbacher

Organizirali smo tekmovanje v kartanju

Lovska zveza Maribor (LZ M) že nekaj let organizira razne dejavnosti z namenom čim več medsebojnega druženja njenih članov. Družabnega *kuhanja srnjega golaža* in *ribiških tekmovanj* se že kar nekaj let udeležuje več članov. Tudi *ocenjevanje lovskih domov* je postala zanimiva aktivnost, ki jo bomo letos izvedli že drugič, organiziramo pa jo vsako četrto leto. Člani **Komisije za stike z javnostjo in prireditve pri LZ Maribor** smo si zamislili, da bi pozimi organizirali ekipno in posamično **tekmovanje v kartanju v »šnopsu«**. Predlog smo posredovali upravnemu odboru LZ Maribor, ki je našo pobudo

Foto: D. Vešner

Tekmovalci »prešerne« volje

Zvonko Godec (tretji z leve), posamični zmagovalac v »šnopsu«, in predstavniki zmagovalnih ekip (od leve: Dejan Simonič, Drago Vešner in Ervin Breznik)

podprl in začeli smo z organizacijo dogodka.

Lovski dom v Račah je gostil kvartopirce 2. 3. 2013. Zbrali smo se ob 10. uri. V začetku je bilo prijavljenih sedem ekip, a žal sta dve na dan tekmovanja odpovedali

Glavni in odgovorni za tekmovanje v kartanju je bil Miroslav Bauman.

sodelovanje. Kljub odpovedim smo tekmovanje opravili s petimi ekipami, vsaka je štela po tri člane. Za tekmovanje so se odločile naslednje lovske družine: **LD Ruše, Kungota, Sveti Jurij, Rače I in Rače II.** Da je tekovalje potekalo korektno in po pravilih, je poskrbela komisija v sestavi: **Miroslav Bauman**, predsednik, **Dušan Rosenfeld** in **Drago Vešner**.

Kartanje je potekalo v prijateljskem duhu ter v prijetnem in sproščenem vzdušju. »Boji so se bili« vse od 10. do 15. ure. Končne rezultate je razglasil glavni in odgovorni sodnik Miroslav Bauman, ki je opravil »levji delež« priprav na tekmovanje; seveda ob pomoči Dušana Rosenfelda. Draga prija-

telja, tudi na tem mestu še enkrat iskrena hvala za vso pomoč!

Rezultati so bili naslednji:

1. LD Rače II (Sebastijan Soršak, Stojan Pignar, Drago Vešner),

2. LD Rače I (Zvonko Godec, Robi Jovanovič, Ervin Breznik),

3. LD Sveti Jurij (Dejan Simonič, Ivan Špindler, Mirko Najdenik).

Posamični zmagovalac je postal **Zvonko Godec**, saj je premagal vse nasprotnike. Vse zmagovalne ekipe in posamični zmagovalci so prejeli lične pokale Lovske zveze Maribor.

Ob koncu srečanja smo si vsi sodelujoči »prešerne« volje segli v roko in si v en glas obljubili, da se v prihodnjem letu spet pomerimo, a v krepko večjem številu.

Zahvala velja vsem, ki ste s svojim delom omogočili tekmovanje, predvsem pa LD Rače za pogostitev z dobro malico in »žlahtno« kapljico. Zahvaljujem se starešini LD Rače **Sebastijanu Soršaku** za prisrčne besede dobrodošlice in za uporabo prelepih prostorov, kjer so nas gostili.

Drago Vešner,
vodja Komisije za stike z javnostjo
in prireditve pri LZ Maribor

Že 50 let in več člani LD Bled

Letos člani **Lovske družine Bled** vstopamo že v 67. leto neprekinjenega in aktivnega delovanja, saj je bila LD ustanovljena daljnjega leta 1946.

Prva leta po vojni so bila za takratne člane zelo težka. Lovišče je bilo, tako kot večina drugih v Sloveniji, prazno. Od divjadi je v lovišču živel le poljski za-

jec in imeli smo tudi skromno število srnjadi. Druge divjadi, razen nekaterih ptic, tedaj skoraj ni bilo. Zato je bila prvenstvena skrb namenjena povečanju staleža divjadi, predvsem srnjadi, saj so bile prehrabne možnosti v naravi takrat še veliko večje, kot so dandanes. Zaradi slabih razmer in sprememb zakonodaje so v LD v posameznih krajših obdobjih nastajala tudi nesoglasja. Temu je bil deloma vzrok tudi tedanji politični sistem.

Zdaj so razmere in odnosi v družini na zavirljivi ravni, s čimer se v Sloveniji zadnje čase žal lahko pohvali verjetno le malo lovske organizacije. Mogoče sta k temu pripomogla tudi strpnost in pravičen odnos vodstva LD do vseh članov. Pomemben podatek

predavanj je zagotovljena z gostovanjem priznanih slovenskih strokovnjakov na področju lovstva. Vsako spomlad organiziramo tudi izlete ali strokovne ekskurzije, ki so vedno lovsko obarvani. Pri tem ugotavljamo, da smo na tem področju že kar dobro spoznali Slovenijo. Zato smo obiskali tudi sosednje države, Avstrijo, Madžarsko in Hrvaško, ki slovijo po bogati lovski tradiciji. Za lovce, ki jih bolj zanima sam lov, vsako leto organiziramo love tudi zunaj domačega lovišča. V preteklosti so bili dokaj redni lovi na fazane. Ko se je pozneje zanimanje za lov na to divjad zmanjšalo, smo se pred sedmimi leti s tedanjim vodstvom **LD Kanal** dogovorili za gostovanje na lovu na divje prašiče. Od tedaj smo njihovi redni gostje, saj

Tajnik Roman Cund (sedmi z leve) novim članom LD Bled bere častno Zapisego.

Prejemniki plaketa LD Bled (od leve): Stane Kapš, Zvonko Kelbel, Mirko Štucin, Andrej Trpin, Borut Rus in starešina Branko Strmole

pri tem je zagotovo, da že vrsto let ni bilo treba uvesti disciplinskih postopkov in ukrepov. Poleg lova in del v lovišču vsak član med letom lahko najde svojim interesom primerno strokovno usposabljanje in družabno dejavnost.

Na vseh posvetih redno organiziramo tudi strokovna predavanja s področja lovstva. Kakovost

so se kanalski lovci izkazali kot dobri in prijetni gostitelji ter dobri organizatorji lovov. Ker se je lani pri nekaterih lovcih spet pojavilo zanimanje za lov na fazane, smo organizirali tudi tak lov, ki pa je žal odpadel zaradi nenadne smrti našega člana.

Lani so člani komisije za izobraževanje in odlikovanja, ki jo

vodi naš kinološki referent **Vlado Marolt**, ugotovili, da je že kar nekaj naših članov doseglo in celo preseglo petdeset let neprekinjenega članstva v naši organizaciji. Zato smo se člani UO LD dogovorili, da jih bomo na rednem letnem zboru, v marcu, presenetili z lepimi priznanji. Po končanem uradnem delu OZ smo se spomnili naših članov, ki bodo letos praznovali svojo 70-letnico. Ta navada je v praksi že vrsto let. Za ta osebni praznik lovcem izročimo lične plakete z zaščitnim znakom naše LD in primernim pripisom. Letos praznujejo tak jubilej **Jože Guzelj, Janez Mulej in Mirko Štucin**. Vsako leto se spomnimo tudi na člane, ki praznujejo svojo 80-letnico. **Zvonko Kelbel**, ki bo letos praznoval ta zavirljivi starostni jubilej, je zato prejel steklenico pijače – za dvig srčne moči.

Nato so prišli na vrsto še naši »veterani«, ki se lahko pohvalijo s 50-letnim udejstvovanjem v LD Bled. Letos bodoto dobo dosegli ali celo presegli **Zvonko Kelbel, Stane Kapš, Andrej Trpin, Borut Rus, Zdravko Rašeta, Vinko Golc, Jakob Pretnar in Ivan Korošec**. Žal so se slovesnosti udeležili le prvi štirje, drugi zaradi zdravstvenih razlogov niso mogli priti. Vsi slavljenici so prejeli lepe plakete z znakom LD, imenom prejemnika in letnico članstva. Vse slavljenice je nagovoril in jim izročil priznanja starešina **Branko Strmole**. Nihče od »50-letnikov« ni pričakoval, da se bomo solovci spomnili na njihovo dolgoletno članstvo in udejstvovanje v LD, zato je na njihovih obrazih zažarelo preseščeno zadovoljstvo.

Na zaključek pa so nestrpnost čakali lovski pripravniki, ki so v zadnjih letih uspešno končali pripravniško dobo ter praktični in teoretični del lovskega izpita. Za slavnostno *Zaprisego slovenskega lovca* so na oder prišli **Klemen Kolenc, Marko Petkoš, Dejan Ambrožič, Alis Mulalić, Metka Urevc in Rok Kalan**. Ko so pred vsemi lovci izrekli pomembno zaobljubo, je starešina vsakemu posebej izročil listino Zaprisege in knjižico Etični kodeks slovenskega lovca. Pri tem je poudaril pomembnost besed, ki so jih glasno izrekli in tako sprejeli odgovornost pred naravo, divjadjo in solovci. V imenu vseh novosprejetih lovcev se je Metka Urevc zahvalila vsem članom za sprejem v zeleno bratovščino in še posebej svojemu mentorju **Leonu Čarniju** za njegov vložen trud v času pripravništva.

Zaradi vseh naštetih dogodkov je bil naš letošnji občni zbor še posebno slovesen.

Branko Strmole

Redni letni občni zbor LD Slovenska Bistrica

V nedeljo, 10. marca, smo se v svojem lovskem domu zbrali lovci **LD Slovenska Bistrica** na rednem letnem občnem zboru, da bi ocenili delo za minulo leto in si zadali nove naloge. Prišla je večina naših lovcev in tudi gostje

Miro Knez, gost iz Policijske postaje Slovenska Bistrica.

iz sosednjih lovskih družin. Zbora so se udeležili predstavniki: iz LD Šmartno na Pohorju **Vlado Dovnik** in **Milan Pliberšek**, iz LD Poljskava **Anton Kropec** in **Milan Koren**, iz LD Črešnjevca **Ivan Pahič**, iz LD Oplotnica **Janez Strnad** in **Janko Gošnik** in iz LD Cigonca **Franc Vučina**. Predstavniki Lovske zveze Maribor je bil **Borut Mithaus**, Policijske postaje Slovenska Bistrica **Miro Knez** in Krajevne skupnosti Impol **Drago Mahorko**.

Po pozdravu starešine lovske družine **Zvonka Sternada** je delovno predsedstvo s predsednikom **Jankom Tomažičem** začelo z delom. O delu UO so poročila predstavili starešina, gospodar, blagajnik, tajnik, kinološki referent, predsednik komisije za ocenjevanje škode, strelski referent, predsedniki komisije za ocenjevanje trofejev, disciplinske komisije in inventurne komisije. Vsa poročila so bila sprejeta, saj smo v letu 2012 dobro delali. Vsi skupaj smo opravili 2.887 ur neplačanega dela, organizirali več uspešnih akcij, se udeležili raznih prireditev in ne nazadnje dobro upravljali z divjadjo, ki ji namenimo največ časa in dela. Razprava o poročilih se je razvila

Gospodar Alojz Gostenčnik poroča o opravljenem delu lovcev v letu 2012; levo starešina in tajnik.

ne. Miro Knez, predstavnik PP Slovenska Bistrica, je na vprašanje našega lovca, kaj se zgodi, če te na lovu v gozdu verbalno napade civilna oseba in uporablja nespodobne izraze zoper lovca, pojasnil, da je treba ohraniti mirno kri, spoštljiv odnos in povedati, kakšno je pravo poslanstvo lovcev. Imamo vso pravico hoditi z orožjem na lov, loviti v lovnih dobah, strah pred lažno prijavo ogrožanja varnosti z orožjem pa Policija prej dobro preveri in šele potem ukrepa. Pohvalil je tudi dobro delo lovcev in sodelovanje s Policijo.

Odlikovanje LZS, red za lovske zasluge II. stopnje, je Alojzu Gostenčniku (levi) predal starešina Zvonko Sternad.

le pri razpravi o poročilu disciplinske komisije, vendar smo jo prekinili in jo bomo obravnavali na posebni seji brez prisotnosti gostov.

Borut Mithaus, predstavnik LZM, je predstavil delo na območju lovske zveze, pa tudi delo na Lovski zvezi Slovenije in nanizal nekaj novosti, ki so v pripravi. Poudaril je pomen obveščanja in prisotnost lovcev v raznih medijih, kajti premalo se predstavljamo širši javnosti, ki ni vedno pozitivno naravnana do lovcev.

Predstavniki gostov so drug za drugim pohvalili delo družin

Nato smo potrdili finančni načrt LD Slovenska Bistrica za leto 2013 in tudi načrt dela.

Po sprejetju novega člana v našo LD smo razdelili še priznanja in odlikovanja zaslužnim članom za dolgoletno delo v družini. Skromna darila so dobili tudi jubilarci, ki so lani praznovali petdeset, šestdeset in sedemdeset let življenja.

Na koncu je starešina povabil vse prisotne, naj ob kosilu in pijači še malo posedijo in ob druženju povedo katero lovsko. Tudi pesem se je kmalu zaslišala.

Branko Ačko

Zbor v obnovljeni koči z novim prizidkom

V obnovljeni in s prizidkom povečani lovski koči **LD Remšnik** na Remšniku so se na rednem zboru članov zbrali člani in članica LD Remšnik. Dograditev novih prostorov je bila potrebna, saj se v tej LD število članov vsako leto povečuje. Tudi v letu 2012 so pomladili svoje vrste s sprejemom petih mladih članov, tako da je zdajšnje število članov 69 in ena članica. Z dograditvijo koč so pridobili novih 87 m² uporabnih površin, je povedal **Alojz Unuk**, ki je poskrbel za vso potrebno dokumentacijo za gradnjo, ki so jo člani LD Remšnik opravili sami. Pri gradnji prizidka in obnovi koč so člani opravili mnogo ur neplačanega dela, vsak član družine pa je dal tudi osebni finančni prispevek v ta namen.

Starešina LD Remšnik **Ivan Golob** je na začetku zbora pozdravil zbrane lovce in goste. V svojem poročilu je predstavil uspešno opravljeno načrtovano delo LD v minulem letu. Poleg rednih nalog so tudi lani nadaljevali tradicionalno sodelovanje s KS Remšnik, Občino Radlje ob Dravi in Občino Podvelka, sosednjimi LD, kmeti in lovci iz sosednje Avstrije. Obnova koč je bila uspešna, LD je prispevala tudi 200 evrov za pomoč prizadetim članom LZ Maribor ob poplavih. Starešina je posebej poudaril sodelovanje v evropskem projektu *Evropa za državljan*, ki so ga vodile Občina Radlje ob Dravi, Občina Ribnica na Pohorju in Občina Čazma s Hrvaške. V okviru tega projekta je LD Remšnik organizirala Dan lovcev na Remšniku, ki so se ga udeležili tudi lovci iz Čazme. Goste so seznanili z značilnostmi in delom LD Remšnik ter jim predstavili bogato kulturno in naravno dediščino kraja z njegovo okolico. Golob je svoje že šestnajstletno poročilo starešine zaključil: »Naša glavna naloga skozi vso leto je uresničiti letni načrta lovišča. Prepričan sem, da bomo vse zastavljene naloge uspešno opravili, kar smo dokazali tudi že do zdaj.«

»Slovenski lovci odnose do narave uresničujemo po načelu trajnostne rabe narave in po načelu trajnostnega razvoja našega lovstva. Prepričan sem, da delamo pravilno, da bodo lahko tudi generacije za nami uživale vse čare gojitve in lova, kot jih uživamo mi zdaj.« je v uvodu svojega poročila poudaril dolgoletni gospodar

Foto: J. Marhl

Gradnja lovske koč LD Remšnik na Remšniku

Sprejem lovcev iz Čazme (Hrvaška) na Remšniku

Vincenc Hafner. V njegovem poročilu je bila med drugim zanimiva večletna primerjava odvzema divjadi v LD Remšnik, ki sodi v srednjegorsko območje. Tako je bil v letu 2012 odvzem velike divjadi 147 glav, 128 glav v letu 2011 in 126 glav v letu 2010. Povprečna teža vse uplenjene srnjadi je bila v letu 2012 11,87 kg, leta 2011 11,77 kg in leta 2010 11,64 kg. Najvišje ocenjeno rogovje srnjaka v letu 2012 je bilo ocenjeno s 113,35 točke, v letu 2011 s 105 točkami in v letu 2010 s 90,32 točke. Vsi predstavljeni pokazatelji se povečujejo, kar potrjuje uspešno upravljanje s srnjadjo, ki je temeljna vrsta divjadi v lovišču LD Remšnik. »Delo smo dobro opravili, še zlasti smo uresničili načrt odstrela, tako po številu kakor tudi po posameznih starostnih in spolnih razredih,« je gospodar sklenil poročilo.

Iz preostalih poročil je bilo mogoče razbrati, da se je lani povečalo število lovskih psov v družini, da je strelska ekipa dru-

žine zelo uspešno sodelovala na vseh strelskih tekmovanjih v LGB Radlje ob Dravi, da disciplinska komisija ni imela dela in da je LD Remšnik poslovala v skladu s predpisano zakonodajo.

Po končani vsebinsko bogati razpravi po poročilih, ki je potrdila uspešno delo LD Remšnik v letu 2012, so zbrane pozdravili in

nagovorili predsednik LGB Radlje ob Dravi in član Upravnega odbora LZ Maribor **Borut Mithans**, ki je pohvalil opravljeno delo LD Remšnik in spregovoril o delu LGB Radlje ob Dravi ter o kadrovskih spremembah v LZ Maribor. Predsednik KS Remšnik **Boris Gašper** je izpostavil vzorno sodelovanje lovske družine s KS Remšnik in LD Remšnik postavil za vzor drugim društvom v kraju. Veliko pohvalnih besed je o delu LD povedal tudi **Alan Bukovnik**, župan Občine Radlje ob Dravi, in čestital za opravljeno delo pri dozidavi in obnovi lovske koč. V imenu LD Kapla je udeležence zbora članov pozdravil **Marko Vraber** z željo, da bi bilo tudi v prihodnje tako uspešno sodelovanje med obema družinama.

V nadaljevanju so člani in članica LD Remšnik obravnavali in sprejeli naloge za prihodnje obdobje, sprejeli pa so tudi Poslovnik lovske družine. Sledilo je družabno srečanje.

Mag. Jože Marhl

V LD Radvanje izreden odstrel zajca zunaj lovne dobe

Podjetje VINAG - sadjarstvo in vinogradništvo, d. d., ima v našem v lovišču v Limbušu in Pekrah velike sadovnjake jablan. Sadovnjaki so sicer ograjeni, vendar se vsake toliko časa zgodi, da avto podre ograjo sadovnjaka ali nepridipravi napravijo luknje v žični ograji ali pa vsa vrata niso zaklenjena. To je priložnost za divjad, poljske zajce in srnjad, da neovirano prihaja in odhaja v sadovnjak.

V začetku februarja so predstavniki omenjenega podjetja na Ministrstvo za kmetijstvo in

Foto: R. Mesarec

Med februarjskim pogonom na poljske zajce, ki ga je LD Radvanje organizirala v Vinagovih sadovnjakih v Pekrah na zahtevo in izdano odločbo lovske inšpekcije.

okolje, Inšpektorat RS za kmetijstvo in okolje – lovski inšpektorat Dravograd, poslali dopis, v katerem so prijavili škodo, ki jo je povzročil poljski zajec v sadovnjaku v Pekrah. Sočasno so obvestili našega gospodarja **Štefana Valentiča**, da so opazili veliko objedenost mladih jablan v sadovnjaku v Pekrah, ki jo je povzročil poljski zajec. V nadaljevanju so prosili, naj opravimo izreden odstrel zajcev v omenjenem ograjenem sadovnjaku in preprečimo nadaljnjo škodo.

Lovski inšpektor je 14. 2. 2013 LD Radvanje izdal odločbo, s katero je zahteval, da zunaj lovne dobe in v roku enega meseca (do 15. 3. 2013) odstrelimo deset poljskih zajcev v Vinagovih sadovnjakih v Pekrah.

V februarju in marcu smo organizirali dva skupinska lova in v ograjenem prostoru odstrelili sedem poljskih zajcev. V veliko pomoč pri lovu so nam bili lovski tovariši in prijatelji s svojimi štirinožnimi pomočniki. Našemu pozivu – vabilu so se odzvali lovci iz kar šestih LD: Pobrežje - Miklavž, Ruše, Fram, Cigonca, Žetale in Sl. Bistrica. Pridružil se nam je tudi predsednik LZ Maribor **Marjan Gselman** s svojima dvema štirinožnima pomočnikoma.

Zahvaljujemo se vsem, še posebno gostom, ki so se odzvali našemu vabilu, saj brez številnih šolanih lovskih psov ne bi bilo takega uspeha pri uresničevanju odločbe. V naši LD Radvanje imamo samo dva lovška psa; eden je že starejši, drugi pa mlad, ki ga še šolamo. To priložnost izkoristimo, da že zdaj vabimo naše lovške tovariše pomočnike na naše jesenske love, da bodo lovi še prijetnejši in uspešnejši.

R. M. Đorđ

Lovcem in okolju prijazna zelena bratovščina

59. Občni zbor LD Dobrava

Na 59. Občnem zboru **LD Dobrava** iz Svete Trojice v Slovenskih goricah so sprejeli poročila o delu v minulem letu in letošnji letni lovskoupravljaljski načrt. Posebno skrb so namenili upravljanju z loviščem, v katerem je upravljavsko najpomembnejša vrsta srnjad. Uspelo jim je zaustaviti negativne težnje upadanja pri malopoljskih divjadi, saj se številčnost poljskih zajcev in fazanov počasi povečuje. Obdržali so tudi nekaj redkih jerebičjih kit v dolini Drvanje in Pesnice, zadovoljni so

s številčnostjo divjih rac mlakaric. Številčnost lisic in jazbecov je stabilna in znosna, še vedno pa ugotavljajo veliko številčnost nekaterih ujed in predvsem sivih vran, ki marsikje že povzročajo škodo v kmetijstvu, najbolj pa na balah sena in silosih. Zato so se zavzeli za intenzivnejši odstrel. Rezultati upravljanja s srnjadjo so dobri, načrte odstrela so izpolnili v celoti. Tudi lani so zabeležili veliko povozov srnjadi na cestah in več primerov uničenja zaradi klateških psov. Lani so bili zelo dobri rezultati lovnega turizma. Skupni odvzem srnjadi je lani znašal 133 živali, zabeležili pa so tudi odstrel/odvzem 24 lisic, 12 poljskih zajcev, 15 fazanov, 22 racmlakaric in 63 sivih vran.

Na občnem zboru, ki se ga je udeležil tudi predsednik mariborske območne Lovske zveze **Marjan Gselman**, so govorili o skrbi za okolje in izboljševanju naravnih razmer za malo divjad in posebej poudarili pomen znanja v lovstvu. Ocenili so, da so v LD Dobrava zagotovili popolno preglednost in javnost delovanja vseh organov LD. Pretok infor-

loviščem v skladu z veljavno zakonodajo in koncesijsko pogodbo. Dobro sodelujejo s kmetovalci in drugimi lastniki zemljišč, škode praktično ne beležijo, saj izvajajo preventivne ukrepe. Zato tudi poudarjajo pomen strokovnega znanja, ki ga bodo v prihodnje od vseh članov zahtevali še več. Nenehno se zavzemajo za uveljavljanje visokih načel lovske etike in lovske kulture in udejanjanje načel Etičnega kodeksa slovenskih lovcev.

LD Dobrava dobro sodeluje z občinama Cerkevjak in Sveta Trojica in z mnogimi društvi. Počrteno so z LD Vurmat z Duha na Ostrem Vrhu, s katero razvijajo prijateljske odnose in pripravljajo skupna srečanja in love. V uporabo daje lovski dom Dobravi, ki zato postaja zbirališče članov zelene bratovščine in tudi prijateljev narave. Dejavnosti so na področju strelstva, kjer dosegajo vrhunske rezultate. Na OZ so poudarili, da bodo morali več storiti na področju kinologije. K temu naj bi pripomogel tudi nov Pravilnik o lovski kinologiji, ki so ga sprejeli soglasno. Med letošnjimi pred-

družben izlet. Odločili smo se za ogled lovskega in ribiškega sejma *Die Hohe jagd & Fischerei* v Salzburgu. Na izlet smo povabili tudi naše »boljše polovice«, da se jim oddolžimo za potrpljenje, ki ga imajo z nami lovci. Kljub začetnim pomislekom, kako napolniti avtobus, nam je to naposled le uspelo. Pri tem se moram zahvaliti lovskega tovarišu Savu, ki je poskrbel, da so na preostalih sedežih sedeli člani iz sosednjih lovskih družin. Izletu smo želeli dodati še malo več zanimivosti, zato smo organizacijo prepustili turistični agenciji GEA, ki je za nas organizirala kratek ogled čudovitega mesta Salzburg.

V soboto, 23. 2., nas je ob dogovorjeni uri pričakal avtobus z vodičkom. Malo zaskrbljeni smo se ozirali v nebo, saj vremenske napovedi niso bile obetavne. Namestili smo se v avtobus in krenili na pot. Starešina je najprej pozdravil vse udeležence izleta in nam zaželel čim prijetnejši dan. Vodička Zdenka nam je predstavila načrt izleta in nas nato še kakšno urico prepustila prijetnemu dremukanju. Že kmalu, ko je sonce pokukalo izza jutranjih oblakov, nam je na prijeten način začela predstavljati zanimivosti, ki smo jih videvali ob poti. Mati narava je poskrbela, da nam je odpirala poglede na zasneženo avstrijsko pokrajino, ki se je kmalu kopala v jutranjem soncu. Naše žene so poskrbele še za toplo kavico in domače pecivo.

Salzburg nas je sprejel oblit s soncem, zato smo sklenili, da si bomo najprej ogledali znamenitosti mesta. Peš smo se odpravili po Mozartovem mestu. Ob vseh znamenitostih, ki smo jih videli, smo bili deležni tudi kratkih Zdenkinih opisov in razlag.

Po ogledu mesta smo se že malo nestrpni odpravili na ogled tradicionalnega lovskega in ribiškega sejma. Lovci z ženami smo se takoj razkropili po sejmišču in si z zanimanjem ogledovali razstavljene eksponate. Sejem je resnično nudil dokaj širok pregled najnovejših izdelkov in potrebščin. Lovci smo si z zanimanjem ogledovali predvsem lovsko orožje, strelivo, daljnogled, preže, razstavljene trofeje ... Naše žene pa so se, razumljivo, bolj zadržale pri lovskih oblačilih in bolj modnih predstavitev. Sejem je bil zelo zanimiv in vsakdo si je lahko potešil dušo ob razstavljenih izdelkih.

Po zaprtju sejma smo se polni lepih vtisov odpravili na pot proti domu. Kljub močnemu sneženju je pot do doma minila v varnem

Delovno predsedstvo 59. Občnega zbora v Dobravi (od leve): Ignac Senekovič, Tone Šenart in Franc Lovrenčič

macij je zagotovljen, nova spletna stran pa izjemno lepo in smiselno urejena in jo sproti dopolnjujejo. Tudi za občni zbor so pripravili vse gradivo v pisni obliki, tako da so bili člani zelene bratovščine podrobneje seznanjeni o vseh vidikih dejavnosti LD. Medsebojne odnose so postavili na visoko raven in poudarili, da bodo še bolj utrjevali načelo do članov in okolja prijaznega kolektiva zelene bratovščine. Lani so sprejeli štiri nove člane - pripravnike, ki že obiskujejo tečaj strokovnega usposabljanja pri LZ Maribor. Pri zadetih si bodo, da bi bili kot kolektiv še močnejši in z znanjem kos nalogam pri upravljanju z

nostnimi nalogami bodo dokončali nekatera investicijsko-vzdrževalna dela na lovskem domu in pripravljajo se na praznovanje 60-letnice ustanovitve LD Dobrava. Ob visokem jubileju bodo prihodnje leto izdali fotomonografijo in razvili novi družinski prapor.

M. T.

Družno obiskali lovski in ribiški sejem v Salzburgu

V LD Čepovan smo se dogovorili, da bomo po dolgih letih spet organizirali koristen

in prijetnem vzdušju, saj je bil avtobus poln smeha in dobre volje ob pripovedovanju smešnic, ki jih kar ni in ni hotelo biti konec. Po pozni vrnitvi domov smo se razšli z lepimi spomini in skupno željo, da bomo v bližnji prihodnosti ponovili tako prijetno druženje.

Toni Srebrnič

V LD Gaj je bila ogromna škoda od divjih prašičev

Lovska družina Gaj (nad Mariborom) upravlja z divjadjo v lovišču, ki se razprostira na jugu od reke Drave z delom nižinskega območja proti državni meji s sosednjo Avstrijo; vse do nadmorske višine skoraj 1000 m. Lovišče je bogato z dokaj dobro oz. rodovitno zemljo (njive, nižje ležeči in hribovski travniki, sadovnjaki in pašniki). Precejšen del lovišča prekrivajo listnati

gozdovi, ki so bogat vir hrane z žirom, želodom in kostanjem, pa tudi mešani in iglasti gozdovi, kar vse veliki divjadi, jelenjadi, srnjadi, gamsom, še posebno pa divjim prašičem nudi bogat jedilnik in dobro kritje. V lovišču živi tudi mala divjad: poljski zajec, lisica, jazbec, fazan, kuni, podlasica itn.

Lovsko družino vodi upravni odbor, ki mu predseduje starešina **Anton Golob**. Pod njegovim vodstvom 70 članov uresničuje lovskoupravljavski načrt.

Sestanki UO, občni zbor in druga srečanja, kot sta pogostitev in veselo druženje s kmeti in občani, potekajo v prijetni in vzorno urejeni ter dobro vzdrževani lovski koči, ki je pred dvema letoma dobila novo opečno kritino.

LD Gaj zgledno sodeluje s sosednjimi lovskimi družinami: LD Kamnica, LD Veliki Boč, LD Kungota in LD Ruše ter z LD Studenec - Veliki trn z Dolenjske. Uspešno sodelovanje sega tudi

Foto: M. Gert

Škoda, ki so jo na travnikih povzročili divji prašiči, je bila zelo velika.

prek državnih meja v sosednjo Hrvaško in Avstrijo.

Pravkar končana lovska sezona 2012 je bila precej zahtevna, naporna, a tudi uspešna.

Škoda, ki so jo na kmetijskih

površinah napravili divji prašiči, se je precej povečala, saj so se zelo razmnožili; največ škode so povzročili na obdelovalnih površinah in pridelkih. Njihova prevelika številčnost zmanjšuje življenjski prostor drugim živalskim vrstam. Popisana in ocenjena škoda, ki so jo povzročili, je lani znašala več kot 4.000 evrov. Dodatno je treba k temu v podobnem znesku prišteti še opravljene delovne ure članov. Zaradi dobrega in zglednega sodelovanja s kmeti je LD nastalo škodo uspelo uspešno in zadovoljivo poravnati.

Zaradi tolikšnega obsega povzročene škode od divjih prašičev je UO, skupaj z vsemi člani lovske družine, posebno pozornost namenil načrtovanju in izvajanju jesenskih lovov v letu 2012.

No, tudi boginja Diana in sv. Hubert sta se odločila pomagati, še posebno na tradicionalni praznik, štefanovo, smo zabeležili lovski uspeh. Tisti dan je tudi pri nas poseben dan, namenjen lovu, ki ga spremljata poseben čar in žar za vse lovce.

Na štefanovo se je zbralo veliko domačih lovcev in lovcev gostov. Lovovodja je s svojimi pomočniki z žrebom razporedil stojišča in skrbno usmeril pogon. Uplenili smo kar petnajst divjih prašičev, največ lanščakov in ozimcev. Posebno veseli smo bili zajetnega divjega merjasca in svinje. Po uspešnosti in učinkovitosti bo Štefanov lov 2012, kot kaže, za člane LD Gaj tudi zgodovinski, saj doslej v kroniki ni zabeležen tako številčen plen le v enem pogonu oziroma brakadi.

Lovska družina Gaj je v minuli sezoni uspešno uresničila zadani in sprejeti načrt lova, pri divjih prašičih pa ga je po priporočilih načrtovalcev celo presegla.

Maksimiljan Gert

Kako do kmetijskih subvencij

Veliko lovskih družin ima v lasti ali najemu kmetijske površine, ki jih obdelujejo, niso pa prejemnice kmetijskih subvencij predvsem zato, ker nimajo ustrezno urejenih formalnosti na pristojnem upravnem organu, torej na **upravnih enotah**.

Komisija za organizacijska in pravna vprašanja (KOPV) pri Lovski zvezi Slovenije je zbrala temeljne informacije in jih v strnjeni obliki objavljamo, da bi se zainteresirane LD lahko lotile teh postopkov, na podlagi katerih bi bile v prihodnje upravičene do ustreznih subvencij.

Lovske družine, ki so lastnice oz. posestnice kmetijskih površin in jih obdelujejo, se lahko vpišejo v register kmetijskih gospodarstev (RKG) ter v skladu z veljavnimi predpisi pridobijo številko KMG-MID.

Upravičenec za RKG je na podlagi 4. alineje 3. člena 1. odstavka *Pravilnika o registru kmetijskih gospodarstev* (UL RS, št.1/2010) **tudi »društvo**, kadar opravlja kmetijsko ali kmetijsko in gozdarsko dejavnost v skladu s predpisi, ki urejajo delovanje društev«.

Ob vpisu v RKG na **upravni enoti** dobite številko KMG-MID potem, ko upravna enota na podlagi vaše vloge vpiše podatke o vašem kmetijskem gospodarstvu v register kmetijskih gospodarstev. Postopek je treba začeti vsako leto do marca, do 6. maja 2013 pa je treba oddati izpolnjene vloge za subvencije.

V register kmetijskih gospodarstev se morajo vpisati kmetijska gospodarstva na območju Republike Slovenije, ki med drugim imajo v uporabi najmanj 0,30 ha skupnih kmetijskih površin, ki po evidenci dejanske rabe kmetijskih zemljišč sodijo med kmetijska zemljišča. Najmanjša kmetijska površina gerka je vsaj 0,10 ha in so upravičeni do izplačila subvencij. Informativni letni zneski subvencij za hektar njive je 332 evrov, za primerljive površine travnika, pašnika, krmnih njiv je 108,70 evra/ha ter dodatno še od 50 do 240 evrov/ha primerljive površine za območje omejene rabe (hribovsko in gorsko območje).

Za vpis kmetijskega zemljišča v RKG je pogoj pridobljena pravica do uporabe (lastništvo, zakup, soglasje lastnika ipd.). Zemljišče mora biti tudi ustrezno obdelano (obdelava njiv, košnja ali paša travnikov, vzdrževanje trajnih nasadov ...). Spodnja meja za vpis v RKG zaenkrat ni predpisana. Status kmeta za vpis v RKG ni predpisan.

Vlogo za vpis vložijo nosilec kmetijskega gospodarstva (zakoniti zastopnik društva) na obrazcu iz *priloge 1* k *Pravilniku o registru kmetijskih gospodarstev*. Vlogo je treba oddati pri upravni enoti, v kateri je več kot 50 % zemljišč, ki jih ima LD v uporabi oz., kjer je sedež kmetijskega gospodarstva.

Priloge k vlogi (ki jo dobite na upravni enoti) so dokazila o lastništvu kmetijskih površin. Storitev je prosta takse. Obrazce in navodila najdete tudi na spletni strani Ministrstva za kmetijstvo in okolje.

Na podlagi izpolnjenih pogojev ter vpisu v RKG in pridobitvi ustreznih identifikacijskih številčk je nosilec upravičen do pridobitve različnih subvencij, ki jih vsako leto razpisujejo pristojna ministrstva in tudi lokalne skupnosti. Za pridobitev sredstev iz razpisov se lahko obrnete tudi na različne ponudnike za pripravo ustreznih projektov pri zahtevnejših razpisih.

Za obdobje od leta 2014 do 2020 bo nova delitev plačnih pravic, kar bo podlaga za subvencije v naslednjem obdobju.

Pripravila: Komisija LZS za organizacijsko-pravna vprašanja

Obisk lovca v Vrtcu Pertoča

Smo vzgojno-varstvena enota pri Podružnični osnovni šoli Pertoča. Tako kot vsako leto smo se tudi to zimo z otroki veliko pogovarjali o gozdnih živalih, predvsem, kako skrbimo zanje pozimi. Ker smo zelo radovedni in smo želeli izvedeti še veliko več, smo se odločili, da v vrtec povabimo lovca.

Bil je prelep zimski dan, ko je potrkal na vrata vrtca lovec **Jože Čerpnjak**. Otroci so ga z veseljem

Lovca sta se predstavila v vrtcu ob Hublju

V vrtcu je vedno opaziti veliko zanimanje otrok, kadar se pogovarjamo o gozdu in živalih v njem. Že tematika o gozdnih drevesih vedno naredi iz otrok prave umetnike, ko se začnemo pogovarjati o živalih, pa se otroci sploh vživijo v njihovo očarljivost in naravno lepoto.

Tako je bilo tudi v petek, 16. 11. 2012, ko sta nas v vrtcu ob Hublju (pri otrocih, starih od 3 do 4 leta)

Primož Bone iz LD Hubelj in **Igor Benjamin Purger** iz LD Čaven sta otrokom iz skupin **Medvedkov**, **Čebelic** in **Ribic** povedala veliko zanimivega o lovcih in divjih živalih.

Lovca **Jože** in vzgojiteljica med otroki vrtca vzgojno-varstvene enote pri Podružnični osnovni šoli Pertoča, ki si z zanimanjem ogledujejo preparat jazbeca.

pričakali. Najprej se je predstavil in otrokom povedal, kakšna so lovčeva oblačila in zakaj so navadno zelene barve. Otrokom je predstavil naloge in opremo lovcev (daljnogled, nahrbtnik, piščalke ...), s seboj je prinesel različne vrste rogov, nagačena preparata jazbeca in veverice, ki sta otroke še posebno navdušila. Na fotografijah je nato predstavil še različne druge vrste gozdnih in poljskih živali. Povedal je, katere živijo v gozdu in jih lahko srečamo tudi pri nas, ter kako lovci skrbijo za živali pozimi, da niso lačne. Lovci pozimi v krmišča z nahrbtniki nosijo živalim primerno hrano. Otroke je spodbudil, kako lahko tudi sami poskrbijo za živali, še posebno za ptice. Z velikim zanimanjem so si ogledali tudi revijo Lovec.

Na koncu smo lovcu zapeli nekaj pesmic o gozdnih živalih, ki smo se jih naučili čez leto v vrtcu, in se mu s skromnim darilcem zahvalili za obisk. V obojestranski spomin smo se še skupaj fotografirali.

Nataša Gomboc,
dipl. vzgojiteljica, VVE pri
Podružnični OŠ Pertoča

obiskala prava lovca. Vzela sta si čas in na pravi način otrokemu svetu predstavila lov in delo lovcev v gozdu. To zahtevno nalogo sta več kot uspešno opravila **Primož Bone** iz LD Hubelj in **Igor Benjamin Purger** iz LD Čaven; oba sta tudi člana Komisije za vzgojo in izobraževanje pri ZLD Gorica.

S seboj sta prinesla tudi lovske trofeje in preparate divjadi ter drugih prostoživečih živali, ki živijo ter domujejo v bližnjih gozdovih. Otroci so se vživeli v glasove divjih živali, ki jih je predstavil (oponašal) lovec. Naša gosta sta z veseljem predajala znanje mladim. Potipali in ogledali smo si več kot deset primerkov prepariranih živali. Ni si bilo težko predstavljati narave v naših gozdovih, saj so se prepletali vsi dejavniki v enem prostoru.

Izvedeli smo tudi, da mora biti lovsko orožje v omari zaklenjeno in tudi lovski nož za pasom varno spravljen v nožnici. Palica ter prijateljica v strmem klancu ter lovčev oči vedno v pripravljenosti. Velikokrat uplenijo živali iz narave, če so bolne in onemogle, nekaj pa jih uplenijo zaradi

vzdrževanja prave številčnosti v nekem okolju. Ti gospodje prav gotovo več dajo naravi, kot od nje vzamejo. Otroška preprostost nas je spravljal v smeh z zanimivimi vprašanji in odgovori. Skratka, gospoda v zelenem sta pustila v vrtcu lepo dogodivščino.

Vzgojno osebje v vrtcu se je razveselilo zunanjih sodelavcev in se tople priporoča za obiske tudi vnaprej. Otroci so imeli prijetno popestren dopoldan z veliko novega znanja in informacij. Hvala za pripravljenost in dobro voljo!

Za vzgojno osebje in otroke iz skupin **Medvedkov**, **Čebelic** in **Ribic** –

Lucija Žonta

Skrb za živali pozimi

O tem naslovu kar ne morem mimomimno ponarodelega rekla: »Kar se Janezek nauči, to Janez zna.« Prav iz tega razloga v Slom-

škovem vrtcu Blaže in Nežica skrbimo, da otroci od mladih nog ustvarjajo povezavo z naravo in se zavedajo, da moramo živeti z njo in ne delujemo proti njej.

Tako smo lepega zimskega dne med naše malčke v goste povabili lovca **Vinka Rožanca**. Nanj so bili mali nadebudneži pripravljeni, saj smo se veliko pogovarjali o gozdu in živalih pozimi ter o ljudeh, ki z ljubeznijo opravljajo hvalevredno delo skrbi za divje živali in njihovo življenjsko okolje. A niso nas bile le besede, vse skupaj smo podkrepili s slikanicami, pesmimi in didaktičnimi igrami, kar je otrokom še bolj približalo tematiko.

Ob lovčevem prihodu so bili otroci polni znanja in pripravljeni na nove izkušnje in dogodivščine. Z veseljem so pokazali svoje izdelke, predvsem pa so bili ponosni na risbe divjih živali, ki jih najpogosteje srečamo v slovenskih gozdovih. O vsaki od njih je lovec povedal zanimive zgodbe in otro-

S pridnim poslušanjem so si otroci prislužili sprehod po zimskem gozdu.

ci so dodajali svoje, tako da je v igralnici kar vrvelo od živahne razprave. In koliko novega so se šele naučili! Izvedeli so, da so nekatere živali pozimi dejavne, druge spijo, nekatere celo otrpejo, da ne trošijo preveč energije. Kakšno presenečenje je bilo dejstvo, da medved zime ne prespi, temveč med njo le dremlje in občasno odhlača na sprehod po zasneženi pokrajini. Enako storita tudi vevečica in jazbec, medtem ko se zajec in lisica vso zimo preganjata po snežni odeji za hrano.

S pridnim poslušanjem in sodelovanjem so si otroci prislužili sprehod po zimskem gozdu v bližnji okolici. Koliko radosti je prineslo tekanje po škripajočem snegu, še več pa zabavna igra iskanja lastnih risbic živali, ki so se skrivale na različnih mestih med drevesi in grmovjem. Ko so našli vse, nas je Vinko popeljal h krmiščem in otroke poučil, kdaj je pomembno hranjenje divjadi, ko zemljo prekrije sneg. Veliko živali bi namreč brez pomoči lovcev od lakote bodisi shiralo ali celo poginilo. Tako pa jih v jaslih čaka zrnje, seno kruh, sadje, zelenjava in še druge dobrote, da preživijo zimo. »Kaj pa ptički, pridejo tudi sem jest?« se je zaslislalo iz otroških ust. Lovec je potrdil, da velike ptice, kot so fazani, prav tako obiščejo krmišča, saj zaradi snega in zmrzle zemlje sami ne najdejo dovolj hrane. Kdo pa poskrbi za manjše ptice? »Ati je doma naredil ptičjo hišico.« »Moj tudi!« »In moj.« V kratkem času so otroci ugotovili, da tudi sami pomagajo živalim, da lažje preživijo zimo. In ob tem so se počutili koristne in pomembne.

Sprehod smo končali z ogledom lovske opazovalnice, »preže«, kot ji pravijo lovci. Otroci so vseprek izkazovali svoje znanje in dokazali, da so se veliko na-

učili o delu lovcev in gozdnem okolju.

Hvaležni smo se poslovlili od prijaznega lovca Vinka, ki nam je izročil nenavadno darilo – smrekovo vejico s tremi vrhovi. Takšno si namreč lovci, po tradiciji, najraje zataknejo za klobuk.

Mihela Ekart,
dipl. vzg. predšolskih otrok
Zavod sv. Jerneja –
Vrtec Blaže in Nežica
Slovenska Bistrica

Spoznavali smo gozdne živali

Letos nam je narava poslala veliko snega. Ko smo se pogovarjali o njem, je pogovor nanesel tudi na gozdne živali, zato smo se v **Vrtcu Trbonje** odločili, da jih bolje spoznamo.

Najprej smo si ogledali fotografije živali in se pogovorili o njih. Nato smo spoznali še njihov značilen življenjski prostor.

Otroci so bili nad to temo navdušeni. V vrtec so nosili razne fotografije, rogovje ... Ena deklica je prinesla knjigo Bambi. Ko smo jo prebrali, smo se odločili, da se bomo v naslednjih dneh posvetili smi, srnjaku in mladičem ter jih bolje spoznali. Sami smo si tudi oblikovali srnjačka – Bambija.

Za konec smo v vrtec povabili še lovca, gospoda **Danila Smolarja**. S seboj je prinesel veliko različnih kož divjih živali ter njihove fotografije. Povedal nam je veliko zanimivega o živalih, lovu in lovcih, česar dotlej nismo vedeli.

Tema je bila za otroke in tudi naju, vzgojiteljici, zelo zanimiva in poučna. Skupaj smo sklenili, da se bomo o teh živalih še pogovarjali ter jih spoznavali.

Janja Koren in Jerneja Osojnik

Danilo Smolar med otroki Vrtca Trbonje

Franca Kristanca.

Franci, kot ga kličemo, se je rodil aprila leta 1943 v Smledniku pri Kranju. Ko mu je bilo komaj dve leti, mu je umrla mama. Oče si je poiskal novo ženo, Franci pa je dobil mačeho, ki je bila doma v Lokavcu pri Rimskih Toplicah, kamor se je družina leta 1949 tudi preselila. Po končani osnovni šoli je končal šolanje za lesarskega tehnika in bil do upokojitve zaposlen na različnih delovnih mestih v tovarni Tim - Laško.

Kot velikemu ljubitelju narave in živali je v njem dolgo tlela želja, da bi postal lovec. Leta 1980 se je uspel pridružiti članom LD Jurklošter, leta 1981, naslednje leto, je opravil lovski izpit in člani LD Jurklošter smo mu že leta 1982 zaupali funkcijo blagajnika, ki jo je vestno opravljal kar deset let (od l. 1982 do 1992). Od leta 1994 do 1998 je bil gospodar lovskega doma in v tem času je opravil veliko dela, saj vemo, da marsikaj ne bi bilo

Kam le čas beži je pesem, ki jo velikokrat slišimo zapeti na raznih praznovanjih in ki smo jo zapele tudi lovci ob praznovanju 70-letnega jubileja našega člana

opravljeno tako kakovostno, če dela ne bi opravil prav on. Od leta 1998 do leta 2002 je bil tudi član Izpitne komisije Savinjsko-Kozjanske ZLD. Od leta 2008 do leta 2012 je bil ponovno član UO LD kot predsednik Gojivne komisije. Franci se je tudi lovsko izobraževal, saj je že leta 1983 opravil izpit za lovskega čuvaja in preglednika uplenjene divjadi, leta 1990 pa je uspešno končal šolanje za lovskega mojstra. Franci je bil dolga leta zaželen mentor mladim lovcom, saj jih je znal pravilno uvajati v skrivnosti narave in lova in mnogi smo mu za nesebično razdajanje še vedno hvaležni, za lov pa je navdušil tudi svojega sina Robija. Vseskozi, dokler mu je zdravje dopuščalo, je bil tudi vodnik lovskega psa. Za svoj trud v lovstvu je bil nagrajen s priznanjem Savinjsko-Kozjanske ZLD - Celje, LZS pa ga je odlikovala z znakom za lovske zasluge in redom III. stopnje.

Čeprav se Franci zaradi težav z zdravjem zadnje čase težje udeležuje lovov, kljub vsemu najde čas in se nam pridruži na lovskih posvetih, kjer je kot premišljen in izkušen lovec in človek vedno dobrodošel.

Franci, vsi lovci LD Jurklošter ti želimo še veliko zdravja, lovskega blaga in življenjske sreče!

LD Jurklošter – A. V.

V TEM MESECU PRAZNUJEJO* SVOJ ŽIVLJENJSKI JUBILEJ

90-letnico

Anton Jureš, LD Hum, Celje
Miroslav Rijavec, LD Čaven

85-letnico

Marko Harb, LD Kungota
Peter Kobler, LD Mokrc
Stane Markič, LD Škofljica
Rudolf Slavič, LD Videm ob Ščavnici
Ivan Škalič, LD Velika Polana
Viktor Šuligoj, LD Destnik

80-letnico

Josip Adam, LD Rače
Filip Bilobrck, LD Raka
Albin Boškin, LD Istra, Gračišče
Janez Brezovar, LD Pugled
Vincenc Cverle, LD Šentjur
Stanislav Erman, LD Jelovica, Ribno
Dezider Gergar, LD Dobropolje
Vladislav Groboljšek, LD Polšnik
Milan Hlupič, LD Jože Lacko, Ptuj
Jože Kropec, LD Rogaška Slatina
Srečko Laščak, LD Anhovo
Alojzij Maček, LD Šentjošt
Radoslav Podlesnik, LD Boč na Kozjaku
Branko Razboršek, LD Rogatec
Janez Rihar, LD Dobrova
Alojz Selak, LD Otočec
Francišek Štepec, LD Ivančna Gorica
Alojz Štrifot, LD Stahovica
Ferdinand Troha, LD Predgrad

75-letnico

Radenko Aščerič, LD Zabnik, Obrov
Vekoslav Vinko Čarman, LD Loka
Radomir Djukič, LD Velika Polana
Franc Golija, LD Sorica
Alojz Grebenšek, LD Velenje
Jožef Kopal, LD Col
Milan Kompolšek, LD Dobmič
Pavel Koradin, LD Nanos
Rudolf Kostevc, LD Kozje

Fran Lončner, LD Podbrdo
Alojz Mogu, LD Braslovče
Anton Peršin, LD Rakitna
Ivan Podviz, LD Medvode
Peter Simraj, LD Dobrova
Franc Stepančič, LD Fajti Hrib, Renče
Marij Tavčar, LD Kras, Dutovlje
Sergij Trebec, LD Videž, Kozina
Milan Vogrinc, LD Jože Lacko, Ptuj
Fran Weindorfer, LD Rankovci

70-letnico

Jožef Batistič, LD Gorica
Janez Bogataj, LD Poljane
Anton Bojc, LD Dolenja vas
Esperij Bordon, LD Marežice
Viktor Čeč, LD Velike Lašče
Erik Anton Černjak, LD Podgorje
Ferdinand Frelih, LD Sorica
Marijan Habič, LD Begunje
Jožef Jurše, LD Puščava
Ivan Kadliček, LD Smrekovec, Šoštanj
Srečko Korenjak, LD Anhovo
Anton Kržanič, LD Cigonca
Fran Lepej, LD Cigonca
Gvido Mahnič, LD Šmarje
Marko Marolt, LD Mozirje
Anton Mirnik, LD Grmada, Celje
Bruno Rajšel, LD Banja Loka, Kostel
Filip Rebernik, LD Strojna, Ravne na Koroškem
Anton Selinšek, LD Polskava
Anton Serec, LD Murska Sobota
Stanko Slapšak ml., LD Šentjanž
Igor Štupica, LD Brezovica
Karel Škoflek, LD Vojnik
Anton Špičlin, LD Pernica
Vincenc Šramel, LD Šmarje pri Jelšah
Miroslav Weingerl, LD Gaj nad Mariborom
Alojz Zorman, LD Golavabuka
Ivan Znidar, LD Gradišče
Stanislav Žumer, LD Taborska jama

Vsem jubilarantom iskrene čestitke!

* Po podatkih iz LISJAK-a.

Foto: G. Bolčina

S sodelovanjem med ameriški in slovenski strokovnjaki za boljše reševanje konfliktov z medvedi

Konec marca je v Sloveniji gostoval eden vodilnih strokovnjakov za reševanje konfliktov med ljudmi in medvedi dr. **Seth M. Wilson** iz ZDA in s slovenskimi strokovnjaki ter zainteresirano javnostjo delil svoje izkušnje.

V okviru slovensko-ameriškega projekta, namenjenega izmenjavi izkušenj pri reševanju konfliktov med ljudmi in velikimi zvermi (medvedi), je konec marca na povabilo Univerze v Ljubljani, Biotehniške fakultete – Oddelka za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire – ter Zavoda za gozdove Slovenije pri nas gostoval dr. **Seth M. Wilson** iz ZDA, ki sicer deluje v okviru nevladne organizacije *People and Carnivores* (Ljudje in zveri) in Univerze Yale. Dr. Wilson je eden vodilnih svetovnih strokovnjakov za konflikte med rjavimi medvedi in ljudmi. Med drugim je v ameriški zvezni državi Montana vodil enega najodmevnejših projektov izboljšanja sobivanja lokalnega prebivalstva in medvedov. Dr. Wilson je poleg srečanja z gostitelji in ogledov terenskih razmer v Sloveniji predstavil svoje izkušnje in razmišljanja tudi na odprtem predavanju, ki ga je imel 27. marca na Biotehniški fakulteti, Oddelku za gozdarstvo, ki se ga je udeležilo več kot 80 slušateljev, med katerimi so bili tudi člani nekaterih lovskih druženj.

Dr. Seth Wilson

lokalnim prebivalstvom za kar 96 % (torej za 25-krat!). Število konfliktov se še vedno zmanjšuje, čeprav se tamkajšnje število medvedov veča s 3 % letno stopnjo, odstrela kot redno sredstvo za

uravnavanje populacije pa tam ne izvajajo.

Dr. Wilson je skupaj s slovenskimi strokovnjaki obiskal mesta s ponavljajočimi konflikti z medvedi v Sloveniji in se pogovarjal o morebitnih rešitvah. V Sloveniji je že vzpostavljen kurativen način reševanja konfliktov (npr. uspešno delovanje intervencijske skupine), s prenosom znanja in pozitivnih izkušenj pa upamo, da bomo v prihodnje tudi pri nas začeli z izvajanjem učinkovitejših preventivnih ukrepov za preprečevanje konfliktov z medvedi. Glede na rezultate slovenske telemetrične raziskave (dostopna je na spletni strani www.medvedi.si) so namreč vzroki za konflikte z medvedi pri nas precej podobni kot v Montani. Tudi dr. Wilson je med terenskimi ogledi opazil in dejal, da je precej podobnosti med trenutnimi razmerami v Sloveniji in velikimi težavami, ki so jih nekoč imeli med ljudmi in medvedi v Montani. Zato meni, da ima Slovenija še veliko možnosti za izboljšanje sobivanja med medvedi in lokalnim prebivalstvom. Dandanes namreč poznamo zelo učinkovite inovativne rešitve za preprečevanje konfliktov z medvedi, vendar je treba več pozornost preusmeriti na dejanja ljudi. Tak pristop je precej učinkovitejši od zgolj reševanja težav z intervencijskim odstrelom potem, ko je težava že nastala. Ključno pa je, da se v ukrepe aktivno vključi lokalno prebivalstvo in da se vzpostavi partnerstvo ter zaupanje med ljudmi in državnimi institucijami tako, da se npr. ljudje sami začnejo zavedati pomena preprečevanja dostopa medvedom do človeških prehranskih virov (npr. smeti, klavniških odpadkov, kompostnikov) v bližini naselij ter si delijo odgovornost pri reševanju težav. V Montani jim je to

Dr. Wilson med predavanjem na Biotehniški fakulteti

V Montani se je v devetdesetih letih 20. stoletja število konfliktov med medvedi (gre za grizlija – severnoameriško podvrsto rjavega medveda) in lokalnimi prebivalci zelo večalo ter se odražalo predvsem v: škodi na domačih živalih, čebelnjakih in sadovnjakih, pogostem zahajanju medvedov v vasi in tudi v napadih na ljudi. Ker samo odstrel ni bil dovolj učinkovit ukrep za preprečevanje konfliktov, se je dr. Wilson s sodelavci odločil poskusiti tudi z drugačnimi, sodobnejšimi metodami. S pomočjo inovativnih preventivnih pristopov in vključevanja javnosti v reševanje konfliktov so že v treh letih uspeli zmanjšati konflikte med medvedi in tamkajšnjim

Vse foto: M. Kofel

Obiskali smo tudi več konfliktnih lokacij na terenu, npr. mesta, kjer smeti vsako leto privablja medvede v bližino naselij.

zelo dobro uspelo in rezultati so odlični. Kot glavne ukrepe je ameriški strokovnjak priporočal, cit.: »Izboljšanje ravnanja z odpadki v okolici vasi ter pravilno uporabo električnih ograj za zaščito čebelnjakov, drobnice, sadovnjakov in drugega premoženja. Res sem presenečen, da v Sloveniji nimate niti enega »medvedovarnega« smetnjaka. Menim, da bi bilo uvajanje takšnih smetnjakov na najbolj problematične lokacije dober začetek reševanja težav z medvedi, na katerem bi gradili naprej in dodajali ostale ukrepe, ki so se drugje po svetu izkazali za učinkovite.«

Miha Krofel, Rok Černe, Klemen Jerina, Marko Jonozovič

Bohinjski medved, končno ujet - s kamero

Ze šesto pomlad zapored, konec marca, v našem lovišču opazimo stopinje in druge sledi medveda. Ko sneg kopni, ga je redno slediti pod Soriško planino, natančneje na Strmah nad Nemškim Rovtom v Bohinju (1.000 m). Pot ga vedno prinese tudi mimo lovskega bivaka **Jožeta Hodnika** in le stopinje na redkih krpah snega izdajajo, katere vrste gost je. Letos, ko je zima vztrajala kar dokaj dolgo, je bilo medvedove stopinje opaziti še prej. »Zimskega spanja je konec, tako kaže, kajti znani kosmatinec se je v zadnjih dneh zopet sprehodil južno na pobočju Črne gore, vzhodno ob predelu Pod luknjo, preko Ravenskih rovtov na Strme, južno nad Nemškim Rovtom in zahodno ob Jelovici,« je 18. 3. 2013 na spletni strani (www.gore-ljudje.net). napisal **Janez Pikon**. Janez je aktiven pohodnik in o pojavih v našem lovišču seznanja svojega prijatelja in lovskega čuvaja J. Hodnika. Že 20. marca 2008 je Pikon na omenjeni spletni strani napisal: »Jože je odšel nazaj v dolino, da preveri vse potrebno o medvedu, sam se odpravim na začetek poti na Vresjah in nadaljujem po medvedovih stopinjah dokler so še vidne, kajti snega ni več veliko, tudi tu so le še snežne zaplate. Sledi se nadaljujejo nad Gatejevimi v Javhov rovt. Tu je med iskanjem hrane prevrnil sod in se spustil nižje do spodnjega senika proti Sodjovemu rovtu, kjer je napravil kar nekaj škode.« Ko so bila semena za zimsko krmljenje ptic in loj še pod streho lovskega bivaka, je medved svoje

Kamera je takole ujela bohinjskega medveda.

sledi puščal tudi na ograji. Vidne značilne praske krempljev, ko se je stegoval proti viseči kepi loja, in z verande potegnjena škatla s semeni so takrat pričali o moči in lakoti tega kosmatinca.

Pod smreko obešena krmilnica za ptice in kepa loja nekaj metrov od bivaka sta bila tudi letos dobra "vaba" zanj. Z očetom sva nastavila kamero za divjad Primos BlackOut. Ker je neslišna, z ne-

vidno bliskavico in neopazna, je popolnoma nemoteča za divjad. Menda so prav medvedje še najbolj občutljivi za zvok "škljoc", zato kamero lahko tudi uničijo. Najino lovsko kamero sva za začetek usmerila proti smreki, obdani z visokim snegom, potem pa naj bo, kar bo ... Najbrž je 125 cm snega botrovalo dejstvu, da je medved res prišel že po dveh dneh. Najprej ga je 30. 3. okrog

22.30 kamera ujela s kepo loja v gobcu, nato se je, kot vsakič, sprehodil mimo spodnje krmilnice ter se vrnil četrč čez drugo uro zjutraj, ko je bil »ujet« drugič. Objavljene fotografije bohinjskega medveda na spletni strani so privabile veliko pozornost. Jožeta Hodnika je po telefonu poklical novinar Slovenskih novic, ki so 5. 4. 2013 o tem objavile celostranski prispevek. Da mu ptičja semena teknejo, je medved dokazal tudi 4. 4., ko je okrog 22.30 spet prišel na posladek. Po stopinjah in velikosti na fotografijah sodeč je to odrasel, okrog 150 kg težak medved, ki se izogiba ljudem.

Leta 1964 je **Anton Zupan** uplenil prvega medveda v Bohinju, ki je zaradi pomanjkanja naravnih virov hrane v tamkajšnjem okolju na Voglu napadal živino in je bila zato nanj razpisana nagrada. Leta 1982 je **Zvone Novoselec** uplenil še enega, po sedmih letih, oktobra 1989 pa je Jože Hodnik uplenil še zadnjega. Vsi omenjeni lovci so bili iz vrst **LD Bohinjska Bistrica**.

Gregor Hodnik

»Pino ptič«

Pino ptič je poleti padel iz gnezda na borovcu. Padel je tudi njegov brat, ki ni preživel. Ker so ga otroci videli skakljati sredi ceste, so ga pobrali in ogradili s kamni. Hoteli so ga zaščititi. Komaj je hodil, kaj šele letel. Tudi jesti še ni znal sam.

Ravno takrat je Damjana prišla tja nahraniti mačke. Zasmilil se ji je, zato ga je odnesla domov, kjer je ostal dva meseca. Če ga ne bi vzela s seboj, bi morda končal v gobcu kakšne mačke, ker je bil popolnoma neboljlen. Biti bi moral še v gnezdu s starši. Ker je bil še tako majhen, Damjana in njeni družinski člani niso vedeli, katere vrste ptič je. Mislili so, da je sinica, toda ona ni črna bela. Pogledali so na internet in ugotovili, da je to sraka. Poimenovali so ga pino ptič.

Prvi mesec je preživel v sobi, drugi pa je že skakljal po stanovanju. Sobo so uredili posebej zanj. Iz stoječega ventilatorja so napravili nekakšno drevo, da je bilo čim bolj podobno kot v naravi. Dokler je bil majhen, je bil zelo rad doma, vendar je bil siten, če je moral biti sam. Bil je namreč zelo družaben in izredno radoveden. Hčerka Damjana in Evi je iz puščice jemal flomastre in z njimi odletel na omaro. Ker ji je iz ust vzel žvečilni gumi, se

je Damjana zbala, da se mu ne bi zalepil v kljunu, zato mu ga je hitro vzela ven. Evinemu očetu je jemal neprižgane cigarete in z njimi prav tako odletel na omaro. Tudi z ulice je pobiral cigaretno ogorke in jih odnašal v žleb. Pri tem je gledal levo in desno, da ga ne bi kdo videl. Toda ljudje so to opazili in se med seboj šalili, da bi mu morala komunala za to plačati.

Tudi računalnik je znal prižgati, saj je pogosto videval, kje so ga prižigali domači. V režo pri oknu je skrival mletno meso, ki je bilo zanj najljubša hrana. Rad je imel tudi lubenice in breskve. Bil je požrešen, vsakih dvajset minut je hotel jesti. Ko je zjutraj videl Damjano vstati, je takoj začel odpirati kljun. Vendar je bil popoldne še bolj lačen kot dopoldne. Rad je

namreč ni imel občutka za nevarnost. Ko je poletel z balkona, se je vedno vrnil nazaj. Toda enkrat ga štiri dni ni bilo domov. Začel se je družiti z drugimi srakami, ki pa so ga na začetku sovražno odganjale. Damjana ga je iskala in ga naposled našla na hribu. Ko ga je zagledala, je na ves glas zaklicala: »Pino ptič!« Priletel je na njeno ramo in ji veselo jedel z roke. Bil je lačen. Takrat je mimo prišel pes; ptič se ga je ustrašil in odletel stran. Damjana je videla, da leti proti srakam, kajti vedno raje je ostajal z njimi. Niso ga več odganjale, vzele so ga za svojega. Neka gospa ji je na hribu povedala, da ga večkrat vidi pri kmetu na bližnji njivi. Morda je mislil, da smo vsi ljudje enaki, zato je tudi kmetu priletel na ramo in mu prav tako jedel z roke. Ker je bil kmet

rada, kot bi bil njen otrok. Morda je tudi on vsaj nekaj časa menil, da je ona njegova mama. Rada bi se tudi prepričala, da njeno dobronamerno ukvarjanje z njim ni bilo zaman. Ko ga je učila letati, ga je namreč vedno zaščitila tudi pred poletno vročino in močnim soncem. Če ga ne bi tako čuvala, verjetno sploh ne bi preživel.

Pino ptiča sem tudi jaz videvala vsako jutro, ko sem prišla nahraniti tri mačke. Tudi meni je priletel na ramo in mi jedel iz roke. Takoj sem vedela, da je udomačena ptica. Potem pa je izginil – njegova usoda je še vedno neznana. Pa vendar se mi je neko jutro zazdelo, da sem ga videla v letu s še eno srako. Videti je bil še bolj srečen ...

Po nakodranem repnem perju sem ga spoznala.

Katja Svetina

Foto: M. Vogrin

Srača – Pica pica

poslušal glasbo, včasih so mu bili predvsem latino ritmi, ob katerih je začel skakljati, kot bi plesal. Ena izmed latino pesmi je postala celo njegova himna.

Damjana ga je v kletki odnesla na njivo, kjer ga je učila leteti. Poletel je in se vrnil v kletko, ki jo je dobila od sosede in je bila ovalne oblike. V njej je prenočeval na balkonu. Ko se je zdanilo, mu jo je odprla. Ko je rastele, mu je kletka zaradi dolgega repa postala preozka, zato se mu je perje na repku nekoliko nakodralo. Potem ni več spal v njej, ampak kar v sobi. Mačka je pred sobo prežala nanj. Toda Damjana je vedno zelo pazila, da nista prišla v stik. Zaradi poletne vročine je v stanovanju vključila klimatsko napravo in odprla vsa vrata, da se je povsod ohladilo. Takrat je nanju še posebno pazila.

Nekega dne je pino ptič z balkona odletel na igrišče in okrog njega so se zbrale kar tri mačke. Ko je Eva to videla, ga je šla takoj iskati, da mu ne bi česa storile. Nikoli

kadilec, mu je hotel ponagajati in mu vzel tudi cigaretno ogorke iz pepelnika. V sosednji ulici je stanovalcem večkrat priletel na balkone in vrtičke. Nabiral je kamenčke in jih zlagal v kroge. Ljudje so se nanj različno odzivali. Vedno pa je iskal človekovo družbo. Srečal je grlico, s katero se je začel pogosto družiti in postala sta prijatelja. Verjetno je ugotovil, da je tudi ona ptič. Večkrat je odletel na streho k drugim srakam. Od njih se je naučil novega, za srake značilnega vedenja. Morda je bil na začetku zmeden: ni natančno vedel, ali spada k ljudem ali srakam. Toda z lahkoto je prevzel njihove navade. Ko pride mrak, gredo spat. Prej se zbirajo in lovijo med seboj. Rade se zadržujejo blizu naselij. Hrano si iščejo pri tleh, na njivah. Samci naredijo gnezda na borovcih.

Damjana ga še vedno vsak dan išče, razen če dežuje. Rada bi ga videla vsaj za trenutek, da bi vedela, da je živ in zdrav, da ni lačen in da je srečen. Še vedno ga ima zelo

Stričev srnjak

Novembrska noč v daljni tuji deželi me je spominjala na tople poletne noči doma, v Sloveniji. Skoraj en mesec je že minil, kar smo pripadniki Slovenske vojske ISAF 18 prispeli v Afganistan, da bi opravili naloge šestmesečnega poslanstva v provinci Farah. Slovenski vojak v Afganistanu, po duši lovec ...

Moje misli so se vrnile v otroštvo, ko sem kot petletni fantič prvič odšel v gozd. Prestrašen od mogočnih dreves in tišine okoli sebe sem stopal skozi gozdno podrast, po neznanem. Kljub strahu sem podzavestno čutil lepoto skrivnostnega gozda. Pozneje sem strah pred gozdom premagal, tja sem začel zahajati čedalje pogosteje in za dalj časa. Imel sem res lepo otroštvo, skromno in večino časa preživeto v gozdu na Kapli. Po

tistem času in po tisti krajih še zmeraj hrepenim. Tam je zelena barva na vsakem koraku, življenje na vsakem milimetru, pozitivna energija v vsakem atomu zraka. Misel, da se bom vrnil domov šele takrat, ko bo narava ponovno zaživela z glasovi pojočih ptic, me je begala. Pomirjati so me začeli šele spomini na moje lovške poti ...

Začelo se je kot pri vsakem zelenecu v zelenih vrstah zelene bratovščine. Želja in pričakovanje uplenitve telesno slabotnega enoletnega srnjaka - gumbarja. Ta strast pri večini lovcev začne z leti bledeti, pri pravem lovcu pa ugasne šele takrat, ko njegov lovski duh preide v večna lovišča.

Pri lovu na mojega prvega gumbarja me je spremljal **Maks Rihter ml.** Ni ga več med nami ... Tudi spomin na drugo uplenitev srnjaka lanščaka, v času ugašajočega dne, je še svež. Na tistem lovu sem bil z mentorjem **Marjanom**. Tretjega, šibkega šilarčka pa sem uplenil sam. Bilo je popolnoma drugače, pogrešal sem nekoga ob sebi, da bi mi pritrnil, da je srnjak pravšnji. Dolgo sem odlašal in se v sebi boril in spraševal. Vedel sem, da telesno ne sme biti premočan in v šilih ne previsok. Naposled, ko je že skoraj izginil v zavetju gozda, sem se odločil. V hipu je padel, se pobral in izginil. Spreletel me je občutek, da sem ga obstrelil, in v strahu sem odšel na nastrele, kjer pa me je pomiril močan sled krvi. Kmalu sem bil ob njem. Dal sem mu zadnji grižljaj, odlomljeno smrekovo vejico ter ga pogledal v ugašajoče oči. Ko sem si drugo vejico zataknil za klobuk, me je spreletel tisti znani grenak občutek ...

Pa spomini na obiske pri očetovem stricu **Francu Rihterju**, ki je bil takrat še zaposlen kot

Marko Rihter ob srnjaku, katerega odstrel mu je odstopil stric.

lovski čuvaj na Pohorju! Sicer ga velikokrat ni bilo doma, zaradi narave njegovega dela, ampak jaz sem na njegovem domu smel kljub temu gledati fotografije z njegovih lovskih poti po Pohorju in iz revij Lovca brati lovska doživetja slovenskih lovcev. Kadar je bil stric doma, sem z napol odprtimi usti prisluhnil njegovemu pripovedovanju o Pohorju, Kapli, kjer je preživel svojo mladost. Tudi o lovih mojega pokojnega deda **Petra**, ki ga nisem poznal, mi je veliko pripovedoval. Takrat še nisem vedel, kakšne vrste lovec je stric. V sebi sem skrival željo, da bi nekoč tudi sam postal lovec in bi skupaj odšla na lov. In res sem pozneje to postal.

Novica, da mi bo stric v njihovi lovski družini (LD Mislinja) odstopil uplenitev večletnega srnjaka, me je silno razveselila. Bilo je konec maja, ko sva prvič odšla na lov. Spremljal me je moj oče, ki pa ni lovec. Odpravili smo se na Pohorje, v mislinjsko lovišče. Doživeli smo prebujajoče se kmetije, ki dajejo tamkajšnji pokrajini poseben pečat. Tisto jutro je srnjad slabo izstopala, večinoma srne in nekaj naslednjih lovih sva bila s stricem sama, čakala sva na prežah. Diana se me še ni usmilila. Potem se nama je pridružil tudi moj prijatelj **Gregor**, zdajšnji član LD Radlje. Odšli smo na zaprto prežo, pod katero naj bi na travnik izstopal starejši srnjak. Nekaj časa smo že sedeli, ko se je pod nami prikazal lanščak z gumbki na glavi. Pa če bi uplenil namesto srnjaka šestera-ka? Stric mi je rekel: »Mi čakamo in lovimo starejšega srnjaka, ne enoletnika!« Gumbarček je odšel, že v temi večera smo se od preže poslovili tudi mi. Naslednje jutro smo se namenili na Graško goro in pri kmetiji Kum opazili primerne- ga srnjaka. Poizkusil sem se mu približati, vendar me je izdal veter in tako je srnjak odskočil. 'Prav tega bom poskusil upleniti,' sem sklenil. Teden je bil hitro naokoli, ko sva se s prijateljem napotila iz Radelj proti Mislinji. Bil je osmi julij in pri srnjakih so se že kazali prvi znaki prihajajočega prska. Ves dopoldan je deževalo, popoldan pa se je le prikazalo sonce. Ognjena kroglja je bila tik nad Graško goro. Pravi čas za lov! Sedeli smo na travniku, nekoliko v hribu, za grmom, in čakali. Iz gozda sta kmalu pritekla dva srnjaka in se začela približevati drug drugemu. Bila sta mlad enoletni šilar in moj izbrani srnjak! Iz gozda je pritekla še en starejši srnjak. Takrat je enoletnik odskočil, preostala dva sta se ustavila

in si začela groziti. Stric, ki je sedel na sredini, ni videl celotnega dogajanja pod nami. Izbrani srnjak je kopal (označeval teritorij) s sprednjo nogo in pogledal proti nam. Stric je tiho rekel: »Streljaj!« Srnjak je obležal v ognju. Ker je drugi, ki ga stric ni videl, zbežal, je mislil, da sem srnjaka zgrešil. Žalostno je rekel: »Popolnoma fali!« Odpravili smo se proti nastrelu. Stric se je čudil, da sem kljub zgrešenemu strelu tako miren. Jaz sem vedel resnico.

Ob pogledu na ležečega srnjaka je sledilo najprej stričevo presenečenje, nato pa veselje. To je bil res pravi doživet lov, ki ga je prepoji- lo iskreno stričevo veselje.

Marko Rihter - Zeleni

Novo o lovski preteklosti pod Jelovico

Lovska družina Kropa je leta 2011 ob svoji 65-letnici izdala knjigo *O loviščih, lovu in lovcih pod Jelovico* avtorja **Roka Gašperšiča**. Predstavitev knjige je bila 9. decembra 2011. Ob tej priložnosti mi je izročil znanec, lovec iz sosednje lovske družine v Lipniški dolini, hranilno knjižico iz leta 1913 (knjigo si lahko vsak prebere na spletu pod naslovom: http://lit.ijs.si/rok_lov2.pdf).

Seveda sem obžaloval, da omejenega dokumenta nisem imel že takrat, ko sem po arhivih iskal dokumente o naši lovski preteklosti in bi tako obogatil vedenje o lovu in lovcih pod Jelovico.

Hranilna knjižica Kmečke posojilnice in hranilnice Podnart - Ljubno, št. 131, se glasi na **Društvo lovcev Kamna Gorica**, blagajnik Iv. Žagar, odprta pa je bila 5. oktobra 1913, ko je blagajnik položil 92,29 krome in decembra še 79 kron. Dva pologa sta bila še v letu 1914, v tistem letu pa so bili tudi dvigi. Skupaj je bilo vplačano 231,20 krome, decembra 1915 je sledil dvig 100 kron in na knjižici je ostalo saldo 5,76 krome.

Brez te knjižice dandanes ne bi vedeli, da je pri nas v tistih letih pod Jelovico obstajalo in delovalo **Društvo lovcev**, saj takega podatka nisem zasledil v nobenem od številnih dokumentov, ki sem jih pregledoval v Arhivu RS ali Zgodovinskem arhivu Ljubljana, enota za Gorenjsko v Kranju.

Kdo so bili člani Društva lovcev in koliko časa je to društvo delovalo, ni znano. Med reko Savo in

Franc Resman in Janez Bohinjc, člana Društva lovcev 1913.

Jelovico so bila tedaj tri občinska lovišča: lovišče Ovsiša z 1853 ha, lovišče Kropa s 476 ha in lovišče Kamna Gorica s 511 ha. Na dražbah so lovišča oddajali v zakup za dobo najmanj šest let. Zakupniki lovišč so bili premožnejši posamezniki iz domačih krajev, ki so nato omogočali lov tudi drugim. To so bili praviloma večji kmetje ali obrtniki. O tem je obširno napisano v uvodu navedene knjige. Zakon je dovoljeval, da je na dražbah lahko sodelovala tudi skupina lovcev. Ob sklenitvi zakupne pogodbe je zakupnik moral v varščino za plačilo najemnine položiti na bančni račun znesek enoletne najemnine. Obstaja možnost, da sta bila za odprtje hranilne knjižice in polog na knjižico zahtevana varščina iz pogodbe o zakupu lovišča. Leta 1918 je Občina Kropa sprejela za dražbo lovišča izključno ceno 485 kron. Ob sprejetju tega sklepa so bile krone še veljavno plačilno sredstvo avstro-ogrske monarhije; še isto leto, po njenem razpadu, pa je postal plačilno sredstvo dinar.

Kdo so bili lovci in zakupniki in kako so potekali družabni lovi v prvih desetletjih 20. stoletja, spoznamo tudi iz besedil, ki so jih lovci, doma izpod Jelovice, objavljali v Lovcu. Oni so tudi povzeti v moji knjigi *O loviščih, lovu in lovcih pod Jelovico* in jo priporočam v branje. Legendarni lovec **Lenart Zupan - Podjelovčan** (1888–1983), avtor številnih prispevkov v Lovcu in tudi dnevnem časopisu, je poleti 1976 v rubriki Nedeljskega dnevnika *Prigode zelene bratovščine* objavil prispevek pod naslovom *Prva trofeja heroja Staneta*. V odlično napisanem prispevku Zupan opisuje lov na gamsa v Kroparski gori, na katerega je leta 1913 spremljal dobavškega učitelja Staneta Žagarja, pozne-

je narodnega heroja, mladega in nadobudnega lovca, ki pa še ni imel nobenih lovskih izkušenj. Seznanil ga je tudi z loviščem, stezami, mejami lovišča ipd. Mladi učitelj si je zaželel upleniti gamsa, vendar se je Zupan v nečem zmotil (kar ni čudno, saj je o dogodku pisal v starosti 88 let in 63 let po dogodku).

Na lov ni spremljal Staneta Žagarja, temveč **Ivana Žagarja**, saj je Stane Žagar prišel na Srednjo Dobravo za učitelja šole leta 1922 in je tam ostal do druge svetovne vojne. Leta 1912 je namreč prišel za učitelja in upravitelja v Kamno Gorico Ivan Žagar; to je bil tisti Ivan Žagar, ki je bil blagajnik Društva lovcev Kamna Gorica. Torej, Zupan je spremljal na lov na gamsa kamnogoriškega učitelja Ivana Žagarja (1885–1945). Ivan je bil učitelj in upravitelj šole v Kamni Gorici do leta 1945, s prekinitvami med vojno. Mogoče je na katerem drugem lovu v loviščih kdaj sodeloval tudi Stane Žagar in se je zato Zupanu morda to ime vtisnilo v spomin (?).

Zupanov prispevek mi je tako pomagal do razjasnitve, kdo je vpisan v hranilni knjižici kot blagajnik Iv. Žagar. V prispevku Zupan tudi piše: »Malo pred prvo svetovno vojno je lovišče v merilu občinske meje trga Kropa imela v zakupu skupina lovcev, predvsem z Dobrave. Najbolj so mi v spominu ostali Bodlaj iz Dobrave (**Franc Resman** – op. avt.), Tomaževac iz Mišač (**Janez Bohinc**, op. avt.), to sta bila najbolj agilna in večja lovca, sicer večja kmeta; omenim naj še gostilničarja na Dobravi **Pogačnika** in dobavškega učitelja Staneta Žagarja (v resnici **Ivana Žagarja** – op. avt.).« Te navedbe zopet odpirajo pomislek, kako se je **Društvo lovcev** natančno imenovalo in da je navedek

Kamne Gorice v hranilni knjižici le naslov blagajnika učitelja Ivana Žagarja, ki je stanoval v Kamni Gorici.

Hranilna knjižica Društva lovcev iz leta 1913 in doslej znani podatki so dodatno obogatili vedenje o naši lovski preteklosti. Najpomembnejši podatek je, da je obstajalo *Društvo lovcev* in da je to društvo imelo v večjem delu drugega desetletja 20. stoletja v zakupu lovišče Občine Kropa,

Fotografija hranilne knjižice Kmečke posojilnice in hranilnice Podnart - Ljubno, št. 131, se glasi na Društvo lovcev Kamna Gorica.

dobili smo pravičen odgovor, katerega Žagarja v resnici je vodil Lenart Zupan na lov na gamsa, zanimiv pa je tudi podatek o obstoju *Kmečke hranilnice in posojilnice Podnart - Ljubno*. Izvedeli smo, da je bil lovec tudi dolgoletni kamnogoriški učitelj Ivan Žagar, česar do tega zapisa ni navajal noben drugi vir. Kam se je izgubilo 5,76 krone, kolikor je ostalo po zadnjem dvigu s knjižice, ne bomo nikoli izvedeli ...

Rok Gašperšič

Posebej za jubilaranta - pevca!

Vsak dan je darilo.

Odpri ga.

Proslavljaj.

Uživaj v njem.

(Stuart in Linda Macfarlane)

Lovski pevski zbor iz Trbovelj iz rogisti je decembra lani obiskal **Martina Račiča** na njegovem domu, in to s posebnim namenom. Lovec, soustanovitelj lovskega pevskega zbora, pevec in večletni funkcionar pri zboru je lani praznoval jubilejnih 90 let ustvarjalnega življenja.

Martin se je že leta 1947 srečal

Foto: S. Bizjak

Trboveljski pevski zbor in rogisti so jubilarantu Martinu Račiču (na fotografiji) na proslavi njegove 90-letnice predali skupinsko fotografijo zbora.

z lovci v Cerkljah na Dolenjskem, kjer je bil član do leta 1955, od marca 1955 pa je član LD Trbovlje. Poleg ljubezni do žive narave mu je vseskozi zelo blizu slovenska pesem, posebno še z lovsko vsebino.

Med trboveljskimi lovci je bil eden od pobudnikov za ustanovitev lovskega pevskega zbora. Po ustanovitvi zbora je bil dve leti tajnik in dve leti njihov predsednik. Tedaj je precej prijateljeval z zdaj žal že pokojnim **Jožetom Skrinjarjem**, znanim skladateljem, ki je bil prvi zborovodja lovskega pevskega zbora. Veliko sta se pogovarjala o delu zbora. Od takrat je že 35 let. Takrat je bila med 25 pevci večina domačih lovcev. Kar pet let so imeli redne tedenske pevske vaje v njegovi gostilni v posebni sobi – lovski sobi. V zboru je pel med drugimi basisti.

Na predlog predsednika zbora oziroma **Društva LPZ in rogistov Zasavje - Trbovlje** smo se k družini Račič predhodno najavili, ker smo pripravili slovesen koncert za Martinov jubilej. Toplo in dobrosrčno so nas sprejeli. Zborovodkinja **Ida Virt**, hči prvega zborovodje **Jožeta Skrinjarja**, je za ta dogodek pripravila izbor pesmi, med njimi nekaj takšnih, pri katerih se je s svojim glasom lahko vključil tudi jubilarant. Predsednik društva LPZ in rogisti Zasavje - Trbovlje **Stane Bizjak** je slavljenju pripravil lep nagovor, v katerem je opisal zdajšnje aktivnosti zbora in mu izročil spominsko darilo – fotografijo zbora.

Zelo prijetne in sproščene slovesnosti sta se udeležila tudi staršina LD Trbovlje **Urban Berger**

in starosta trboveljskih lovcev **Marko Prašnikar**.

Vsi zbrani smo slavljenju iskreno čestitali in mu zaželeli še veliko zdravja.

Trboveljski pevski zbor in rogisti – M. P.

Foto: J. Popež, Griča, Diana

Volk je z neverjetno lahkoto odtrgal prvo košutino pleče in ga odnesel proti bregu ...

Drama iz kočevskega gozda

Težko je nekomu razložiti, kaj nas naravoslovne fotografije v mrzlem zasneženem jutru, ki ne obeta niti sonca niti toplote, potegne v naravo. Pač taki smo; ni samo želja po dobri fotografiji, še nekaj več je, nekaj nerazumljivega, kar samo čutiš. Vsako prosto soboto je treba izkoristiti, kolikor je mogoče. Zato sem zjutraj pripravil fotografski nahrbtnik, preveril baterije v fotoaparatu in s police vzel še kamero. Vse bolj me zadnje čase vleče k snemanju in vso mojo ljubezen do narave

skušam zdaj prikazati še kot gibljivo sliko.

Motivi so se mi kar ponujali, čeprav se sonce ni in ni moglo prebiti skozi oblake. Težak sneg je krivil veje nizkih bukev in košatih smrek. Večkrat sem med potjo ustavil avto, snemal in iskal primerne motive. Spustil sem se po klancu navzdol in skušal kaj videti, vendar je bila preglednost ob cesti slaba, ker je bil sneg zelo visoko naplužen. Potolažil sem se, da bom, ko bom prišel do vasi, imel boljši pregled in ni vrag, da ne bi zagledal kakšne lisice ali hermelina, ki ga letos še nisem uspel posneti s kamero.

Naenkrat mi je pogled ušel med stare bukve in košate smreke, ki so imele upognjene veje skoraj do tal. Zagledal sem obris, ki mi je bil znan iz Bavarskega gozda, ko sem ure in ure presedel ob ograji in opazoval volkove. Naglo sem ustavil vozilo in zapeljal nekaj metrov nazaj. Zagledal sem volka, ki je pozorno gledal proti meni. Imel sem občutek, da stoji na nečem, kar bi bilo lahko uplenjena žival.

Spustil sem avtomobilsko stek-

lo in dvignil fotoaparata. Skozi lečo objektivna sem zagledal volka, ki je z neverjetno lahkoto ravno odtrgal prvo košutino pleče in ga odnesel proti bregu. V tistih nekaj sekundah sem napravil cel »rafal« posnetkov. Šele potem, ko je izginil za robom, sem dojel, da se je pred mano zgodil trenutek, ki je v naravi sicer nekaj povsem običajnega, vendar za oči navadnih smrtnikov skoraj kot zadetek na lotu. Z zadnjega sedeža sem pobral daljnogled in z njim preiskoval gozd, od drevesa do drevesa, če se bo še kje kaj premaknilo. Nič ...

Zapeljal sem naprej proti trav-

nikom, vendar sem bil v mislih skrit za bukvijo in oprezal, kje se bo ponovno prikazal volk. Nisem zdržal; vrnil sem se proti mestu, kjer je v snegu ležala košuta - telčka. Takoj ko sem ustavil vozilo, se je že dvignilo nekaj krokarjev, ki sem jih prej sicer slišal, videl pa ne. Na tanjši veji bukvje, v neposredni bližini, je sedela kanja in oprezala, kdaj se bodo krokarji umaknili od plena. Zimska lakota je huda zadeva!

Doma sem hitro vzel iz fotoaparata kartico in pregledal fotografije na monitorju. Čudno se mi je zdelo, da je bil tako daleč, saj sem imel privit teleobjektiv. Kmalu mi je postalo jasno, da kljub tridesetletnim izkušnjam včasih še vedno naredimo napako. Žal ravno takrat, ko je najbolj pomembno. Ker sem imel privit objektiv zoom 120–300 mm, sem imel nastavljeno razdaljo, ki sem jo uporabljal prej pri fotografiranju gozda, na 135 mm. Poduk: če bi nastavil na tristo milimetrov, bi imel fotografijo volka v naravnem okolju kot na dlani. Pa vendar, saj za to niti ni bilo dovolj časa. Potolažil sem se, saj je drama na fotografiji še bolj izrazita, ker je prikazan trenutek iz narave. Morda je celo prav, da fotografija prikazuje bolj okolje in razmere, v katerih se je drama zgodila; vsakemu gledalcu fotografije pa ob mojem opisu pustim dovolj domišljije, da si v mislih oblikuje dogodek še sam po svoje.

Janez Papež

lani povožena pri Beli Cerkvi. Že večkrat so jo opazili tudi v bližini Kostanjevice.

Franc Svetec

LD Kostanjevica na Krki

Lov v spomin na Lipovcovega Lojzla

Dokaz, da besede ob slovesu *Večno boš živel v naših srcih in vedno se te bomo z veseljem spominjali* niso le prazne besede, dokazuje dogodek, ki ga povzemam po pripovedovanju udeležencev.

Bine je pravi Lovec, ki mu je še posebno pri srcu mala divjad. Lov vseh lovov pa je zanj lov z s čolnom - *brodnikom* po Ljubljani. Dolgo je že gojil idejo in željo, ki je lani dozorela: da bo organiziral lov v spomin na **Lipovcovega Lojzla**, ki ga je mnogokrat opazoval pri brodarjenju pa tudi pri izdelovanju značilnih čolnov. Po njegovem modelu je tudi izdelal svojega lastnega brodnika, ki ga je splovil septembra 1985. Ker je njegov brodnik trenutno na suhem, se je odpravil do **Vide**, žene pokojnega **Radeta**, ki je bil sin Lojzlovega brata **Jake**, vsi trije pa so bili lovci v **LD Tomišelj** (Rade tudi nekdanje LD Vič). Ko ji je predstavil svojo idejo, se je takoj strinjala z njim in mu posodila čoln, za kar se ji prav lepo zahvaljujemo.

Bine je na lov povabil nekaj lovcev iz sosednjih in bližnjih lovskih družin (LD Tomišelj, LD Ig, LD Rakitna, LD Vič - Brezovica in LD Dobrova), ki so želeli malo »pojagati« na star način. Namen lova je bil torej obuditi star način lova in obenem počastiti spomin na zadnjega brodnika na Ljubljani, ki je že pred približno 45 leti potegnil svoj čoln na breg v Črni vasi in dokončno opustil brodarjenje.

Ker je bilo treba upoštevati tudi lovno dobo na mlakarico, je bil lov organiziran 5. januarja 2013. Zbor udeležencev je bil ob 9. uri na Iški v Lipah. V uvodu je **Lado** vsem udeležencem predstavil Lipovcovega Lojzla:

Alojz Škraba, po domače **Lipovcev Lojzl**, ki je bil član LD Tomišelj, je bil zadnji brodnik na Ljubljani. Rodil se je leta 1909 v Črni vasi, pri hiši se je reklo po domače Pri Lipovc. Kmalu se je, po vzoru svojega očeta in deda, tudi sam spravil v službo na čoln. Čez Ljubljano je prevažal vse mogoče stvari, tudi potnike, ki so iskali najkrajšo pot med severnim delom Ljubljanskega barja in vnožjem Krimskega pogorja. Prav na tem delu je tedaj potekala tudi »čebelarška pot«. Nemogoče je povedati, koliko potnikov sta z ženo, ki je tudi brodarila, prepeljala v vseh njunih letih čez reko z njihovim šestinpolmetrskim brodnikom, ki ga je Lojzl izdelal sam. »*Najboljši les za takšne čolne je jelka, medtem*

ko je smreka premehka,« je rad povedal vsem, ki so ga opazovali pri delu. Pripovedoval je tudi, da brodarjenje med vojno ni zamrlo, saj so vozili skoraj vsak dan – podnevi potnike, ponoči pa partizane. Za prevoznino niso imeli določene *tarife*, vsak potnik je dal, kolikor je pač zmogel in hotel, kar pa je bilo pogosto celo več, kot je pričakoval skromni brodnik. Tudi v prvih povojnih letih, ko so se pod nogami po večini še vrtela dvokolesa, je bilo brodarjenje še vedno živo, saj si je splačalo skrajšati pot. Pozneje se je začela doba motornih dvokoles – mopedov – in brodarjenje je hitro zamiralo in na koncu zamrlo.

Kot je ob njegovi smrti leta 1991 zapisal *-ez-*, je bil Lojzl ljubljene rojenic in sojenic. Znal je vse in izdelati vse do podrobnosti: gugalne konjičke, uporabne smučke in sanke, predvsem pa rečne čolne vseh vrst, velike brodnike in male sandolinčke, da nikoli takih! In ob vsaki uri, dneva ali noči, je bil pripravljen prepeljati, brez kančka nejevolje, samotnega popotnika čez Ljubljano v Lipah. Izvrstno je plesal bolcar in štajeriš, pa tango, ki je prav takrat osvojil mladi svet (Ti črna ciganka, pa Ramona). Tudi plaval je izborno, po marinarsko in neizgledljivo je znal pomeriti s »pušo«, bobneče streljati z možnarjem in ubrano z bičem pokati cele viže. Vedno je bil živahen, duhovit, veder. Tak je bil Lojzl, ki se je od življenja in domačih poslovlj zadnje dni

Bobri in vidra sredi Kostanjevice na Krki

Razveseljiva novica iz Kostanjevice na Krki: bobri sredi našega najmanjšega mesta niso več presenetljiva novost. Njihovi sledovi so vidni skoraj na vsakem koraku; lotevajo se celo cipres na vrtovih, da o precej debelih vrbah sploh ne govorimo. Tudi obrežje reke Krke so že krepko navrtali.

Da je vidra za novo domovanje izbrala Kostanjevico, je za mnoge veliko presenečenje. Kolega Srečko jo je videl pod kostanjeviškim lesenim mostom 21. 2. 2013. Opazil je, da ima na koncu poškodovan rep. Nekaj metrov od njegovega čolna je ujela ribo platnico, dolgo okrog 25 cm, in se potem z njo mastila na obali. Isto vidro je opazil dva dni pozneje 150 m od prvega dogodka. Vse tako kaže, da se vidra vrača na Dolenjsko, saj je bila

Foto: B. Ložar

Hoj, stavec, kar veslo zdaj v dlan, pa hitro na drugo tam stran ... (A. Aškerc)

svečana. Naj mu bo lahka mila slovenska zemljica, ki jo je tako ljubil. Pomladne sapice mu pojejo v spomin tisto njegovo: Šumi, šumi gozd zeleni ...

Po predstavitvi je Bine kot vodja lova vsem zaželel dober pogled, racam pa veliko sreče, da bi odnesle celo kožo. Nato je sledilo vkrcavanje in tako, kot je v starih časih Lojzl, je Bine poprijel za veslo. Čoln smo odrinili od brega in že je lovska družina odveslala s šestinpolmetrskim brodnikom na spominski lov na mlakarice in nutrije.

Najprej so se spustili po Iški do Ljubljane in tam zavili proti toku do Lojzlnove domačije, ki jo je zgradil Lojzlnov ded in ki je bila tudi ena prvih hiš na Ljubljanskem barju. Pred domačijo so lovci v spomin na Lojzlno iz čolna oddali dva častna strela. Nato jih je pot ponesla s tokom v smeri proti Ljubljani. Pozneje so brodnik obrnili in nadaljevali lov v smeri proti toku. Jutranji mraz je popustil in nastal je čudovit dan. Čoln je drsel po gladini, race so lepo letele. Na srečo rac, ki so pravilno ocenile varnostno

razdaljo do lovcev, niso veliko streljali. Pa še tistih nekaj strelav je bilo bolj »častnih«.

Ker je lov z brodnikom na veslo naporno in ker zna mraz na Ljubljani »gristi do kosti«, je bil lovski običaj, da je imel vsak lovec na čolnu vroč krompir. Brodar pa je poskrbel, da je bilo mogoče na čolnu tudi kaj pogreti. Tako je kmalu v »gašperčku«, ki je bil postavljen na brodnik, zagorelo in krompir se je pekel ves čas lova. Ko je bil pečen, je imel dvojni učinek: najprej si si z njim pogrel roke, nato pa, ko se je že malo ohladil, je bilo še nekaj koristnega in toplega primerno za v želodec.

Brodnik je nadaljeval pot in pri izlivu Borovnišnice v Ljubljano je pristal, kjer so si lovci pri Jurjovem Francetu privoščili malico. Ob ustnem povabilu je bilo dogovorjeno, da vsak poskrbi za kakšno stvar. Tako so bile za malico na voljo klobase in domače salame pa tudi vročega čaja ni manjkalo. Ker pa mraz naredi svoje, je lovcem najbolj teknil vroč divjačinski golaž, za kar se ob tej priložnosti zahvaljujemo

Alojz Škraba – Lipovcov Lojzl, dolgoletni brodar na Ljubljani v Črni vasi.

Slavki. Golaž je bil res odličen in diši po še ...

Tudi v starih časih so imeli lovci na brodniku ob celodnevem lovu na gašperčku vedno kaj toplega »za na žlico«, le s to razliko, da je bila malica vedno v Kuhni; to je zavetrni del Ljubljane med izlivom Dolgega grabna in izlivom pritoka Radne v Ljubljano.

Lovci so se ponovno vkrcali na brodnika in nadaljevali pot nazaj proti privezu. Da pa lova le ne bi končali brez plena in pozdrava lovini, je poskrbel **Milan**, ki je uplenil nutrijo, ki bo služila v izobraževalne namene.

Polni lepih vtisov in prijetnih doživetij so se lovci po nekaj urah vrnili v varen pristan. Privezali so čoln in se odpravili v gostišče Kolišče na nekaj toplega; najprej so spili čaj, nato pa še »kuhančka«. Družno so ugotovili, da se je želja vodje lova uresničila, ker so tisti dan res vse race odnesle »celo kožo«, ni pa nujno tudi vsega perja. Sklenili smo tudi dogovor, da je treba lov nujno ponoviti prihodnje leto, ko bomo pluli z osemmetrskim brodnikom in se bom tudi sama udeležila lova. Letos se zaradi drugih obveznosti žal nisem mogla odzvati na prijazno očetovo vabilo.

Barbara Ložar
LD Tomišelj

neh Karavank in tudi na obronkih Pohorja in Kozjaka. O tem sta za slovenske lovske učbenike pisala biolog **Janez Čop** in gozdarski inženir **Ciril Štrumbelj**; tudi v Lovcu smo veliko pisali o tem. Štrumbelj je risa predstavil tudi v novem slovenskem lovskem priročniku *Divjad in lovstvo*. Povsod je med drugim o risu zapisano, da je nekoč avtohtoni slovenski ris, ki je pripadal podvrsti balkanskega risa (*Lynx lynx martinovi*), v drugi polovici 20. stoletja izumrl in da smo ga ponovno naselili leta 1973. Analiza sprememb v našem okolju, ki jo je brez dvoma povzročil človek, pa je pokazala, da ni bil iztrebljen samo zaradi intenzivnega lova.

Torej, od začetka 70. let minulega stoletja pa do danes v deželi na sončni strani Alp spet živijo risi; pred štiridesetimi leti, natančneje 2. marca 1973, so risa spet naselili na Kočevskem (a žal nam je bila na voljo le karpatska podvrsta). Za osvežitev spomina na ta dogodek smo se pogovarjali z legendarnim koroškim »jagrom«, 85-letnim **Maksom Konečnikom**, članom LD Bukovje, sicer pa upokojenim poklicnim lovcem nekdanjega GL Medved - Kočevje (zdaj LPN Medved). Častiljivega lovca smo obiskali na njegovem domu v Črnečah pri Dravogradu. Konečnikova hiša, od koder je najlepši pogled na reko Dravo in zaliv dravogradske elektrarne, oazo številnih vodnih ptic, domovanje tudi labodom grbcem in po novem spet evrazijskemu bobru, že na zunaj kaže, da v njej biva gozdarska in lovska družina.

Daleč naokrog znan poklicni lovec na Kočevskem

Čeprav so se Korošcema, Maksu in ženi **Cilki**, ki je bila prav tako lovka, v zakonu rodili sin **Janez**, zdaj priznan gozdarski inženir in naravoslovni fotolovec, ter hčerke **Marja**, **Nada** in **Sonja**, nihče od otrok ni šel po lovski poti staršev. »Moje poklicno lovsko življenje sem začel 14. maja 1964, ko sem postal lovski čuvaj v Kočevskem rogu, v današnjem LPN Medved. Prvi dve leti sem tamkaj živel sam, brez družine, nato je za mano prišla Cilka z otroki. V veliko pomoč so nama bili otroci tudi pri delu za divjad, saj ni bilo kar tako pripraviti veliko krme za zimo. Od deklet je bila še najbolj pogumna za delo v naravi in kočevskem pragozdu hčerka Nada, ki je rada šla z menoj včasih tudi na lov. S Cilko sva pričakovala, da bo tudi ona postala lovka, pa ne vem, zakaj se potem to ni zgodilo,« se je Maks

Maksovi spomini

Štirideset let od ponovne naselitve risov na Kočevskem

Pred več kot 130 leti je bil ris stalna domorodna zver tudi v slovenskih gozdovih, predvsem je živel v obsežnih bukovo-jelovih gozdovih na Kočevskem, Dolenjskem in Notranjskem, mogoče ga je bilo srečati na obeh stra-

OBČINA JEZERSKO,
LD JEZERSKO,
ZLD GORENJSKE in
LOVSKA ZVEZA SLOVENIJE

vabijo na

LOVŠKO SMUČARSKO TEKMOVANJE

za pokal jezerskega kristalnega gamsa,

20., jubilejni poletni lovski veleslalom

pod severnimi ostenji Grintovcev (na Skutinem ledeniku),
ki bo **9. junija 2013** z začetkom ob **10. uri** na "startu" na Skutinem ledeniku.

Pisne prijave članov in pripravnikov LD pošljite na naslov: **LD Jezersko**, Pod turni 150 A, 4206 Zg. Jezersko ali na e-naslov: jure.markic@siol.net; tajninstvo@jezersko.si

Informacije: Jure Markič, vodja tekmovanja, tel.: 041/731-021.

Progo bo varno in primerno za vse tekmovalce postavil domačin **Davo Karničar**, lovec, lovski čuvaj in svetovno znani smučar z Eversta.

Lovci (moški) bodo razvrščeni v starostne tekmovalne skupine, **ženske** (lovke) pa bodo tekmoval v enotni skupini. Najmlajši in najstarejši tekmovalca(ka) bosta prejela posebno priznanje.

Plačilo startnine: 20 evrov – ki vključuje: pripravo, jubilejne diplome za vse udeležence tekmovanja, medalje, pokale, prevoz smučarske opreme s tovorno žičnico, napitek z jedačo in zavarovanje –, je treba nakazati pred tekmovanjem na TRR: 07000 0000 530 971 LD Jezersko, s pripisom »za LVSL«.

NOVOST: za najmlajše, mlade "bodoče" lovce (v spremstvu staršev ali za to zadolžene starejše osebe) bo pripravljen **smučarski spust po Skutinem ledeniku**. Vsak udeleženec bo dobil pisno potrdilo – jubilejno diplomu. Start bo brezplačen!

V primeru slabega vremena si organizator pridržuje pravico do odpovedi prireditve oziroma prestavitve tekmovanja na poznejši termin.

Za varnost na tekmovanju bo skrbelo **GRS društvo Jezersko**.

Kranjska koča bo odprta in prednostno namenjena udeležencem in organizatorjem tekmovanja že v soboto, 8. junija 2013. Pripravljajo kulturno-zabavni lovski večer.

Lovci - smučarji, vabljeni!

Foto: J. Popež – Grča

za kratek čas zamislil ob mizi in nato v zanj značilnem sproščenem smehu še dodal: »*Res ne vem, kako bi bilo v naši družini, če bi bila »aktivna« lovca še Janez in Nada; saj potem nobenega od nas ne bi bilo nikoli doma! Dovolj je bilo že, da sem bil stalno od doma jaz,*« in se še bolj zasmeljal.

»Kriv« za ponovno naselitev risov

Zdaj strokovnjaki ugotavljajo, da so velike slovenske mačke spet na robu izumrtja ... Samo lani je poginilo pet risov. Sicer pa so tudi genetske raziskave pokazale, da so si naši risi tako zelo v sorodu (genetska pestrost vrste je »na psu«), da je njihovo nadaljnje razmnoževanje skoraj zagotovo nemogoče, če ne bomo zagotovili večje genetske pestrosti. Zato so slovenski biologi že sklenili končni dogovor o doselitvi novih štirih risov iz Švice, so nedavno poročali nekateri slovenski mediji. A to pot ni bilo toliko nasprotovanj in zgražanj nekaterih naših in tudi obmejnih hrvaških lovcev in strahopetcev, kot jih je bilo, kot se spominja Maks Konečnik, pred štiridesetimi leti, ko so jih ponovno naselili v Slovenijo. Ker sta bila po službeni dolžnosti pri omenjenih dogodkih zraven tudi Maks in njegova žena Cilka, je bil za mnoge tudi on »kriv« za naselitev nevarnih zveri divjadi in ljudem. Spominja se, da je moral

zato požreti marsikatero žalitev, kar ga boli še dandanes! Čeprav je o zgodovinskem dogodku, ki se je zgodil pred štiridesetimi leti, večkrat brez dlake na jeziku in odkrito pripovedoval, kar je bila vedno njegova značajska odlika, da je o tem v Lovcu pisala tudi žena Cilka, se vsega, kar se je takrat dogajalo in govorilo o novo naseljenih risih, vseeno rad in s ponosom spominja.

»Bilo je leta 1972, v mojem revirju, ko je na lov na srnjaka prišel sedaj že pokojni Švicar **Karel Weber**. Ko smo hodili po zavarovanem kočevskem pragozdu, spominjam se, da je bila zraven tudi hčerka Nada, ga je roški pragozd tako navdušil, da se je naenkrat ustavil in mi rekel, da bi tod lahko živeli tudi risi. Zakaj jih ni? Razložil sem mu, da so pred sto leti tu še živeli, da pa so jih baje iztrebili. Bil je precej začuden; celo žalosten je postal, da se je to lahko zgodilo. Ker mu očitno pobuda o ponovni naselitvi risov v kočevske gozdove ni dala miru, sem opazil, da se je se kasneje o tem pogovarjal tudi z direktorjem lovišča **Ladom Švigljem** in njegovim pomočnikom, gozdarskim inženirjem **Cirilom Strumbljem**. Ko je svojo idejo in navdušenje še nadgradil z osebno ponudbo, da bi bil vse stroške naselitve pripravljen tudi plačati, so bila odprta vrata za pogovore tudi na pristojnem ministrstvu, LZ

Slovenije in na Inštitutu za gozdno in lesno gospodarstvo - Odsekom za lovstvo, v Ljubljani, kjer je deloval **Janez Čop**.« Maks se je vživel v spomine in nadaljeval: »O dokončnem dogovoru, da bodo tri pare risov naselili s Slovaške, da jih bodo odlovili v prosti naravi, me je pozneje seznanil Ciril.

Z njim sem šel tudi v Zagreb, kamor so rise za naselitev pripeljali z letalom. A pred tem sem moral po nalogu uprave lovišča in s pomočjo še nekaterih drugih lovcev v bližini naše lovske hiše na Trnovcu postaviti in urediti dve veliki sprejemni (prilagojevalni) obori, ki sta imeli tri ločene dele.

Foto: F. Rolar

Brez brak-jazbečarke Brine ne gre nikamor, pa tudi ne brez svojega lovskega klobuka, ki ga nosi od prvih dni poklicnega lovstva.

Dobrih štirideset dni so bili risi v t. i. »karanteni«, da so se privadili na naše podnebje in da so veterinarji ugotovili njihovo zdravstveno stanje. Za prehranjevanje treh parov risov je bila zadolžena Cilka, za preskrbo s hrano pa jaz. Jedli so konjsko, goveje in telečje meso in seveda tudi divjačinsko. Na njihovem jedilniku so se znašli tudi domači zajci, kakšna kokoš in razna drobovina. Izpustitev risov v naravo je Ciril Štrumbelj prepustil Cilki, saj si je tega želela in je zanje odgovorno in z veliko

še vedno izjemno okreten. Od njega res ni pričakovati, da bo le sedel v svoji lovski sobi ob zakurjenem kaminu in zasanjano strmел v mnoge svoje trofeje, ki na zunaj predstavljajo pravzaprav nekakšen mozaik njegovega več kot 60-letnega bogatega poklicnega lovskega življenja. Vsa njegova lovška soba predstavlja to obdobje in njegovo poslanstvo. A ne samo njegovo, tudi lovske trofeje žal že pokojne žene Cilke so med njimi. Rogovja jelenov, srnjakov, roglji gamsov, kožuhi kar nekaj

življenja, po več kot petdesetih letih zakona umrla žena Cilka. Žena, ki je imela zanj in za njegovo delo, odsotnosti veliko razumevanja. Bila je njegova nepogrešljiva lovška prijateljica, sopotnica in družabnica, izjemna mati otrokom, žena in lovka, ki se je še mlada odločila lovstvu podrediti vse svoje življenje. Tudi spomini na njegove številne lovske pse mu vedno pogosteje orosijo oči.

»Še dobro, da mi je danes doma in na lovu najbolj zvesta zdajšnja pasja spremljevalka, moja brak-jazbečarka Brina,« je zamišljeno pristavil in jo pogledal, ležečo ob njem na kavču. A se kljub letom vseeno ne vda počitku! Dejal je, da mu kljub aktivnosti mirnejše upokojsko življenje po malem kar jemlje razsodnost in zdravje, zato ga vedno znova in znova povleče v naravo, med gozdne živali in tudi na lovske obhode. »Dokler lahko hodiš, si zdrav,« je prepričan.

»Ko sem leta 1988 pristal med upokojenci, je moj revir v Rogu prevzel **Branko Gorza**, spet koroški »jager«, član LD Bistra, a tudi on se je lani upokojil. Nato sem bil nekaj let samo lovec - član v matični LD Bukovje - Otiški vrh. A nisem zdržal dolgo doma. Dobrih šest let sem bil nato lovski čuvaj v revirju Česma na Hrvaškem. Zdaj pa občasno pomagam na avstrijskem Koroškem. Tam skrbim za 400 ha veliko zasebno lovišče, ki ga ima v zakupu moj dolgoletni lovski prijatelj **Carlo Scibel**, sicer lastnik cementarne. Seveda imam poleg letnega in zimskega dela v lovišču na skrbi tudi strokovni odstrel netrofejne divjadi. Saj Carlo sam res ne uspe odstreliti 14 glav jelenjadi in 25 glav srnjadi. V veliko pomoč pri težjih delih v lovišču in včasih tudi pri odstreli so mi nekateri moji lovski prijatelji iz LD Bukovje. No, zdaj sem tudi vsaj bolj na tekočem, kaj vse se prek leta dogaja v matični LD, katere

član sem že od leta 1952, ko sem opravil lovski izpit.«

Slovenska »lovška grča«, ki ne miruje

Maks Konečnik, ki je bil pred dvema letoma izbran za »slovensko lovsko legendo«, o njem je bil posnet tudi dokumentarni film, je že od mladih nog zapisan gozdovom in naravi, zlasti pa lovstvu. Prav zato si je tudi izbral poklic gozdarja in lovca; izobraževal se je v tej smeri in postal gozdarski in lovski tehnik (lovski mojster). Izpit za lovskega čuvaja je opravil že davnega leta 1957; spremljal je novosti v lovstvu in opravljal dolžnosti poklicnega lovca polnih 25 let.

»Z gozdarsko dejavnostjo sem se začel ukvarjati leta 1954 v Črni na Koroškem in na pobočjih Uršlje gore. Moja navezanost na lovstvo pa sega še v otroštvo. »Jagri« so bili oče **Anton**, starejši brat **Ivan** in tudi drugi moji sorodniki,« je ob koncu zanimivega in poučnega klepeta še dodal Maks. »In če si s svojimi geni zapisan lovstvu, vsaj nekateri vemo, da mu ostaneš zvest do smrti,« je še hitro poudaril, nato pa hitro vstal od mize, ker so ga pravkar po telefonu klicali iz Avstrije.

Franč Rotar

Foto F. Rotar

Maks Konečnik in hčerka Nada z dolgoletnim lovskim in družinskim prijateljem Jožetom Kotnikom, članom LD Bukovje.

ljubeznijo skrbela,« je vedro in živahno pripovedoval Maks.

Še vedno aktiven; tudi še na tekaških smučeh ...

Čeprav mnogi, ki Maksa poznajo, menijo, da zdaj starosta slovenskih poklicnih lovcev, eden najbolj prepoznavnih naših lovcev in zasledovalcev ranjene divjadi z barvarji (tudi onstran Kolpe, na Hrvaškem) živi doma na Koroškem mirno upokojsko življenje, je to daleč od resnice. Maksu starostna leta (lani oktobra je praznoval 85-letnico), mnoge neprespanske noči na prežah, na tisoče kilometrov prehojenih poti po dežju, snegu in hudem mrazu kot da niso prišli do živega. Na takšno ugotavljanje se spet zasmее: »Letos smo se sin Janez, vnukinja **Katja** in pravnukinja **Tinka** udeležili mednarodnega gozdarskega biatlona v Krkopasu pri Delnicah, na Hrvaškem. Tam nismo dostojno zastopali le štirih Konečnikovih rodov, ampak tudi barve slovenskih gozdarjev. Tekel sem na 2,5 km dolgi progi. Ker sem od petih strelcev zadel samo enega, sem moral preteči še štiri kazenske kroge,« je odkrito, kot vedno, priznal po lovsko in biatlonsko.

Kljub spoštljivim letom je Maks

volkov, risa, medveda, lisic in kun visijo na stenah. Dokazi, da je predvsem Maks po težkem delu poklicnega lovca v lovišču in ob stalni skrbi za divjad in lovske goste moral v roke vzeti tudi svojo lovsko puško. In če si lovec s srcem, še posebno poklicni, je uplenitev samo po sebi umevna. Maks se vsega rad spominja. A o svojih lovih ne govori preveč rad. Ne zato, ker bi mu bilo žal, da je moral ob izpolnjevanju načrta odstrela netrofejne divjadi tako pogosto prislanjati puško k licu in tolikokrat pritisniti na sprožilec; bolj ga žalosti, da mu je na jesen

Maks Konečnik in pravnukinja Tinka na letošnjem mednarodnem tekmovanju v biatlonu na Hrvaškem

Daljnogledi Bushnell Natureview

Tokrat vam prvič predstavljamo daljnogled **Bushnell Natureview**, ki po kakovosti spadajo v srednji razred ponudbe in so tržno zelo uspešna serija daljnogledov

Bushnell. Zelo priljubljeni so pri ornitologih za opazovanje ptic, kar pomeni, da so enako dobri tudi za splošno lovsko uporabo. Daljnogled Natureview odlikuje čvrsta in sodobna konstrukcija. Na voljo so štirje modeli klasične oblike s prizmami »porro« in trije modeli s sodobnejšo strehasto oz. »roof« postavitvijo optičnih prizem v telesu daljnogleda. Tak način omogoča ravne linije osnovnih optičnih cevi, manjšo velikost in težo ter elegantnejši videz daljnogleda. Tako na primer Natureview 8 x 42 klasične zgradbe s prizmami »porro« tehta 765 g, 8 x 42 s strehasto postavitvijo pa samo 654 g. Serija Natureview je ena redkih primerov, ko uporabnik lahko v okviru ene kakovostne serije izbira obliko daljnogleda, ki mu bolj ustreza. Klasični zgradbi »porro« in tudi novejša »roof«, s

strehastimi prizmami, imata vsa-ka svoje prednosti in slabosti. Nekaterim uporabnikom klasična zgradba daljnogleda bolj ustreza in jo imajo zato raje.

Telo daljnogleda je popolnoma prenovljeno za ponudbo v letu 2013 in zaščiteno s preoblikovano gumijasto oblogo, ki daljnogled ščiti pri terenski uporabi. Vsi optični deli v notranjosti daljnogleda so izdelani iz najboljšega barijevega stekla BaK-4. Vsa optika v daljnogledu je prevlečena z več sloji posebne prevleke, ki izboljšuje svetlobno prepustnost in povečuje ostrino in kontrast. Daljnogledi Natureview dajejo čisto in ostro sliko in ne utrujajo oči, kar zelo olajša daljše opazovanje. Posebej jih odlikuje povečano vidno polje. Izostrijev oz. fokusiranje na opazovani objekt poteka hitro. Dioptrijo nastavljammo z okularjem na desni optični cevi, ostrino pa s sredinskim gumbom, kot je to v navadi pri večini daljnogledov. So prijetni in zelo preprosti za uporabo.

Serijski Natureview je dokaj veli-

ka in ponuja sedem daljnogledov s povečavami od 6 x 30 do 10 x 50, tako da si vsak lahko izbere daljnogled, ki ga najbolj potrebuje. Za splošno lovsko uporabo je najbrž najbolj uporaben Natureview 8 x 42.

Daljnogledi Natureview so zelo kakovostni in obenem cenovno ugodni optični izdelki. So lep primer Bushnellovega uspeha na svetovnem trgu optičnih izdelkov in poslovne usmerjenosti podjetja. Podjetje se vedno dokazuje s prizadevanjem, kako bi kupcu ponudili čim večjo kakovost za zelo ugodno ceno. Pri nakupu takega izdelka, kot je daljnogled Natureview, kupec vedno dobi občutek, da je dobil več, kot je za to plačal. Nič čudnega torej, da Bushnell prodaja največ daljnogledov na svetu. Zaradi velikega obsega prodaje in prisotnosti na vseh svetovnih trgih so izdelki znani po nizki prodajni ceni izdelkov.

*Predstavitvena reportaža
Rodeoteam, d. o. o.*

Model: 228042, povečava: 8 x 42, vidno polje: 131 m/1000 m, izhodna zenica: 6 mm, teža: 654 g.

Arhivske zanimivosti iz zgodovine slovenskega lovstva

Boj za orožne liste, lovsko orožje in naboje

Piše: **Vojko Rutar**

Razmere z orožjem v Sloveniji (1)

Še pred koncem druge svetovne vojne, natančno 14. marca 1945, je bil v Črnomlju lovski posvet, na katerem so določali smernice za prihodnjo ureditev lovstva. Že takrat so poudarili, da bo moralo biti število upravi-

čencev za nošenje orožja, zlasti v prvem povojnem obdobju, zaradi varnostnih razlogov omejeno¹, dovolilnice pa se bodo proti primernim taksam oddajale le neoporečnim osebam, ki so si pri-

¹ Zapisnik o lovskem posvetu 14. 3. 1945 v Črnomlju. Arhiv republike Slovenije (v nadaljevanju ARS). Ministrstvo za gozdarstvo, AS 675, t.e.113.

dobile pravico do nošenja orožja in lovsko karto².

Že 11. maja 1945 je Slovenski narodnoosvobodilni svet (SNOS) za Slovenijo objavil *Razglas*³, v katerem je zahteval, da je treba takoj, najpozneje pa v 24 urah po objavi, vse orožje, naboje in strelivo, ne glede na njegovo uporabnost, oddati pristojnim vojno-teritorialnim poveljstvom. Po objavi razglaša 2. junija 1945 so morali lastniki civilnega orožja, tudi lovskega, seveda do naslednje drugačne odredbe, orožje prinesiti oziroma hraniti pri najbližji civilni ali vojaški oblasti, za kar so dobili potrdila. Toda lovskega orožja (s terena, kot so zapisali) so zbrali zelo malo, samo okrog 81 pušk, pa še to orožje je bilo v slabem stanju in ga je bilo treba dati pregledati in popraviti. Vse puške, ki jih je okupator uspel najti, je namreč v času vojne pobral. Zato ne prese-

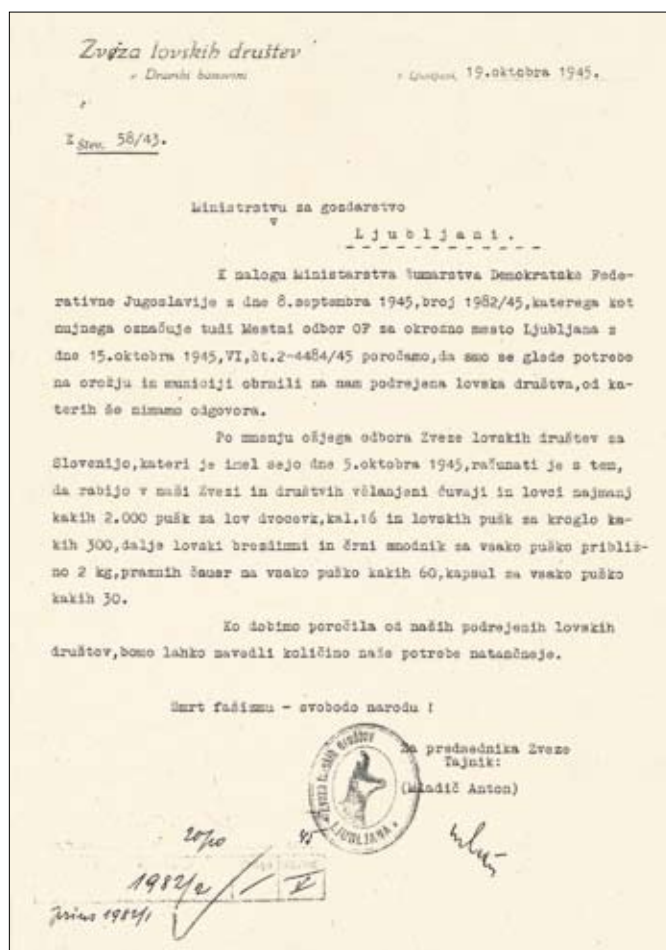
² Smernice za bodočo ureditev lovstva, sprejete na ožjem posvetu 14. 3. 1945. ARS. Ministrstvo za gozdarstvo, AS 1118, t. e. 75.

³ Razglas (o oddaji orožja) z dne 11. maja 1945. Uradni list SNOS in NVS (Narodna vlada za Slovenijo), št. 5-57/45, z dne 2. junija 1945.

neča, da se je dr. Lavrič na lovski anketi⁴ v Ljubljani 27. avgusta 1945 spraševal, s čim bodo lovili. Dejal je, da je le malokdo tako srečen, da ima v posesti lovsko puško. Zato naj bi bili tisti, ki jih imajo več, tovariški in jih posojali tistim, ki jih nimajo.

Zvezno ministrstvo za gozdarstvo je 8. septembra iz Beograda vsem republiškim ministrstvom poslalo ukaz, št. 1982/45, v katerem je bilo določeno, da morajo za svoja območja za prihajajočo lovno sezono čim prej zbrati in nato poslati vse potrebe glede lovskega orožja in lovskih nabojev. Mestni odbor OF za Okrožno mesto Ljubljana je o tem razpravljal 15. oktobra in menil, da je stvar nujna. Tako je Ministrstvo za gozdarstvo Zvezi lovskega društva (ZLD), ki ji je Ministrstvo za notranje zadeve 12. septembra 1945 izdalo odločbo, s katero je dovolilo njeno delovanje, poslalo poziv, v katerem so zahtevali, naj navedejo svoje potrebe. ZLD je odgovorila 19. oktobra in navedla, da so se obrnili na njim podrejena

⁴ Zapisnik lovske ankete v Ljubljani, 27. 8. 1945. ARS. Ministrstvo za gozdarstvo, AS 675, t. e. 81.

Dopis Zveze lovskega društva Ministrstvu za gozdarstvo v Ljubljano, št. 58/43, z dne 19. oktobra 1945. ARS. Ministrstvo za gozdarstvo. AS 675, t. e. 116.

lovski društva, od katerih pa še niso dobili odgovorov. Vendar so v dopisu sporočili, da se je 5. oktobra sestel ožji odbor zveze, na katerem so ugotovili, da bi v zvezi in društvi vključeni lovski čuvaji in lovci potrebovali najmanj 2000 pušk dvocev, kal. 16, pušk na kroglo (risanic) pa okrog 300. Za vsako puško bi potrebovali še približno dva kilograma brezdimnega in črnega smodnika, 60 praznih tulcev in okrog 30 netilk. Ministrstvu so sporočili, da bodo natančneje potrebe poslali takoj, ko bodo od podrejenih lovskih društev dobili vsa potrebna poročila⁵.

Med tem je 3. septembra 1945 izšel *Odlok o začasnem izvrševanju lova*. Ker pa je bilo z njegovo razlago kup nepravilnosti, je Ministrstvo za gozdarstvo pri Narodni vladi Slovenije poslalo vsem Okrožnim in Okrajnim narodnim odborom (NO) posebna navodila za pravilno postopanje⁶ oziroma za izvajanje odloka. V navodilih so zapisali, da smejo po 1. členu odloka do nove dokončne ureditve lov izvajati le osebe, ki bodo dobile lovno dovolilnico, zanjo pa ni potrebno članstvo v lovskem društvu. Tako je bil razveljavljen 7. člen ministrskega pravilnika z dne 19. julija 1935, s katerim je ZLD dosegla, da mora biti prosilec član lovskega društva. Po 2. členu odloka *Okrajni izvršni narodni odbori (INO)* niso smeli izdajati lovnih dovolilnic, dokler ministrstvo ni potrdilo načrtov odstrela. Tudi izdajanja lovnih dovolilnic za lov na malo divjad niso smeli omejevati na predele okraja, pravzaprav na posamezna nekdanja občinska lovišča. Po 3. členu odloka okrajni INO tudi niso smeli izdati lovnih dovolilnic osebi, ki ni imela orožnega lista za lovsko puško risanico. Okrajni INO niso smeli izdajati dovolilnic za lov na divjad posameznih vrst, temveč so za svoje območje morali prepovedati odstrel določene divjadi. Na nezaščiteni (nezavarovano) divjad in zverjad, ki je prebivalstvu delala škodo, so imeli pravico okrajni INO poklicati lovske upravičence, da so organizirali pogon. Okrajni INO so morali škodo od divjadi ocenjevati sami in jo oškodovancem porav-

navati od vplačanih gotovinskih zneskov lovskih upravičencev. Če pa je bila višja, pa od drugih vplačanih gotovinskih zneskov, ki jih je zbral okraj.

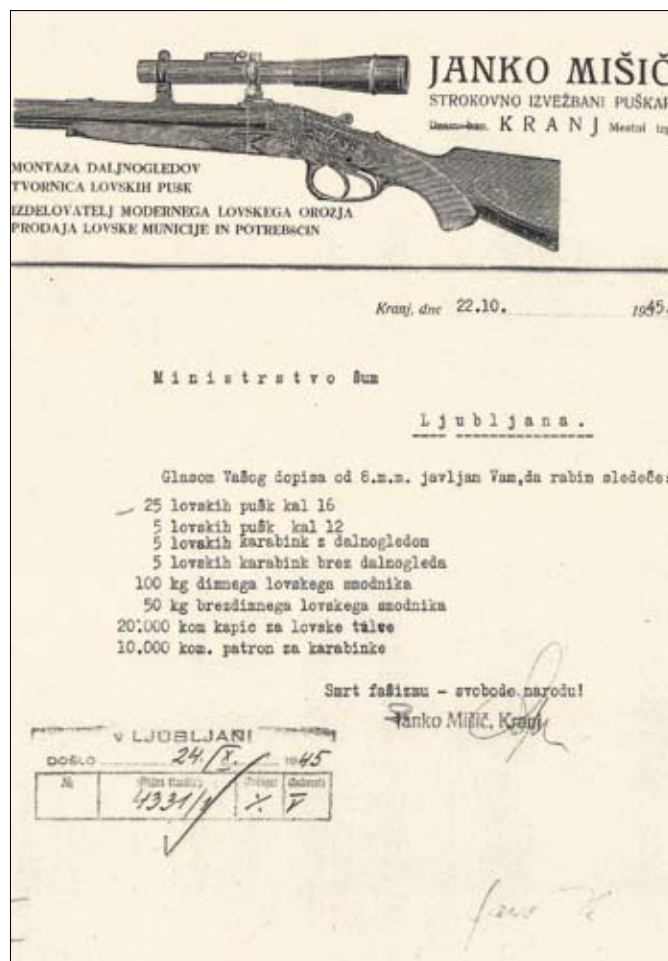
Leta 1945 je Zveza lovskih društev prepisal razpisa zveznega ministrstva za gozdarstvo o potrebnih količinah lovskega orožja in nabojev ter streliva poslala tudi trgovcem, ki so se z nabavo in prodajo lovskega orožja in lovskih potrebščin ukvarjali že v Dravski banovini. Ti so pred vojno imeli stalno na zalogi orožje in naboje ter razne lovske potrebščine, ki so jih iz Avstrije, Italije, Nemčije, Belgije in Španije uvažali za potrebe domačih lovcev. Tako je puškar **F. Sevcik** iz Židovske ulice št. 8 v Ljubljani sporočil, da je imel v predvojni letih stalno na zalogi okrog 150 lovskih dvocev različnih kalibrov in znamk, okrog 100 zračnih pušk, kal. 6 in 9 mm (flobert), okrog 500 avtomatskih pištol in revolverjev, 200.000 kosov stročnic oziroma tulcev za šibrenice raznih kalibrov, okrog 500.000 raznih vžigalnih kapič, 10.000 kg šiber, okrog 100.000 kosov raznih nabojev za pištole in revolverje, okrog 100.000 kosov nabojev za zračno orožje ter 500 kosov lovskih nožev in drugih. Tudi puškar **Albin Šifer**, prav tako iz Ljubljane, svojo trgovino Jelen je imel na Gospodarski 12, je sporočil, da je bila v mirnem času njegova zaloga približno naslednja: 150 pušk šibrenic raznih kalibrov, 50 pušk risanic raznih kalibrov, 100 zračnih pušk, kal. 6 mm, 200 kg brezdimnega in črnega smodnika, 2.500 kg trdih šiber, 50.000 raznih vžigalnih kapič, 150 kg čepov za lovske naboje, 3000 krogelnih nabojev raznih kalibrov, 50 raznih vrst lovskih nožev, 200 pištol za samobrambo, 10.000 nabojev za pištole in razne lovske priprave ter raznovrstno lovsko opremo⁷. Vendar vsega naštetega lovskega orožja, sestavnih delov za naboje in raznega drugega lovskega pribora ter opreme po vojni ni bilo več.

Ministrstvo za notranje zadeve LRS je od zveznega ministrstva prejelo okrožnico, o kateri je 24. julija 1946 obvestilo⁸ Ministrstvo

za kmetijstvo in gozdarstvo LRS. Z okrožnico je zvezno ministrstvo sporočilo, da se lovskim in gozdnim čuvajem izdaja dovoljenja samo za lovsko orožje po *Uredbi o posesti, nošenju in prodaji orožja*, da pa je mogoče, če lovskih pušk ni dovolj, se izda tudi dovoljenje za posest in nošenje vojaškega orožja. Ministrstvo za notranje zadeve je od ministrstva za kmetijstvo in gozdarstvo pravzaprav želelo izvedeti, ali je v LRS potreba po vojaškem orožju, kje in v kakšnem številu.

Ministrstvo za kmetijstvo in gozdarstvo je nato s spremnim

delali škodo, čuvaji pa jih niso imeli s čim pokončevati. Zato je ZLD predlagala, da se lovskim čuvajem dodeli vojaško orožje, vendar samo do časa, ko bo mogoče kupiti lovske puške risanice. ZLD še ni mogla sporočiti točnega števila čuvajev, ki so bili brez orožja, kajti takrat so bila okrajna zakupna lovišča še v ustanavljanju; bilo naj bi jih okrog 800. Po predpisih za izvrševanje začasnega zakona o lovu, ki je na vsakih začetih 2000 ha določal po enega lovskega čuvaja, pa naj bi jih bilo okrog 2.400. ZLD je domnevala, da od tega števila čuvajev okrog

Dopis Ministrstvu za gozdarstvo o potrebnih količinah lovskega orožja in streliva, ki ga je 22. oktobra 1945 napisal Janko Mišič iz Kranja.

dopisom dopis *Narodne milice* (NM – policije) razposlalo vsem državnim gozdnim upravam in zvezi lovskih društev. ZLD je na dopis ministrstva, št. 6752/1-46, z dne 2. avgust 1946, odgovorila 8. avgusta. Odsek za gozdarstvo so obvestili, da je žal veliko gozdnih in lovskih čuvajev sploh brez vsakega orožja, ker so jim ga pobrali okupatorji ali pa so ga lovci že prej izročili partizanom. Najbolj so pogrešali puške risanice, saj se je povsod razmnožilo veliko divjih prašičev in volkov, ki so

dve tretjini ne bo imelo lovskih pušk risanic, zato je ministrstvu predlagala, naj zanje rezervira 1.600 vojaških pušk s pripadajočo količino nabojev. Orožje naj bi sporazumno z Okrajnimi lovskimi sveti (OLS) ali lovskimi društvi razdeljevali Okrajni izvršni ljudski odbori. Med razdeljenimi vojaškimi puškami pa naj ne bi bile avtomatske puške. Ko so na Ministrstvu za kmetijstvo in gozdarstvo zbrali vse podatke, je pomočnik ministra inž. **Franjo Sevnik** upravi NM pri ministrstvu

⁵ Zveza lovskih društev (ZLD). Dopis Ministrstvu za gozdarstvo, št. 58/43, z dne 19. oktobra 1945. ARS. Ministrstvo za gozdarstvo, AS 675, t. e. 78.

⁶ NVS. Ministrstvo za gozdarstvo. Navodila vsem okrožnim in okrajnim NO, št. 3793/1, z dne 4. oktobra 1945. ARS. Ministrstvo za gozdarstvo, AS 1118, t. e. 76.

⁷ Dopis F. Sevcika Ministrstvu za gozdarstvo z dne 8. oktobra 1945. ARS. Ministrstvo za gozdarstvo, AS 675, t. e. 78.

⁸ LRS. Ministrstvo za notranje zadeve. Uprava NM (Narodne milice - Policije). Dopis Odseku za gozdarstvo pri Ministrstvu za kmetijstvo in gozdarstvo, št. 338/1, z dne 24. julija 1946. ARS. Ministrstvo za gozdarstvo, AS 675, t. e. 116.

za notranje zadeve 25. oktobra 1946 poslal spisek potreb po vojaškem orožju za lovskočuvajsko službo⁹. Poleg podatkov za ZLD, ki bi za lovskočuvajsko službo v Sloveniji potrebovala 1.600 vojaških pušk s pripadajočimi naboji, so bile upravi NM sporočene še potrebe *Državnih gozdnih uprav*. Državna gozdna uprava Slovenska Bistrica naj bi potrebovala 3 vojaške puške in 9 revolverjev, Brežice 7 vojaških pušk, Murska Sobota 8 vojaških pušk in 8 revolverjev, Ljubljana 4 vojaške puške, Novo mesto 16, Ruše 5, Snežnik 12, Kočevje 6 in Sevnica 2 vojaški puški. Državne gozdne uprave Celje, Slovenske Konjice, Kamnik, Bled, Rogaška Slatina, Bohinjska Bistrica in Črnomelj pa do zahtevanega datuma niso sporočile svojih potreb.

Ko so lovske zadruge kot osnovne lovske organizacije odpadle (v letu 1945 je bilo ZLD omogočeno nadaljevanje delovanja), je bila prav na pobudo ZLD in iniciativnega združnega odbora 4. avgusta 1946 ustanovljena *Lovska zadruga* v Ljubljani. Nadaljevala naj bi poslanstvo, ki ga je opravljala že od leta 1920. Poleg veliko drugega so bile naloge zadruge tudi oskrbovanje članov z lovskim orožjem, strelivom in lovskim priborom. Lovska zadruga je poleg tega začela v komisijso prodajo sprejemati tudi rabljeno orožje in postavljati (ustanavljati) delavnice za izdelavo in popravilo orožja ter druge opreme.

Ob priključitvi Slovenskega Primorja so se leta 1947 v državnih loviščih, ki so jih na novo zaokrožili, izkazale še večje potrebe po lovskem orožju. Tako je *Notranjsko goriško gozdno gospodarstvo* že 13. avgusta prek Ministrstva za kmetijstvo in gozdarstvo LRS (gozdarstva) zaprosilo¹⁰ Ministrstvo za notranje zadeve LRS, naj posreduje pri odkupu pušk, ki so jih zaplenile

⁹ LRS. Ministrstvo za kmetijstvo in gozdarstvo. Potreba vojaškega orožja za lovskočuvajsko službo. Dopis upravi NM pri Ministrstvu za notranje zadeve LRS, št. 6752/1-46, z dne 25. oktobra 1946. ARS. Ministrstvo za gozdarstvo, AS 675, t. e. 116.

¹⁰ Notranjsko-goriško gozdno gospodarstvo. Odsek za lovstvo. Dopis Ministrstvu za kmetijstvo in gozdarstvo (Gozdarstvu), št. 61 z dne 13. avgusta 1947. Iz poročila o lovstvu Odseka za lovstvo pri Notranjsko-goriškem gozdnem gospodarstvu, poslanen Ministrstvu za kmetijstvo in gozdarstvo (Gozdarstvu), št. 100, z dne 5. novembra 1947. ARS. Ministrstvo za gozdarstvo, AS 675, t. e. 119.

okrajne NM. Tudi pozneje, konec leta 1950, je bilo lovskega orožja premalo. V poročilu¹¹ o napredku lovskega gospodarstva, ki ga je sestavil načelnik uprave za lovstvo dr. **Janko Lavrič**, je bilo navedeno, da imajo lovci v Sloveniji *petelink* na zrnje 5.657, *brezpetelink* na zrnje 1.109, pušk risanic 533, *petelink* s kombiniranimi cevmi 715, *brezpetelink* s kombiniranimi cevmi pa 201; torej vsega skupaj 8.215 lovskih pušk. Navedeno je bilo, da je bilo v Sloveniji v tistem času 8.247 lovcev in da bi lahko sklepali, da ima skoraj vsak svojo. Vendar temu ni bilo tako. Še vedno je bilo namreč okrog 600 lovcev brez puške. Veliko je bilo torej takih, ki so poleg *šibrenice* imeli še *risanico*. Zelo je primanjkovalo lovskih pušk s kombiniranimi cevmi. O problematičnem stanju glede lovskega orožja in lovskih nabojev so razpravljali tudi 29. aprila 1951 na Občnem zboru LZ LRS. Sprejeli so sklep, naj LZ LRS ukrene vse potrebno, da se bo prek lovske zadruge rednim članom, ki se izkažejo z veljavnim orožnim listom in lovsko izkaznico, razdeljevalo material za polnjenje lovskih nabojev in lovske naboje same. Sprejet je bil tudi sklep, da LZ LRS poišče možnost, da se nabavijo lovske risanice, saj jih je še vedno primanjkovalo¹². Stanje z lovskim orožjem še sredi leta 1952 ni bilo mnogo boljše. Slovenski lovci in lovski čuvaji so takrat imeli 9.173 lovskih pušk, od katerih je bilo 3.499 *prelamač* na *šibrne naboje* z dimnim smodnikom, 3.931 pa na naboje z brezdimnim smodnikom. Od 1.032 pušk s kombiniranimi cevmi, h katerim so spadale *polrisanice* in *tricevke*, je bilo 312 pušk na naboje z dimnim smodnikom in 780 na naboje z brezdimnim smodnikom. Slovenski lovci in lovski čuvaji so imeli skupaj le 651 risanic. V sredogorskih loviščih je primanjkovalo kombiniranih lovskih pušk. Ocenjevali so, da je okrog 15 % vseh lovskih pušk v slabem stanju, nekaj pa je bilo tudi povsem neuporabnih¹³.

(Se nadaljuje)

¹¹ Ministrstvo za gozdarstvo. Uprava za lovstvo. Gospodarsko stanje v lovstvu. Dopis Svetu za kmetijstvo in gozdarstvo LRS, št. 367/22-L/V, z dne 13. marca 1951. ARS. Ministrstvo za gozdarstvo, AS 675, t. e. 81.

¹² Občni zbor LZ LRS v Ljubljani, 29. aprila 1951. Izvleček zapisnika. Glasilo Lovce, junij/julij 1951, str. od 298 do 299.

¹³ Dr. **Milan Dular**. Lovstvo v luči statistike in evidence. Glasilo Lovce, avgust/september 1952, str. 294.

V komaj dopolnjenem 65. letu starosti nas je 6. 6. 2012 zapustil dolgoletni član LD Hotedršica **Vojko Šemrov** (rodil se je 3. 6. 1947). Izgubili smo velikega

človeka, moža, očeta, prijatelja in lovskega tovariša. Verjetno ni besed, s katerimi bi lahko opisali njegovo bogato življenje in le težko je najti besede zahvale za vso ljubezen in trud, ki ju je Vojko vložil v korist divjadi in matično LD. Njegovo ime bo ostalo z velikimi črkami zapisano v slovenskem lovstvu in LD Hotedršica.

Narava je bila pravzaprav njegov dom, v njej je črpal neizmerno energijo za delo, ki ga je razdaljal tudi lovstvu. Spoštoval je naravo, se učil od nje in tudi druge učil spoštovanja vsega življenja v njej. Že zgodaj je spoznal, kaj sta kmečko življenje in trdo delo, saj je odrasčal v kmečki družini, kjer je bila doma tudi dolgoletna lovska tradicija. Ustvaril si je družino, dom in nadaljeval pot in delo svojega očeta, ki je bil eden izmed ustanoviteljev LD Hotedršica. Ljubil je gozd, divjad in svojo družino, ženo Dragico in svoje tri otroke, ki so mu pomenili vse.

Veliko trdega dela, ljubezni in strasti je bilo potrebno, da je vrnil v okoliško naravo njegovo najljubšo divjad – jelenjad. Namenil ji je veliko ljubezni in časa. Prav po njegovi zaslugi jo bodo v tamkajšnjem okolju lahko še dolga leta občudovali njegovi nasledniki. Največji njegov dosežek je gotovo temelj, ki ga je Vojko položil v organizacijo Zahodnovisokokraške regije z enotnim načinom upravljanja z jelenjadjo. Za svojo požrtvovalnost prav na tem področju so ga lovske organizacije odlikovale z različnimi priznanji. Vsako jesen, ko bomo iz tamkajšnjih gozdov zaslišali mogočno rukanje jelenov, se bomo vsi gotovo spominjali očeta te divjadi v tem okolju.

Težko bi našli vse funkcije, ki jih je Vojko opravljal v lovstvu, saj se je ves čas razdaljal za divjad, naravo in našo LD. Že pri osemnajstih letih se je včlanil v LD Hotedršica, leta 1966 opravil lovski izpit, leta 1974 še izpit za lovskega čuvaja, leta 1976 pa tudi za lovskega mojstra. V LD je bil tajnik (od 1975 do 1979), takoj nato, leta 1979 je prvič postal starešina naše LD. Nato je v LD to vodilno funkcijo s predsedki opravljal še polnih devetnajst let; nazadnje od leta 2005 do 2009. Vmes je bil tudi predsednik NO in predsednik LD LD. Obenem je bil tudi predsednik Dolomitskega LGO, od leta 2003 do 2007 pa je bil predsednik območne ZLD Ljubljana. Funkcijo predsednika Zahodnovisokokraške regije je opravljal od leta 2005. Tistega leta so ustanovili OZUL ZVK, katerega prvi predsednik je postal prav Vojko. Predsedniško funkcijo je nato opravljal vse do svoje pretrane smrti.

Za svoje dolgoletno in požrtvovalno delo v lovstvu je bil odlikovan z znakom LZS za lovske zasluge, redi III., II. in I. stopnje. Leta 2000 je prejel plaketo ZLD Ljubljana, leta 2010 pa od ZLD Idrije tudi srebrno priznanje. Ves čas je vodil svoje lovce in jih usmerjal v duhu pravičnega in pravičnega varstva ter upravljanja z divjadjo. Predvsem pa je bil Vojko prijatelj slehernemu članu naše LD Hotedršica. Neizmerno so bile njegove zasluge pri gradnji našega lovskega

doma, s čimer so bili postavljeni novi temelji za razvoj naše LD.

Ko je končno odšel v pokoj, si je v Bazinovi dolini ustvaril svoj raj na zemlji, kjer je z vso ljubeznijo skrbel za divjad. Ustvaril si je kotiček, kjer bi užival in kjer bo sleherni lovec lahko začutil spoštovanje do divjadi, ki si ga bo delil z njim.

S težkim srcem smo sprejeli dejstvo, da Vojka ne bo več med nami. Ob njegovem slovesu so strelji iz lovske puške naznanili njegov zadnji lov. Lovski tovariši smo se tistega junijskega dne s smrekovimi vejicami še zadnjič poslavljali od njega. Lovski rogovi so naznanjali, da se naš cenjeni lovski tovariš seli na stojišča večnega lovišča. V objem ga je sprejela narava, ki jo je imel tako zelo rad. Žaleli smo mu, da bi mu boginja Diana namenila prav tako stojišče, kot ga je imel v svojem raju – v Bazinovi dolini!

Hvala ti, lovski tovariš; hvaležni smo ti, da smo bili lahko del tvojega življenja!

**LD Hotedršica – A. L.,
OZUL Zahodnovisokokraškega
LUO – R. V.**

Ko smo se člani sestali na seji UO LD, nismo slutili, da je zadnjič z nami **Karel Gril**, Drago, kot smo ga klicali lovci. Tudi on ni slutil krute usode minljivosti, saj se je med nami veselil svoje pravkar minule obletnice rojstva in tudi privolil, da bo še en mandat vodil NO LD. Umril je 12. 11. 2012.

Rodil se je 13. 9. 1949. Odrasčal je v družini, kjer je vladalo medsebojno spoštovanje, red, disciplina. Najstniška doba šolanja ga je naposled privedla do strojnega inženirja in pozneje do uspešnega podjetnika. Kraj in okolje Vinske gore pri Velenju, kjer si je zgradil dom, sta ga tako očarala, da se je pridružil ideji somišljenikov. Z očetom, tudi lovцем, sta se včlanila v tamkajšnjo lovsko organizacijo in s prijatelji so zgradili lovski dom v svojem kraju.

Druga želja, da bi imeli svoje lovišče, se lovcom omenjenega kraja ni uresničila, zato se je z očetom in prijatelji lovci odločili včlaniti v LD Gozdnik - Griže, kjer je kljub oddaljenosti od doma nadaljeval delo pri obnovi lovskega doma pod Gozdnikom in gradnji drugih lovskogojitvenih objektov v tej LD. Griški lovci smo kmalu spoznali njegove organizacijske sposobnosti, delavnost, strpno sprejemanje mnenj drugače mislečih in nepopustljivost pri doseženih dogovorih, pri lovu pa strokovnost in etiko. Ljubezen do lova je uresničeval tudi prek Safari kluba Slovenije, z lovom v tujini, kolikor so mu dopuščala sredstva in čas.

Kmalu po prihodu v LD smo mu zaupali funkcijo v DR LD (od l. 1988 do 2001), nato funkcijo tajnika (od l. 2001 do 2003), starešina LD je bil od l. 2003 do 2007, NO LD je vodil od l. 2008 do 2012, v SK ZLD Celje pa je bil član NO (od l. 2002 do 2006), član IO OZUL (od l. 2005 do 2010) in član Komisije za oceno odstrela in izgub v LUO (od 2006 do 2012).

Za zavzetost pri delu v lovski organizaciji in pri uresničevanju njene vloge v družbi je prejel mnoga odlikovanja in priznanja. V LD je dobil bronasti kipec Lovce, od SK ZLD - Celje pa priznanje. LZS ga je odli-

kovala z znakom za lovske zasluge in zlatim znakom.

Sredi lanskega novembra smo se poslovili od njega na vinskokorskem pokopališču. Položili smo ga k počitku k ljubljenu očetu in mami. Od njegovega zadnjega doma smo odšli v tišini in z bolečim spoznanjem, da smo izgubili tovariša z veliko začetnico, vzornika, ki ga je vredno posnemati.

LD Gozdnik - Griže – M. B.

Vest o smrti **Zoltana Avguštin**, ki je umrl 2. 1. 2013, nas je zelo pretresla. Lovci LD Rankovci se zavedamo, da smo izgubili dobrega lovskega tovariša in prijatelja, saj je bil z vsem srcem predan naravi in lovstvu.

Zoltan se je rodil 31. 5. 1938 v Gederovcih, v LD Rankovci pa se je včlanil leta 1961. Od vsega začetka je bil aktiven član v LD. Od leta 1970 in vse do leta 2000 je uspešno zastopal LD na meddružinskih tekmovanjih in streljanju na glinaste golobe in dosegal je odlične rezultate.

Član UO LD Rankovci je bil v letih od 1984 do leta 1988 in od leta 1995 do leta 2001. Od leta 2008 pa vse do leta 2013, ko se je iztekla njegova življenjska pot, je bil član disciplinske komisije LD.

Zoltan je bil velik ljubitelj narave in divjadi, obenem pa iskren lovski tovariš, ki je s svojim lovskim znanjem in zgledom širil lovsko tovarštvo in sožitje med člani LD pa tudi med drugimi LD na različnih lovskih srečanjih.

Za vse dobro, kar je storil za lovske družčino, je prejel znak LZS za lovske zasluge, reda III. in II. stopnje.

Dragi Zolti, pogrešali te bomo. Zahvaljujemo se ti za ves trud, ki si ga vložil za napredek naše LD in lovstva sploh. Hvala ti za tvojo izredno skrb za divjad in naravo. Hvaležni smo ti za vse nepozabne trenutke, ki smo jih preživeli skupaj.

Ohranili te bomo v trajnem spominu.

LD Rankovci – A. S.

OBVESTILO

Vse dopisnike LD oziroma ZLD/LZ obveščamo, da nam morajo vse **zapise o umrlih** (pa tudi o jubilarjih) obvezno poslati **pravočasno** tudi **v elektronski obliki** (zapis v Wordu in fotografijo v jpg) na naš **e-naslov. Originalne fotografije in uradni dopis** (z žigom in podpisom odg. osebe LD) pa pošljite z **navadno pošto**.

Zapisov, ki ne bodo prispeli tudi v elektronski obliki, ne bomo obravnavali.

Prav tako pazite, da ne boste prekoračevali 5-mesečnega skrajnega roka za oddajo zapisa v uredništvo.

Natančna navodila o objavljanju tovrstnih zapisov so bila zadnjič objavljena v Lovcu, 6/2012, str. 351, zato si jih natančno preberite, preden odpošljete zapise.

Uredništvo

Iz lovskih vrst so za vedno odšli tudi:

Giuseppe Florenin, LD Čepovan, * 5. 3. 1945, † 19. 3. 2013.
Miro Zrimšek, LD Begunje, * 14. 9. 1937, † 24. 3. 2013.
Andrej Koren, LD Drežnica, * 30. 11. 1930, † 26. 3. 2013.
Bogdan Lulik, LD Hubelj, Ajdovščina, * 1. 1. 1942, † 16. 3. 2013.
Ivan Bitežnik, LD Grgar, * 17. 6. 1941, † 10. 3. 2013.
Anton Gruđen, LD Šentvid pri Stični, * 24. 10. 1954, † 30. 3. 2013.
Vendelin Ficko, LD Radenci, * 13. 8. 1937, † 18. 3. 2013.
Martin Škrlec, LD Radenci, * 7. 6. 1946, † 2. 3. 2013.
Anton Skobir, LD Prežihovo, * 6. 1. 1923, † 1. 4. 2013.
Stanislav Greifoner, LD Voličina, * 29. 4. 1957, † 2. 4. 2013.
Boris Bučar, LD Laze, * 25. 5. 1946, † 28. 9. 2012.
Boris Pavčič, LD Laze, * 2. 7. 1929, † 13. 3. 2013.
Srečko Tihelj, LD Laze, * 19. 11. 1929, † 13. 3. 2013.
Janko Kukec, LD Laze, * 24. 4. 1946, † 17. 3. 2013.
Ernest Jaušovec, LD Benedikt, * 16. 12. 1926, † 25. 1. 2013.
Maksimilijan Kompoš, LD Ruše, * 4. 9. 1939, † 5. 3. 2013.

Darko Jenko, LD Prem, * 20. 3. 1948, † 16. 3. 2013.
Konrad Špiljak, LD Šmarje pri Jelšah, * 4. 12. 1935, † 12. 2. 2013.
Jože Dobnik, LD Vransko, * 6. 1. 1945, † 19. 2. 2013.
Vladimir Keber, LD Slovenske Konjice, * 6. 10. 1940, † 6. 3. 2013.
Milan Tepeš, LD Rogatec, * 22. 3. 1938, † 14. 3. 2013.
Stanislav Kovše, LD Vitanje, * 1. 5. 1946, † 17. 3. 2013.
Aleksander Škerlavaj, LD Rakitna, * 22. 12. 1930, † 12. 3. 2013.
Jožef Podgoršek, LD Vodice, * 26. 3. 1930, † 12. 3. 2013.
Janez Štrukelj, LD Turjak, * 29. 12. 1954, † 10. 10. 2012.
Silvester Novak, LD Trnovo, * 23. 12. 1928, † 15. 3. 2013.
Ivan Lipej, LD Arčiče, * 21. 8. 1941, † 24. 2. 2013.
Mirko Hotko, LD Dobova, * 16. 12. 1954, † 8. 3. 2013.
Miroslav Klemen, LD Zreče, * 3. 7. 1938, † 13. 11. 2012.
Avugst Potnik, LD Zreče, * 8. 9. 1933, † 1. 2. 2013.
Ivan Bitežnik, LD Grgar, * 17. 6. 1941, † 10. 3. 2013.

Umrlim časten spomin!

Seminar za vodje kinoloških prireditev in delegate

Pri KZS je ustanovljena **Komisija za kinološke prireditve**, ki je sestavljena iz petih članov; dva člana sta iz lovskih vrst in spremljata lovsko-kinološke prireditve, predvsem državnega in mednarodnega značaja, preostale tri članice pa spremljajo kinološke prireditve, ki jih prirejajo druga kinološka društva in klubi. Temeljne naloge komisije so:

- razpis kinoloških prireditev;
- usklajevanje terminov kinoloških prireditev in priprava ter objava vseh kinoloških prireditev;
- delegiranje delegatov na državne in mednarodne kinološke prireditve ter
- spremljanje izvedbe načrtovanih prireditev.

Komisija je ugotovila, da nekatera državna in mednarodna tekmovanja in razstave niso organizirane tako, kot določa *Pravilnik o strokovnem delu*. Organizatorjem še največ težav povzroča priprava kataloga za kinološko prireditve in poročila, ki morajo biti pripravljena čim prej po kinološki prireditvi. Za lovsko kinologijo je vzpodbudno, da se tudi lovsko-kinološka društva (LKD) odločajo za razstave. Pred leti LKD niso vsako leto organizirala državne razstave lovskih psov (CAC), lani pa so organizirala dve, in sicer razstavo lovskih psov in razstavo psov vseh pasem. V tem letu pa LKD načrtujejo organizacijo treh državnih razstav, in sicer dveh razstav lovskih psov in eno razstavo psov vseh pasem. Vse več LKD je pokazalo zanimanje za organizacijo državnih razstav. Poleg tega organizirajo tudi več državnih tekmovanj lovskih posameznih pasem/pasemskih skupin psov (terierjev, goničev, brak-jazbečarjev, barvarjev itn.) ter tudi mednarodnih tekmovanj v delu (ptičarji – Sežunov memorial, barvarji – troboj Avstrije, Italije in Slovenije), žal pa tudi pri organizaciji teh lovskih prireditev komisija ugotavlja podobne napake oz. pomanjkljivosti, ki sem jih navedel. Člani Komisije za kinološke prireditve pri KZS smo menili, da je treba zato organizirati seminar oz. izobraževanje, kjer bi predstavili določila za izvedbo razstav in tekmovanj ter bi se pogovorili glede nejasnosti v povezavi z organiziranjem kinoloških prireditev. Pri tem smo želeli predstaviti tudi vlogo in pooblastila delegata KZS na

posamezni prireditvi ter z izobraževanjem doseči korektno organizacijo razstav in tekmovanj v prihodnje.

Komisija je Seminar organizirala 1. 3. 2013 popoldne v prostorih KS Sostro in nanj povabila vse delegate KZS, strokovne vodje in vodje državnih in mednarodnih prireditev. Da je bila tematika zanimiva, priča podatek, da se je seminarja udeležilo 56 udeležencev, od katerih je bilo veliko predstavnikov iz lovskih vrst (LKD Gorenjske, LKD Koroške, LKD Ptuj, LKD Celja, LKD Cerklje itn.), predstavnikov vzrejnih komisij za lovske pasme psov in predsednik Komisije za kinologijo pri LZS **Janez Šumak**. Seminar je vodil **Jože Vidic**, predsednik Komisije za izobraževanje pri KZS.

Na začetku seminarja je vse zbrane pozdravil predsednik KZS mag. **Blaž Kavčič**. V nadaljevanju je **Jelka Simčič**, predsednica Komisije za prireditve, predstavila namen seminarja in našela napake, ki so se v minulem letu dogajale pri organizaciji kinoloških prireditev. Ker LKD in vzrejne komisije za lovske pasme psov letos organizirajo samo državne razstave in tekmovanja, bom predstavil samo določila, ki se nanašajo na državne prireditve, ki sem jih predstavil na seminarju, in naloge delegatov, ki jih je predstavil **Sašo Ferenčič**.

Predstavil sem določila Pravilnika o strokovnem delu in pravilnike KZS za posamezna področja, ki urejajo organizacijo državnih razstav in tekmovanj. V Pravilniku o strokovnem delu je določeno, da državne razstave in tekmovanja ne more organizirati vsak kinološki klub ali društvo, ampak samo tisti, ki je že uspešno organiziral tri prireditve oz. tri lokalna ali regionalna tekmovanja. Omejitev glede števila državnih razstav in tekmovanj je v tem, da se v koledarskem letu lahko organizira toliko državnih razstav in tekmovanj za posamezno vrsto oz. obliko dela, kot jih določi pristojni organ KZS. Prav tako v republiki Sloveniji na isti dan ni dovoljeno organizirati dveh državnih razstav vseh pasem psov oz. na isti dan ni dovoljeno organizirati dveh enakih državnih tekmovanj.

Vsaka prireditev mora biti objavljena **Komisiji za prireditve pri KZS**, za državne razstave in tekmovanja pa mora prireditelj poleg vloge poslati natančen opis kraja dogodka in navesti želeni datum prireditve, predvidene nazive in candidature, ki jih želi podeliti, ime strokovnega vodje prireditve in izjavo o plačilu ob-

veznosti KZS. Prireditelj mora vsaj štirinajst dni pred prireditvijo na KZS sporočiti vsako spremembo programa ali odpoved prireditve. To mora sporočiti tudi sodnikom, delegatu in v primeru odpovedi prireditve obvestiti tudi prijavljene tekmovalce oz. razstavljalce.

Prireditelj mora prireditve prijaviti na pristojni upravni enoti, pristojni veterinarski inšpekciji ter na prireditvi izobesiti držav-

Sašo Ferenčič je predstavil določila, ki se nanašajo na delegate, delegirane na kinološko prireditve. Pravilnik o strokovnem delu namreč določa, da je lahko delegat KZS oseba, ki je aktiven/a mednarodni/a kinološki/a sodnik/ca z najmanj petletno prakso. Delegata imenuje komisija za prireditve, dokončno pa ga/jo potrdi UO KZS, kar pomeni, da prireditelj ne more vplivati na imenovanje delegata. Delegat

organizacijo razstav in tekmovanj je bila razprava, na kateri je sodelovalo več udeležencev seminarja. Zanimivo je bilo vprašanje priznanega športnega kinologa **Antona Esa**: »Kdaj bi lahko delegat prekinil kinološko prireditve?« Odgovorila sta mu predsednik KZS mag. Blaž Kavčič in Jelka Simčič: »Le izjemoma, če so kršeni Pravilnik o strokovnem delu, pravilniki o tekmovanju oz. razstavah in če tekmovanje oz.

napake prireditev pri izvedbi prireditve ter da bodo prireditelji, ko bodo imeli kakšne pomisleke, pravočasno poiskali pomoč in nasvet pri članih komisije.

Jožef Verčko

Druženje vodnikov psov in kinologov v LD Pesnica - Jarenina

Pomlad je čas za razna dela v loviščih: popravilo prež, krmišč, solnic, ureditev remiz, krmnih njiv idr., kar od nas terja gospodarjenje z divjadjo. Prav tako so potrebne razne aktivnosti v lovskih družinah: občni zbori, ocenjevanje, kategorizacije in razstave trofej, preizkusi orožja in druge obveznost, ki nam jih nalagajo razni predpisi in zakoni, katerim ni mogoče več natančno slediti. A v številni zakonodaji nikjer nisem zasledil predpisa, ki bi od vodnikov psov zahteval letno preverjanje znanja oz. njihovo usposobljenost. Po navadi se preverjanje konča s kakšnim pogosto sumljivim preverjanjem na PNZ. Redki vodniki se pozneje udeležijo še katere uporabnostne preizkušnje, prav malo pa je taktih, ki se udeležijo vsestranske uporabnostne preizkušnje (VUP), kar bi bilo za dobro usposobljenega lovskega psa skoraj nujno. Kinološka komisija pri LZS že več kot pet (da, 5!) let rojeva nov *Pravilnik o uporabi lovskih psov v loviščih*, bistvene novosti pa od sedaj veljavnega verjetno na žalost ni pričakovati. Po neuradnih informacijah bo celo izbrisana zahteva, naj se stroški lovske kinologije v LD poravnajo iz prihodkov iz lovišča!? Doslej je bila to edina predpisana zahteva, s katero je bilo mogoče lovske družine do neke mere »prisiliti«, da so vodni-

Udeleženci seminarja za vodje kinoloških prireditev (Sostro, 1. 3. 2013)

no zastavo in zastavo KZS. Prav tako je treba 60 dni pred državno prireditvijo pisno obvestiti delegiranega oz. vabljenega sodnika in delegata KZS.

Za vsako državno razstavo in tekmovanje prireditelj pripravi katalog, ki vsebuje podatke o: vodji prireditve, strokovnem vodji, delegatu in razstavljalcih oz. tekmovalcih. Zaželeno je, da katalog za tekmovanje lovskih psov vsebuje tudi navedbo sodniškega zbora oz. imena kinoloških sodnikov, pravilnik, po katerem bo potekalo ocenjevanje na tekmovanju, in navedbo terenov, na katerih bo tekmovanje. Le z navedbo teh podatkov se prireditelj izogne nejasnostim glede ocenjevanja. Ker so razstave in tekmovanja organizirana pod okriljem KZS, mora biti na naslovn strani kataloga zaščitni znak (logo) KZS, lahko pa je tudi znak prireditelja in znak FCI.

Po prireditvi prireditelj pošlje na KZS: po en izvod strokovnega poročila o tekmovanju, dva kataloga z vpisanimi rezultati, predlog kandidatur za izdajo nazivov (v dveh izvodih) in zbirni seznam doseženih rezultatov.

KZS ima obveznost, odgovornost ter pravico odločanja na prireditvi. Delegatova obveznost je, da pride na kraj prireditve že dan pred uradnim odprtjem. Seznanimi se mora z vsemi dovoljenji, tereni, sodniki, katalogom in potekom prireditve. V primeru nepravilnosti svetuje organizatorju, kako jih odpraviti, in če ni zadoščeno vsem pogojem za pravilno izvedbo razstave oz. tekmovanja, lahko prireditev tudi odpove.

Delegatova dolžnost je tudi strokovna razlaga določil pravilnikov KZS. Ob odsotnosti kinološkega sodnika lahko imenuje drugega, nadzira izvedbo programa ter rešuje posamezne pritožbe. Delegat spremlja celoten potek prireditve in lahko v primeru grobih nepravilnosti prekine prireditve. Skupaj z organizatorjem prevzame vso moralno odgovornost za izvedbo prireditve.

Delegat začne in sklene prireditve. Po koncu prireditve mora poslati na KZS in Komisijo za prireditve poročilo o prireditvi z vsemi svojimi ugotovitvami. Kopijo poročila mora poslati tudi organizatorju.

Po predstavitvi določil za

razstava ne bi bila pravilno izvedena.«

Udeleženci seminarja so bili s predstavljeno vsebino zadovoljni in izrazili skupno ugotovitev, da je bilo tovrstno izobraževanje potrebno. Člani Komisije za prireditve pri KZS upamo, da smo s tem seminarjem pripomogli k strokovnejšim izvedbam kinoloških prireditev, na katerih ne bodo več nastajale nepotrebne napetosti med člani komisije in

Foto: D. Ivčak

Skupinska fotografija za spomin

Tudi kinologinje so med nami.

kom lovskih psov na neki način povrnile vloženi trud (delo) in vlaganje v lovskega psa. Očitno bo po sprejetju tega pravilnika spet vse prepuščeno vodnikom, ki se bodo še redkeje odločali za vodenje in ustrezno šolanje lovskih psov. A se odgovorni očitno ne zavedajo, kaj je napredek za lovsko kinologijo in posledično lovsko organizacijo?! Po pogovoru z različnimi vodniki in iz lastnih izkušenj vem, da so odnosi vodstva LD do vodnikov lovskih psov v Sloveniji zelo različni in v veliki meri odvisni od (samo)volje vodilnih v LD, in sicer od najbolj pozitivnih, kjer imajo vodniki na voljo finančna sredstva, dele lovišča za vadbo in so celo oproščeni določenih delovnih ur v loviščih, do druge skrajnosti, kjer vodniki od LD-ja praktično nimajo ničesar. Vodniki in psi so mnogokrat nujno zlo v loviščih, ker brez njih pač ni dovoljeno »jagat«, kaj šele, da bi se našel kakšen »cvenk« zanje, saj komaj poravnajo stroške lovskih koč, potnih stroškov vodilnih, zakusk in podobnih »obveznosti« vodstev lovskih družin. Sam menim, da bi bilo treba v nekem predpisu vseeno določiti najmanjše zahteve, ki bi jih LD morale zagotoviti vodnikom lovskih psov! Kateri pa so najmanjši pogoji in kje naj bi bili zapisani, pa je že druga zgodba.

Kljub vsemu se kinologi LD **Pesnica - Jarenina** dvakrat na leto, in sicer enkrat v spomladi in enkrat pred skupnimi lovi v jeseni zberemo na kinološkem druženju, ki ga popestrimo s preizkušnjo naših lovskih psov v prinašanju male divjadi. Preizkušnja obsega prosto iskanje pernate divjadi na poraslem terenu, vlečko fazana in zajca ter prinašanje race iz globoke vode. Namen preizkusa

je, da se novi vodniki seznani z načinom dela, različni načini šolanja in vajami ter se znebijo treme pred nastopi na pravih preizkušnjah, za preizkušene vodnike in pse je dodatna vadba izmenjava izkušenj, za vse pa prijetno druženje. V LD imamo več kot dvajset preizkušenih in nekaj nepreizkušenih mladih psov vseh pasem. »Krdelo« je kar pestro in ga sestavljajo naslednje pasme: veliki in mali muensterlandec, kratkodlaki in resasti nemški ptičarji, kratkodlaki vajmarski ptičar, angleški setri, labradorski prinašalci, nemški prepeličar, nemški lovski terierji, resasti foksterier, jack russell terier, kratkodlaki in resasti jazbečar. Lahko se je udeležijo mladi neizkušeni psi brez opravljene preizkušnje pa tudi že izkušeni in preizkušeni psi. Preizkušnja poteka na način, da psi ne izpadejo, četudi ne opravijo določene discipline, odštejejo se jim le točke, upoštevamo pa tudi izkušnost psov, zato poražencev ni. Zmagovalci smo vsi, najboljši lastnik, ki (v šali) tudi ni nujno

Po uspešno opravljenem vodnem delu

najboljši vodnik, prejme prehodni pokal, prvi trije psi pa praktične nagrade: veliko, srednjo in malo kost. V glavnem se preizkušnje udeležijo vodniki naše LD, občasno pa se nam pridruži še kateri kinološki zanesenjak iz družin v okolici. Vsako leto delo psov ocenjujeta druga člana (ki nista kinološka sodnika), tako da je čim manj pristranskosti, hkrati pa se vodniki seznani tudi z mnogokrat težko odločitvijo sodnikov, kako pse pravilno oceniti in razvrstiti. Druženje se konča z razglasitvijo rezultatov ob lovski koči z vsem, kar po stari lovski navadi sodi zraven.

Matjaž Roter, kin. sodnik

Predvidena legla lovskih psov

Resasti jazbečarji (SLRJr):

O: 5/I, m: 5/II, 2. 4.,
Peter Vršnik,
Podolšava 23, 3335 Solčava.

Brandel braki (SLRBrb):

O: 5/II, m: 5/II, 4. 5.,
Jure Senekovič,
Mozelj 2/b, 1330 Kočevje.
O: 4/I, m: 5/I, 30. 4.,
Dejan Jejčič,
Šmarje 48/g, 5295 Branik.
O: tuj plemenjak, m: 4/I, 18. 5.,
Gregor Perpar,
Ulica talcev 2, 8210 Trebnje.

Kratkodlaki istrski goniči (SLRGik):

O: 5/I, m: 5/II, 21. 4.,
Marko Barle,
Dolenje Selce 1, 8211 Dobrnj.

Planinski goniči (SLRGpl):

O: 5/II, m: 5/I, 10. 5.,
Miran Sušec,
Tolsti Vrh 33, 2382 Mislinja.

Posavski goniči (SLRGp):

O: 5/I, m: 5/I, 12. 3.,
Nenad Mikunovič,
Marin Dol 20, 8241 Adlešiči.

Nemški goniči (SLRNg):

O: 5/I, m: 5/II, 21. 4.,
Marko Kraševac,
Jelša 3, 1223 Blagovica.

Beagli (SLRBig):

O: 5/I, m: 5/I, 11. 4.,
Jože Vester,
Zvirče 84, 4290 Tržič.
O: 5/II, m: 5/I, 9. 5.,
Martin Keblič,
Male Dole 47, 3212 Vojnik.
O: 5/I, m: 5/I, 6. 5.,
Martin Keblič,
Male Dole 47, 3212 Vojnik.
O: 5/I, m: 5/I, 17. 5.,
Andrej Puželj,
Lipovščica 14,
1317 Sodražica.

Brak-jazbečarji (SLRBj):

jelenje rdeči

O: 5/I, m: 5/I, 15. 5.,
Martin Keblič,
Male Dole 47, 3212 Vojnik.
O: 5/I, m: 5/I, 23. 5.,
Ivan in Alojzija Hrastovec,
Prapreče 19/c, 3305 Vransko.
O: 5/I, m: 5/II, 23. 4.,
David Gazvoda,
Pečke 4, 2321 Makole.

Bavarski barvarji (SLRBb):

O: 4/II UP II, m: 4/III UP, 31. 5.,
Igor Carl,
Sp. Kanomlja 52,
5281 Sp. Idrija.

O: 4/I B, m: 5/I, 25. 5.,
Jure Pagon,
Godovič 118, 5275 Godovič.

Hanovrski barvarji (SLRHb):

O: 5/I, m: 5/I, 25. 5.,
Gregor Hodnik,
Ob Belci 2,
4264 Boh. Bistrica.

Nemški kratkodlaki ptičarji (SLRNkp):

O: 4/PZP-53,
m: 5/JZP-178, 18. 5.,
Matjaž Gerbec,
Zabrv 19, 1292 Ig.

Kratkodlaki vajmarčani (SLRWpk):

O: tuj plemenjak,
m: 5/JZP-187, 4. 3.,
Dragica Valenčič,
Navratilova pot 2, 8330 Metlika.

Nemški žimavci (SLRNž):

O: 5/PZP-77, JZP-191,
m: 4/JZP-183, UP KS II, 1. 6.,
Rok, Bojan Deberšek,
Podgorska 83,
2380 Slov. Gradec.

Gladkodlaki prinašalci (SLRfcr):

O: tuj plemenjak,
m: 5/II TRP, 18. 4.,
Eva Krizmanič,
Testenova 42, 1234 Mengeš.

Špringer španjeli (SLRPr):

O: 5/II, m: 4/II, 1. 5.,
Ivan Hajšek,
Ulica borcev 30,
2000 Maribor.

Nemški prepeličarji (SLRPr):

O: 5/I, m: 5/I, 21. 4.,
Jože Pogorevc,
Željne 20, 1330 Kočevje.

Serci

O: 5/I, m: 5/I, 13. 5.,
Peter Boškin,
Levstikova 18, 5280 Idrija.
O: 5/I, m: 4/I, 12. 3.,
Marjan Vintar,
Gorenjska cesta 8,
8311 Kostanjevica na Krki.
O: 5/I, m: 5/I, 29. 4.,
Iztok Pušavec,
Tenetiše 16, 4204 Golnik.
O: 5/VP-163,
M: 5/VP-153, 8. 5.,
Anton Pucihar,
Škričje 29/a, 1292 Ig.
O: 5/I, m: 4/II, 23. 3.,
Vlado Kovač,
Dvor 1, 8361 Dvor.

Mali oglasi

Orožje in lovska optika

Prodaj polavtomatsko risanico Browning, kal. .30-06 Spr. z rdečo piko. Puška je zelo dobro ohranjena, cena po dogovoru. Tel.: 041/368-344.

Prodaj kombinirano puško CZ, kal. 7 x 57 R/12, z menjalnimi cevmi 12/12 in str. daljnogledom 7 x 50 ter nosilno torbo. Tel.: 030/689-606.

Prodaj kombinirko znamke CZ Brno, kal. 7x 57 R/ 12, s strelnim daljnogledom Swarovski Nova 6 x 42 (Suhlova montaža). Puška je izredno natančna, malo uporabljena in ima kopito iz orehovine. Tel.: 051/387-950.

Prodaj repetirno risanico CZ, kal. 8 x 57 JS, z novim str. daljnogledom 6 x 42 Kahles (Suhlova montaža, puška je zelo natančna in lepo ohranjena); novo bok **šibrenico** Mercury, kal. 12/12 (še v garanciji). Tel.: 031/250-030.

Prodaj polavtomatsko risanico Browning Bar Short Trac, kal. .308 Win., s str. daljnogledom Artemis 2000 1,5 - 6 x 42, križ 4, na snemljivi Leopold montaži. Puška je bila malo uporabljena in je zelo natančna. Tel.: 040/354-590.

Prodaj lovsko kombinirko Sabatti, kal. 12/6,5 x 57 R, s str. daljnogledom Kahles 8 x 50 (Suhlova montaža) (1.200 €) in **repetirno risanico** Erma, kal. .22 Mag., z naprožilom, strelnim daljnogledom 3 - 9 x 42 (350 €). Tel.: 031/602-650.

Prodaj tekmovalno rusko bok šibrenico, kal. 12/12, v odličnem stanju. Cena po dogovoru. Tel.: 031/667-190.

Zaradi bolezni **prodaj** novo **karabinko** Zoli, kal. 7 x 64, s str. daljnogledom Endurance 3 - 9 x 42 IR z rdečo piko in **revolver** Taurus, kal. .44 Mag. Tel.: 041/930-490, dopoldan.

Prodaj elegantno bok kombinirko Sabatti Master, kal. 20 Mag. /9,3 x 74 R, s str. daljnogledom Swarovski 2,5 - 10 x 56 z osvetljeno piko. Cena ugodna, 2.600 €. Tel.: 031/296-046.

Prodaj zelo lahko kombinirko Forest Sabatti Light, kal. 20 Mag. /6,5 x 57 R, s str. daljnogledom Kahles 2,5 - 10 x 50. Cena 1.750 €. Tel.: 031/591-725.

Prodaj lepo ohranjeno novejšo repetirno risanico M03 Mauser, kal. .30-06, z originalnim str. daljnogledom Mauser 8 x 56, ter šibrenico Monte Carlo, kal. 16 - 16; skupaj ali posamezno. Tel.: 040/462-569.

Prodaj vrhunsko repetirno risanico CZ, kal. .30 - 06, z montiranim str. daljnogledom Meopta 7 x 50. Mogoča je tudi zamenjava za kratko repetirko, kal. 7 x 64, ali .30 - 06 s str. daljnogledom. Tel.: 041/267-577.

Prodaj trap šibrenico Bernardelli s široko šino, dvema merkoma, ejektorji, enim naprožilom, cev 74 cm. Cena 700 € oz. po dogovoru. Tel.: 031/674-629.

Prodaj repetirno risanico CZ, kal. 7 x 64, s str. daljnogledom Tasco 3 - 9 x 42; **risanico** Mauser M66-S, kal. .6,5 x 68, s str. daljnogledom Zeiss 1,5 - 6 x 42. Puški sta bili malo uporabljani. Tel.: 041/360-304 ali (01) 787-13-04.

Prodaj enocevno risanico

- **prelamačo** Sabatti (ročno napenjanje), kal. 7 x 65 R, s str. daljnogledom Zeiss 1,5 - 6 x 42 (fiksna montaža) z menjalno cevjo 6,5 x 57 R, s str. daljnogledom Zeiss Diatal 6 x 42 (Suhlova montaža) za 2.000 €. Tel.: 041/657-531.

Prodaj bogato gravirano boroveljsko bokarico, izdelek J. Fanzoi, kal. 16/7 x 65 R, z menjalnimi cevmi 16/16 in strelnim daljnogledom 6 x 42 Swarovski Habicht (Suhlova montaža). Puška je odlično ohranjena. Tel.: 059/930-123.

Prodaj risanico prelamačo ZBK 110 Luxus, kal. 5,6 x 50 R Mag., s str. daljnogledom Kahles 6 x 42. Tel.: 041/833-062.

Prodaj nočni enogled Bresser 5 x 50 za 110 €. Tel.: 041/638-807.

Prodaj pištolo FN 1910/22, kal. 7,65, in **polavtomatsko puško** kal. .22 lr. Tel.: 041/500-200.

Prodaj repetirno risanico, kal. .308 Win. (s tekmovalno cevjo), **repetirke**, kal. 6,5 x 57; .222 Rem. in .22 Win. Mag., ter **bok šibrenici**, kal. 12/12. Tel.: 030/692-159.

Prodaj repetirno risanico CZ, kal. 7 x 64, s str. daljnogledom. Puška ima novo boroveljsko cev. Cena je 650 €. Tel.: 041/985-496.

Prodaj repetirno risanico, kal. .300 Win. Mag., s str. daljnogledom Meopta 7 x 50 RD. Puška je kot nova. Cena 1300 €. Tel.: 040/796-713.

Prodaj polavtomatsko risanico Browning, kal. .30-06, z rdečo piko. Puška je odlično ohranjena. Cena 700 €. Tel.: 041/368-344.

Prodaj športno šibrenico SKB 705, z nastavljenim kopitom in menjalnimi čoki, **trap šibrenico** Browning Grande 1, mod. 425, dolžina (cevi 81 cm) ter **risanico** Styer Mannlicher SSG 69, kal. 308 Win., s str. daljnogledom Kahles 6 x 42. Vse puške so kot nove. Tel.: 041/706-980.

Prodaj risanico, kal. 7 mm Rem. Mag., **šibrenico** ZH Brno 12/12, petelinko z menjalno cevjo in **revolver** Taurus 669. Tel.: 041/935-613.

Prodaj enocevno risanico - prelamačo, kal. 6,5 x 57 R, z menjalno cevjo, kal. .270 Win., in **enocevno risanico - prelamačo**, kal. .222 Rem. Tel.: 040/545-115.

Prodaj kratko češko repetirno risanico (štuc) LUX, novo, kal. .308 Win.; češko **MK puško** Brno 2, ter nemški **revolver**, kal. .357 Mag. Tel.: 040/255-616.

Ugodno prodaj kranjske karabinke, kal. .243 Win. (levi zaklep), 7 x 57 in 8 x 68, vse novo. Tel.: 041/632-160.

Prodaj repetirno risanico puškarnice Kranj, kal. 6,5 x 68, izdelano po naročilu kot darilo. Izjemno ohranjena puška ima osmerokotno cev böhler rasant, s str. daljnogledom 6 x 42 Swarovski (zaučna EAW montaža) z nemškim naprožilom, orehovim kopitom s pištolskim ročajem (rezbarija z ribjimi luskami, lipovimi listi in motivom divjadi). Puška je primerna za dolge strele, pristreljena je na 180 m in izredno natančna, vsekakor vredna ogleda in nakupa. Cena po dogovoru (mogoča je tudi menjava). Tel.: 041/871-703.

Serija lovskih nožev, ki jih je v prostem času izdelal brezoviški lovec Bojan Perko z Vrhnik. Značilnost njegovih nožev je, da imajo vsi lesene nožnice s posebnim kovinskim tesnilom v notranjosti.

Prodaj repetirne risanice FN (kratka), kal. 7 x 57; Huquar, 6,5 x 55 Sauer 200, kal. .308 Win.; .243 Win.; 9,3 x 62 (vse so opremljene s str. daljnogledom); **boroveljsko kombinirko** (Fanzoi), kal. 12/6,5 x 57 R (za levičarja), in **šibrenico** Simson Suhl, kal. 12/12; **strelni daljnogled** Zeiss 8 x 56 (4) in **spektiv** Optolyth 22 - 60 x 70. Tel.: 041/731-295.

Prodaj enogled Bresser, digital 5 x 50, **strelni daljnogled** Bushnell 6-24 x 50 AOEG, **karabinko** CZ, kal. 8 x 57, s str. daljnogledom. Tel.: 041/262-024.

Prodaj kombinirko Merkel Suhl, kal. 7 x 65 R/12, s str. daljnogledom 6 x 42 Swarovski Habicht (Suhlova montaža). Puška je odlično ohranjena, cena po dogovoru. Tel.: 031/301-548.

Prodaj odlično ohranjeno kombinirano puško Zoli Luxus, kal. 20 Mag./7 x 65 R, z originalno vgrajeno Suhlovo montažo. Puška je dodatno gravirana, kopito ima ribje luske in bavarsko ličnico. Tel.: 041/716-028.

Prodaj bok šibrenico Zoli, kal. 16/16, in **repetirno risanico**, kal. 7 x 64, s str. daljnogledom Kahles 4 x 32 (Suhlova montaža). Tel.: 031/348-288, Grapar.

Prodaj malo uporabljano trap šibrenico Beretta 686E, z nastavljenim kopitom; **repetirno risanico** CZ, kal. 7 x 64, s str.

daljnogledom 6 x 42 (Suhlova montaža); **bok šibrenico** Beretta S55, kal. 12/12; **MK puško** CZ M56 in **strelni daljnogled** 40 x 42. Tel.: 040/646-788.

Prodaj trap puško Beretta, M 680, v kovčku z zaklepanjem na številke. Je kot nova. Cena 800 €. Prodajam jo zaradi nenadne bolezni. Tel.: 041/557-354.

Lovski psi

Prodaj mladiče pasme slovaški kopov, odličnih delovnih staršev. Starša sta odlična v delu na divje prašiče in po krvni sledi. Mladiči bodo primerni za oddajo v drugi polovici maja. Tel.: 041/635-255, Damjan.

Prodaj psičko pasme angleški špringer španjel - belo rjave barve, staro dva meseca. Tel.: 040/303-371, Matjaž.

Prodaj leglo resastih foksterijerjev iz preverjene vzrejne linije, polezene 20. 3. 2013. Mati: 5, CAC, BOB, PNZ 177 t, sledoglasna; oče: 6 x CACIB, 14 x CAC, 2 x rez. CAC, 10 x BOB. Tel.: 040/354-590 ali andrej.puzelj@gmail.com

Prodaj črnega brak-jazbečarja, plemenjaka, starega 1,5 leta. Tel.: 040/307-532.

Prodaj posavskega gonika, samca, starega 6 let. Je odlično gonil lisic in prašičev. Ima vzrejno dovoljenje. Cena je zelo ugodna. Tel.: 040/799-340.

Komisija za lovsko kulturo pri LZS in Sekcija oponašalcev jelenjega rukanja v sodelovanju z ZLD Idrija

organizirata

ŠESTO DRŽAVNO IN PRVO MEDNARODNO PRVENSTVO V OPONAŠANJU JELENJEGA RUKANJA,

ki bo v soboto, 18. maja 2013, ob 15. uri na gradu Gewerkenegg v Idriji.

Letošnje tekmovalstvo bo potekalo v naslednjih rukaških disciplinah:

- oponašanje starega jelena na višku paritvenega obdobja na rukališču, ki ni ogrožen in nima konkurence,
- oponašanje zrelega jelena na rukališču s košutami, ki mu uhajajo iz tropa,
- oponašanje dveh srednje starih jelenov, ki se med seboj izzivata,
- rezervna disciplina: oponašanje močnega starega jelena s košutami na rukališču, ki se mu približuje izzivalec.

Na tekmovalstvu tekmovalci lahko sodelujejo le v predpisanem lovskem kroju, izjeme dovoli samo vodstvo tekmovalstva.

Vljudno vabljeni!
Komisija za lovsko kulturo pri LZS

Prodaj nemške prepeličarje – serce, odličnih staršev. O: 5/l.; m: 5/l.; BOB, CACIB, CAC. Tel.: (01) 895-25-49 ali 051/344 -321.

Ugodno prodaj leglo nemških prepeličarjev – sercev. Oče in mati sta odlična v delu na polju in ostra na divje prašiče. Za svoja dela imata tudi visoke ocene (samec je pripeljan s Češke). Oddaja od 15. 5. dalje. Tel.: 041/279-082.

Prodaj mladiče pasme beagle. Oče in mati imata odlično telesno delovno in PNZ-oceno. Za oddajo bodo primerni v začetku maja. Tel.: 041/736-751, Matjaž.

Sprejemam rezervacije za mladiče nemških kratkodlakih ptičarjev. Leglo 1. 5. 2013. Tel.: 041/373-930, Pleško (Brezovica).

Ugodno prodaj mladiče

pasme srbski gonič (balkanski), poleženi 16. 3. 2013. Oče in mati sta odlično ocenjena, ostra in zelo dobra za lov na divje prašiče. Tel.: 031/384-412.

Prodaj leglo brak-jazbečarjev, jelenje rdeče barve, poležene 28. 4. 2013. Mladiči so potomci delovnih staršev (o: 5/l, m: 5/l). Tel.: 041/524-013.

Pričakujem leglo nemških prepeličarjev – sercev (13. 5. 2013) in sprejemam rezervacije. O: 5/l, m: 5/l, oba psa sta odlična za lov na divje prašiče. Peter Boškin, 051/693-545.

Prodaj rodovniško brak-jazbečarko, jelenje rdeče barve, staro eno leto. Tel.: 041/343-849.

Prodaj leglo posavskih goničev (20. 3. 2013). Tel.: 051/410-302.

Druge

Prodaj več ustrojenih kož lisic, kun in pižmovk. Tel.: 031/250-030.

Prodaj navadno jelenjad za nadaljnjo rejo. Tel.: 041/891-207.

Prodaj kakovostno navadno jelenjad iz obore. Možnost dostave. Tel.: 051/652-682.

Lovska družina Krka nudi odstrel dveh dve- in večletnih srnjakov po predhodnem dogovoru. Tel.: 041/522-990.

Prodaj valilna jajca fazanov, jerebic in rac, prav tako odrasle fazane, race in jerebice. Tel.: 041/717-464.

Prodaj vezane letnike Lovca od leta 1936 do 1939 in od leta 1946 do 1979, ter knjige Naš lov (1939, 1961 in 1963). Cena po

MAJ									
Datum	Luna	Sonce	zora/mrak (navt.)	vzide	zaide	vzide	zaide	začet	konec
1. Sr	1:09	11:06	5:49	20:10	4:35	21:25			
2. Če	1:48	12:18	5:47	20:11	4:33	21:26			
3. Pe	2:22	13:28	5:46	20:13	4:31	21:28			
4. So	2:52	14:37	5:44	20:14	4:29	21:30			
5. Ne	3:19	15:43	5:43	20:15	4:27	21:31			
6. Po	3:46	16:49	5:41	20:17	4:25	21:33			
7. To	4:14	17:54	5:40	20:18	4:23	21:35			
8. Sr	4:42	18:57	5:38	20:19	4:22	21:36			
9. Če	5:13	19:58	5:37	20:20	4:20	21:38			
10. Pe	5:48	20:56	5:36	20:22	4:18	21:40			
11. So	6:28	21:50	5:34	20:23	4:16	21:41			
12. Ne	7:12	22:39	5:33	20:24	4:15	21:43			
13. Po	8:01	23:23	5:32	20:25	4:13	21:45			
14. To	8:55	-----	5:31	20:27	4:11	21:46			
15. Sr	9:51	0:02	5:29	20:28	4:10	21:48			
16. Če	10:51	0:36	5:28	20:29	4:08	21:50			
17. Pe	11:52	1:06	5:27	20:30	4:07	21:51			
18. So	12:55	1:34	5:26	20:31	4:05	21:53			
19. Ne	13:59	2:01	5:25	20:33	4:04	21:54			
20. Po	15:06	2:28	5:24	20:34	4:02	21:56			
21. To	16:16	2:55	5:23	20:35	4:01	21:58			
22. Sr	17:28	3:25	5:22	20:36	3:59	21:59			
23. Če	18:43	4:01	5:21	20:37	3:58	22:01			
24. Pe	19:57	4:42	5:20	20:38	3:57	22:02			
25. So	21:07	5:31	5:19	20:39	3:55	22:04			
26. Ne	22:09	6:30	5:18	20:40	3:54	22:05			
27. Po	23:02	7:37	5:18	20:41	3:53	22:06			
28. To	23:46	8:49	5:17	20:42	3:52	22:08			
29. Sr	-----	10:03	5:16	20:43	3:51	22:09			
30. Če	0:23	11:16	5:16	20:44	3:49	22:10			
31. Pe	0:55	12:27	5:15	20:45	3:48	22:12			

DRUŠTVO LJUBITELJEV PTIČARJEV organizira
VZREJNI PREGLED PTIČARJEV

v soboto, 25. maja 2013, pri lovskem domu LD Boris Kidrič v Zgornji Hajdini pri Ptuj. Začetek vzrejnega pregleda bo ob 9.30. Prijavnico s fotokopijami obeh strani rodovnika, vseh ocenjevalnih listov s preizkušenji, telesnega ocenjevanja in potrdila o slikanju kolkov pošljite na naslov: Nataša Gederer, Gašperšičeva 21, 1000 Ljubljana, 041/285-939; natasa_gederer@t-2.net, kjer dobite tudi prijavnico in vse dodatne informacije. Originalne dokumentov prinesite s seboj na vzrejni pregled. Obvezna je predhodna prijava najkasneje do 13. 5. 2013! Za vodnike ptičarjev, ki svojih psov še nimajo ocenjenih, bo organizirano tudi telesno ocenjevanje. Udeležba psov, ki niso predhodno prijavljeni, ne bo mogoča!

LD ŽELEZNIKI IN LOVCI SLIKARJI ORGANIZIRAJO:

1. LOVSKI SLIKARSKI EXTEMPORE

LOVCI – SLIKARJI!

Vabljeni ste na **1. slovenski LOVSKI EX-TEMPORE**, ki bo v soboto, 15. 6. 2013, na območju Jelovice in obronkih Ratitovca. Vsi udeleženci bodo pogoščeni, njihova dela pa razstavljena v času Čipkarskih dni v Železnikih. V primeru slabega vremena si organizatorica, LD Železniki pridržuje pravico, da dogodek prestavi za teden dni.

Prijave bomo sprejemali do 31. 5. 2013 na tel. številko 031/692-395 (Jure).

Vabljeni!

LOVSKA DRUŽINA OTOČEC

prideja v nedeljo, 2. 6. 2013, na strelišču LD Otočec, na Pahi,

TRADICIONALNO TEKMOVANJE V STRELJANJU NA GLINASTE GOLOBE (lovski položaj).

Pogoji tekmovanja:

- tekmovalna serija bo štela 20 golobov,
- v ekipnem delu bo streljalo za ekipo do pet strelcev, štel bo rezultat najboljših treh prve serije,
- za posamezno uvrstitev se lahko vsak posameznik prijavi večkrat. V primeru enakega rezultata med tekmovalci bo naknadno še razstreljevanje (SHOT OFF),
- tekmovalje veteranov (starost več kot petdeset let) na deset golobov,
- tekmovalje na izpadanje FAIR PLAY, posameznik se lahko prijavi do trikrat.

Prijave ekip in posameznikov bomo sprejemali na dan tekmovanja do 14. ure.

Nagrade:

EKIPNO

- Prve tri ekipe bodo prejele pokale, prva ekipa pa tudi prehodni pokal LD Otočec.

POSAMEZNO

- Prvi trije posamezniki bodo prejeli pokale in denarne nagrade, preostali do določenega mesta pa praktične nagrade.

VETERANI

- Prvi trije posamezniki bodo prejeli pokale, preostali do določenega mesta pa praktične nagrade.

STRELJANJE NA IZPADANJE

- Prvi trije posamezniki bodo prejeli pokale, preostali do določenega mesta pa praktične nagrade.

Tekmovalje bo v vsakem vremenu. Trening bo omogočen v soboto, 1. 6. 2013, od 16. ure naprej.

Vljudo vabljeni!
Za hrano, pijačo ter dobro počutje bo poskrbljeno!

INFORMACIJE po tel.: 031/521-578,
strelski referent Brane Pavlin; branko.pavlin1@siol.net

 Lovska zveza Slovenije

 KINOLOŠKAZVEZASLOVENIJE

KOMISIJA LZS ZA LOVSKO KINOLOGIJO in VZREJNA KOMISIJA KZS ZA BARVARJE

organizirata

TEČAJ ZA VODNIKE KRVOSLEDCEV.

Tečaj bo 13., 14. in 15. junija 2013.
Zborna mesto bo v četrtek, 13. junija 2013, ob 9. uri pri lovski koči na Trojni - LD Dobrna (pot od Dobrne do kočice bo označena).

Tečaj je namenjen usposabljanju vodnikov, ki imajo lovske pse primerne pasme za šolanje v delu po krvni sledi in se želijo ukvarjati z iskanjem ranjene divjadi.

Od udeležencev pričakujemo:

- da imajo vsaj tri leta lovskega staža,
- da vodijo psa lovske pasme, ki obvlada osnovne vaje ubogljivosti in ima opravljen PNZ za svojo pasemsko skupino.

Stroški tečaja in nastanitve bodo stali predvidoma 150 € in jih bodo udeleženci plačali po odobritvi predhodne pisne prijave.

Pisne prijave do 31. 5. 2013 (z navedbo zahtevanih podatkov tega razpisa) pošljite na naslov: Alojz Drnovšek, Cesta 9. avg. 81, 1410 Zagorje, ali po e-pošti: adrnovsek@gmail.com

Po opravljenem tečaju bodo udeleženi vodniki prejeli pisno potrdilo o udeležbi.

Vse dodatne informacije lahko dobite na tel. številki 041/730-551 Deberšek, ali 031/270-148, Drnovšek, ali 041/685/664, Šumak.

Predsednik Komisije LZS za lovsko kinologijo:
Janez Šumak

Predsednik VK KZS za barvarje:
Bojan Deberšek

LOVSKA DRUŽINA BLEĐ prireja
V SOBOTO, 25. 5. 2013,
**2. SEJEM RABLJENE
LOVSKE OPREME.**

Ste pravkar postali lovec in iščete
rabljeno lovsko opremo? Ali vam v omari
stoji star daljnogled ali lovška literatura?
Izdelujete unikatno lovsko opremo?
Vabljeni na Bled! Zanimivo bo!

Prireditve bo potekala v lovskem domu na Bledu
(Pizzerija Matjaž) med 10. in 15. uro.

Prijave na e-pošto: lovska.druzina.bled@gmail.com
DO 15. MAJA BREZPLAČNO!

NE ZAMUDITE!!!

Lovski dom bo odprt pol ure pred začetkom prireditve. Ker je prostor
omejen, bo prednost pri izbiri prostora imel tisti, ki bo prej prišel.

Kontakt: Branko Strmole, starešina LD, 041-774-592.

Lovska družina Bled, Grajska 59, 4260 Bled
e-pošta: lovska.druzina.bled@gmail.com

URARSTVO NIHAJ, d. o. o.

Servis in prodaja ur
Restavriranje starinskih ur

Cesta v Mestni Log 55
1000 Ljubljana
Tel.: 041/878-270

ARBIN

Tekoče sredstvo za odvracanje
srnjadi, jelenjadi, divjih svinj,
zajcev in kun
od kultiviranih površin

Biocid uporabljajte varno.
Pred uporabo vedno preberite
navodilo in podatke o izdelku

Za vse dodatne informacije smo vam na
voljo na telefonskih številkah
041 629 045 in 041 730 397 ter
e-mailu narocila@igefa.si

ARSMUR
USNJENI IZDELKI

krvosledniški jermeni
ovratnice za krvosledce
povodci
jermeni za puške
pasovi za hlače
usnjene etuije za nabojne
usnjene nožnice
lovške torbe

041/329-522
www.arsmaur.si

Hubertus
club d.o.o.

Ljubljana
Ribji trg 3
Tel.: 01/421 41 90
Faks: 01/421 41 91
GSM: 041/618 610
E-mail: hubertus.club@siol.net

**LOV V JUŽNOAFRIŠKI
REPUBLIKI**

9-dnevni »paket« lova s poletom od
Brnika do Johannesburga in nazaj,
vključenimi vsemi prevozi, petimi
lovniimi dnevi, namestitvijo in hrano
v udobnem lovskem taboru,
organizacijo lova, vodenjem PH,
grobo pripravo trofej ter odstrelom
DVEH BIVOLOV: bika in krave
za 11.450 EUR

niale, impale, svinje bradavičarke
in blesbucka za 4.990 EUR

gnuja, svinje bradavičarke, impale,
blesbucka, springbucka in duikerja
za 4.150 EUR

kuduja, impale, svinje bradavičarke
in blesbucka za 4.490 EUR

ŠEST (6) svinj bradavičark in
DVE (2) impali za 4.550 EUR

DVE (2) svinj bradavičarki, DVE (2)
impali, DVA (2) springbucka in
DVA (2) blesbucka za 4.550 EUR

1.990 € za lov na črnega medveda in kojota v Kanadi

za 6 dni lova/7 dni v lovišču na Novi Fundlandiji. Odstrel prvega medveda
znaša 500 €, vsakega naslednjega le 300 €. Odstrel kojota je gratis. Lov naše
skupine bo od 16. do 23. 6. 2013.

Safari v Južni Afriki: sedem dni, polni penzion v lovišču s petimi dnevi lova,
vsi prevozi, vključno z letalskim in vizo; vse za 2.490 €. Mogoč je lov na
divjad 34 vrst. Izjemno ugodne cene odstrelav; npr. niala 890 €, kudu 790 €,
oriks 600 €, impala 195 €, gnu 600 €, hijena 450 €, blesbok 270 €, merjasec
bradavičarke 200 € ... Odhod naše skupine bo 23. 7. in 19. 8. 2013.

Kozorog v Kirgiziji: sedem dni lova, vključno z odstrelom enega kozoroga,
ne glede na trofejno vrednost, ter z vsemi prevozi, tudi letalskim iz Ljubljane,
za ceno 4.980 €. Odhod skupine v našem spremstvu bo 20. 8. 2013. Vračilo
1.600 €, če ne boste prišli do strele na kozoroga.

Los v Kanadi: 7 dni/6 dni lova v roku z odstrelom enega losa za 4.700 € od/do
Deer Lake.

Srnjak (Hrvaška, Madžarska): tri dni lova, odstrel treh srnjakov do 80 točk CIC
za 990 €.

Pasat, d. o. o., Dolenjska cesta 11, 1000 Ljubljana

www.pasat.si > info@pasat.si > tel.: 01 428 37 40 > GSM: 041 728 143

**SODOBNA
SPLETNA TRGOVINA**

**Optik
trade**

- PESTRA PONUDBA •
- KVALITETNO SVETOVANJE •
- PAKETNA DOSTAVA •
- POPRODAJNE STORITVE •

WWW.OPTIK-TRADE.SI
INFO@OPTIK-TRADE.SI
031 770 520

MEDO sport BIROS d.o.o., Cesta Toneta Kralja 2, 1290 Grosuplje
tel. 01/ 787 3700, e-mail: medosport@biros.si, www.biros.si

TRGOVINA ZA LOV, RIBOLOV IN REKREACIJO

LOVSKE HLAČE ZIMSKE POLOŽENE
- VELIKOSTI od 46 do 54

AKCIJA

STARA CENA: 49,00-€
NOVA CENA: 39,20 €

ŠKORNJE NEOPRENE
- velikosti od št. 41 do št. 47

Stará cena: 77,00-€
NOVA CENA: 65,45 €

KLOBUK MEDO
- klobuk lahko zložite,
ampak oblika ostane
vedno ista

Stará cena: 36,00-€
NOVA CENA: 32,40 €

- 20 %

- 15 %

- 10 %

Za lovce, ki vedo, kaj hočejo!

www.lovskatrgovina.si

info: 070 228 227

Vaša koda za BREZPLAČNO poštnino:
Lov 2013

Koda velja pri nakupu nad 20 € do 30. aprila 2013.

MEDO šport BIROS d.o.o., Cesta Toneta Kralja 2, 1290 Grosuplje
tel. 01/ 787 3700, e-mail: medosport@biros.si, www.biros.si

TRGOVINA ZA LOV, RIBOLOV IN REKREACIJO

STARA CENA: 392,72 €
NOVA CENA: 353,45 €

- 10 %

Pentaflex

AKCIJA

VISIOTEK 2.5-10x50 IR

- POVEČAVA: 2.5-10X50
- PREMER OBJEKTIVA: 50 mm
- Jasna slika tudi pri šibki svetlobi
- PREMER TUBE: 30 mm
- OSVETLJENA PIKA
- JAKOST SVETLOBE JE NASTAVLJIVA S POTENCIOMETROM
- POLNJEN Z DUŠIKOM
- VIDNO POLJE NA 1000 m: 12.8-3.8
- DOLŽINA: 34,8 cm
- TEŽA: 730g
- VODODOPOREN
- PAKIRAN V ZAŠČITENEM ALUMINIJASTEM KOVČKU

KROJASTVO

**Slavnostne
lovske kroje,
srajce (tudi
z dolgimi
rokavi),
telovnike,
plašče
hubertus
in pelerine
izdelujemo
po meri.**

ROŽMAN

Branko Rožman, s.p.
Erjavčeva 5, Brežice
GSM: 031/544 808
www.krojastvo-rozman.si
e-pošta: krojastvo.rozman@siol.net

DOG TRACE

ELEKTRONSKE
ovratnice za učenje psa
ovratnice proti lajanju
nevidne ograje

PROFESIONALNA KVALITETA
DOSTOPNE CENE
EVROPSKI IZDELEK
3 LETA GARANCIJE

M-NET d.o.o., TEL.: 040 760 760

**akcija
-20%**

www.dogtrace.si
e-mail: info@dogtrace.si

TEHNOOPTIKA

SMOLNIKAR d.o.o.
Brnčičeva ulica 13,
1231 Ljubljana-Crnuče
tel./fax: 01/426 32 72
e-mail: tehnooptika@siol.net
www.tehnooptika-smolnikar.si

Nikon

**Monarch
8,5-10x50**
Akcijska cena:
~~599,00 €~~
sedaj **490,00 €**

**NIKON Prostaff
3-9x40 NP**
Akcijska cena:
sedaj **190,00 €**
Redna cena: 209,00 €

**SERVIS:
dvogledov
in strelnih
daljnogledov**

Cene veljajo do
razprodaje zaloge

Vrhunska kakovost - sprejemljiva cena

LOVSKI DALJNOGLED 7 X 42 WP

- vrhunska kakovost slike
- izvrstna vidljivost v mraku
- široko vidno polje
- polnjen z dušikom
- natančna nastaviteljivost
- 10 letna garancija
- cena: **210,00 €**

BELUGA, d.o.o., Slovenska c. 8, 1000 Ljubljana; (01) 25 10 880, 041 72 60 11

HAWKE - PANORAMA 3 - 9 x 50 IR
Osvetljena pika v križu
Premer cevi: 25,4 mm
Dolžina: 307 mm
Teža: 487 g
Vidno polje: 13,4-4,5 m
Cena: **225,00 EUR**

HAWKE - PANORAMA 4 - 12 x 50 IR
Osvetljena pika v križu
Premer cevi: 25,4 mm
Dolžina: 317 mm
Teža: 505 g
Vidno polje: 10-3,4 m
Cena: **244,00 EUR**

INFORMACIJE IN NAROČILA
BELUGA, d.o.o., LJUBLJANA; Tel.: 01/25 10 880 ali 041/72 60 11

VRHUNSKI SPOLNI STIMULANT

**NAROČILO NA:
051 894 544**

POŠTNA DOSTAVA ALI OSEBNI PREVZEM!

NOVO!

NAJBOLJŠI NARAVNI STIMULANT!
www.4play.si

NAPRODAJ NA VSEH VEČJIH PETROL SERVISIH! NA BLAGAJNI!
Za informacije glede lokacij pokličite 051 894 544.

AKCIJSKA PONUDBA: 20 KAPSUL SAMO 59 EUR, 10 KAPSUL STANE 32,40 EUR + poštni str.